books2ebooks.eu

PLATO

Udvalgte Dialoger af Platon

Kjøbenhavn Gyldendal
1830

books2ebooks.eu
UiT The Arctic University of Norway
University library

EOD - Millions of books just a mouseclick away! In more than 12 European countries!

Thank you for choosing EOD!
European libraries are hosting millions of books from the 15th to the 20th century. All these books have now become available as eBooks – just a mouse click away. Search the online catalogue of a library from the eBooks on Demand (EOD) network and order the book as an eBook from all over the world – 24 hours a day, 7 days a week. The book will be digitised and made accessible to you as an eBook.

Enjoy your EOD eBook!

■ Get the look and feel of the original book!
■ Use your standard software to read the eBook on-screen, zoom in to the image or just simply navigate through the book
■ *Search & Find:** Use the full-text search of individual terms
■ *Copy & Paste Text and Images:** Copy images and parts of the text to other applications (e.g. word processor)
*Not available in every eBook.

Terms and Conditions

With the usage of the EOD service, you accept the Terms and Conditions provided by the library owning the book.
■ Terms and Conditions: https://books2ebooks.eu/csp/en/uit/en/agb.html

More eBooks

Already 40 libraries in over 12 European countries offer this service.
Search books available for this service: https://search.books2ebooks.eu
More information is available at https://books2ebooks.eu

Odland 343 13c 073709

Udvalgte

Dialoger af Platon.

Oversatte af det Græske

og oplyste ved Anmærkninger

af

C. J. Heise,

Professor.

G. Odland.
til Peder Odland.

Første Deel.

Kjöbenhavn.

Paa *den Gyldendalske Boghandlings* Forlag.

Trykt hos Directeur *Jens Hostrup Schultz,*
Kongelig og Universitets-Bogtrykker.

1830.

Fyens Stifts litterære Selskab,

ved hvis Understöttelse

dette Forsög er udgivet,

tilegnes det

med

Höiagtelse og Taknemmelighed

af

Oversætteren.

Forerindring.

For nogle Aar siden udarbeidede jeg en Oversættelse af Platons Symposion med en Indledning, hvori jeg sögte at forsvare den af Schleiermacher yttrede Idee om dette Værks Forbindelse med Phædon imod Asts Indvendinger. Da dette Forsög, der blev optaget i det Skandinaviske Litteraturselskabs Skrifter, 22de B., var heldigt nok til at vinde flere Kyndiges Bifald, besluttede jeg efter samme Plan at udgive flere af Platons fortrinligere Dialoger, og, i det Væsentlige, at följge den af Schleiermacher fastsatte Orden. Men da jeg ikke var aldeles uafhængig med Hensyn til Valget, kunde jeg i denne förste Deel ikke stille Symposion ved Siden af Phædon, men maatte i dets Sted optage Alkibiades II; skjöndt denne Dialog hörer til dem, hvis Ægthed i den senere Tid er bleven omtvivlet. Jeg var imidlertid saameget villigere hertil, som Alkibiades, fra Indholdets Side, kan ansees for en af de mærkeligere iblandt de mindre platoniske Dialoger, og jeg tillige derved fik Leilighed til at oplyse det, efter min Mening, Ugrundede i de af Schleiermacher og Ast imod den fremförte Indvendinger. — Overalt torde det være af mindre Vigtighed, i hvilken Orden de platoniske Dialoger læses; thi endskjöndt der er en ideel Forbindelse imellem dem, forsaavidt de samme Ideer i forskjellige Relationer udvikles i

dem alle, kan dog enhver enkelt betragtes som et selvstændigt philosophisk Kunstværk, og det vilde, som Ast rigtig bemærker, være vanskeligt at finde en egentlig doctrinel Sammenhæng imellem dem, eller en systematisk fremskridende Udvikling af Begreberne.

Hvad Oversættelsen angaaer, har jeg bestræbt mig for at være saa troe, som muligt, uden dog at paatvinge vort Sprog Former, der ere det fremmede. Hvorvidt jeg i denne Henseende har været heldig, maae Kyndige bedömme.

Anmærkningerne skulle oplyse de vanskeligere Steder og forsvare de valgte Læsemaader. Da det fornemmelig gjælder om en Skribent, som Platon, at han maa forklares af sig selv, skulde det være mig kjært, om mine Bemærkninger maatte vidne om, at jeg, ved et i længere Tid fortsat Studium, har stræbt at forskaffe mig et fortroligt Bekjendtskab med hans Aand og Fremstillingsmaade.

Den anden Deel, der vil indeholde Symposion og Protagoras, haaber jeg om kort Tid at kunne udgive.

Indhold.

Phædon . . . . . S. 1.

Kriton . . . . . 129.

Alkibiades II. . . . . 159.

Anmærkninger . . . . . 193.

Phædon.

Prædon.

Phædon.

Echekrates. Phædon.

Echekrates. Var Du selv, Phædon, hos Sokrates paa hiin Dag, da han drak Giften i Fængslet, eller har Du hört det af en Anden?

Phædon. Jeg var selv tilstede, Echekrates.

Echekrates. Hvad har vel Manden talt för sin Död, og hvorledes döde han? Dette önskede jeg gjerne at vide. Thi af mine Phliasiske Landsmænd reiser ingen lettelig nu til Athen, heller ikke er der i lang Tid ankommen nogen Fremmed derfra, der kunde meddele os nogen anden tilfredsstillende Efterretning herom, end den, at han drak Giften og döde; om det övrige havde de intet at fortælle.

Phædon. Har I da heller ikke hört, hvorledes han blev dömt?

Echekrates. Jo, det har Een fortalt os, og vi forundrede os over, at han, som det synes, er död længe efter at Dommen var fældet. Hvad var Aarsagen hertil, Phædon?

Phædon. Ved et Tilfælde, Echekrates, föiede det sig saaledes; thi det hændte sig just, at Bagstavnen af det Skib, som Athenerne sende til Delos, var bleven bekrandset Dagen för Dommen.

Echekrates. Hvad er det for et Skib?

Phædon. Det er det Skib, hvorpaa Theseus, som Athenerne fortælle, fordum förte de to Gange Syv til Kreta, hvilke han reddede tilligemed sig selv. Dengang lovede de Apollon, siger man, at naar disse bleve reddede, vilde de hvert Aar bringe et höitideligt Offer til Delos, hvilket de ogsaa siden den Tid aarlig sende Guden. Saasnart denne Höitidelighed er begyndt, fordrer en Lov, at Staden i den mellemværende Tid skal holdes reen og at ingen offentlig maa henrettes, förend Skibet er kommen til Delos og igjen tilbage derfra. Og dette kan undertiden vare længe, naar Modvinde opholde dem. Men Offerhöitiden tager sin Begyndelse, naar Apollons Præst har bekrandset Skibets Bagstavn; og dette skedte, som sagt, tilfældigviis Dagen för Dommen. Derfor tilbragte Sokrates saa lang Tid i Fængslet imellem Dommen og sin Död.

Echekrates. Nu Phædon, hvilke vare Omstændighederne ved hans Död? hvad blev der talt, hvad foretaget? hvilke af hans Fortrolige

vare tilstede? eller tillod Övrigheden ingen at komme til ham, og maatte Manden döe uden at have sine Venner hos sig?

Phædon. Ingenlunde; adskillige, ja endog mange vare tilstede.

Echekrates. Gjör Dig da Umage for at fortælle os Alt, saa nöiagtigt, som muligt, naar ikke Forretninger hindre Dig.

Phædon. Nei, jeg har god Tid, og skal forsöge at fortælle Eder det; thi at mindes Socrates, enten jeg selv taler om ham, eller hörer en Anden tale, er mig altid det glædeligste af Alt.

Echekrates. Og just saadanne Tilhörere vil Du ogsaa finde her, Phædon. Forsög altsaa at foredrage os Alt, saa nöiagtigt, som muligt.

Phædon. Jeg for min Deel var ganske underlig tilmode, da jeg befandt mig der. Thi jeg följde ikke Medlidenhed, som naar man er nærværende ved en kjær Vens Död; saa lyksalig syntes Manden mig, Echekrates, i sit Forhold og sin Tale, saa standhaftigt og ædelt endte han sit Liv; saa at den Tanke blev levende hos mig, at han ikke uden guddommelig Styrelse vandrede til Underverdenen, og at han ogsaa der vilde befinde sig vel, om ellers nogensinde Nogen. Derfor blev

1*

jeg aldeles ikke stemt til Medlidenhed, hvilket dog maatte synes naturligt ved en saadan Sorg, men heller ikke til Glæde, som ellers ved vore sædvanlige philosophiske Undersögelser, endskjöndt vor Samtale ogsaa nu var af denne Art, men jeg befandt mig i en i Sandhed underlig Tilstand, i en usædvanlig Blanding af Glæde og Sorg, naar jeg betænkte, at Han nu snart skulde döe. Og alle de Tilstedeværende vare næsten i samme Stemning, snart loe de, snart græd de, fornemmelig een iblandt os, Apollodoros; Du kjender jo Manden og hans Væsen.

Echekrates. Skulde jeg ikke kjende ham?

Phædon. Han fornemmelig var i en saadan Stemning, men ogsaa jeg og de andre vare bevægede.

Echekrates. Hvilke vare da just tilstede, Phædon?

Phædon. Denne Apollodoros af de Indenlandske, og Kritobulos og hans Fader Kriton, desuden Hermogenes, Epigenes, Æschines og Antisthenes. Ogsaa Pæanieren Ktesippos var der, og Menexenos og nogle andre af de Indfödte. Platon, troer jeg, var syg.

Echekrates. Vare ogsaa Fremmede tilstede?

Phædon. Ja, Simmias Thebæeren, Kebes og Phædondes, og fra Megara Euklides og Terpsion.

Echekrates. Men hvorledes? Vare Aristippos og Kleombrotos ikke tilstede?

Phædon. Nei, man sagde, de vare i Ægina.

Echekrates. Var der ellers Nogen?

Phædon. Nei, jeg troer nu omtrent at have nævnt dem alle.

Echekrates. Men siig mig nu fremdeles, af hvilket Indhold var Eders Samtale?

Phædon. Jeg vil forsöge at fortælle Dig Alt fra Begyndelsen af. Vi pleiede nemlig allerede i de foregaaende Dage at besöge Sokrates, jeg og de andre, og forsamledes om Morgenen tidlig i Domhuset, hvor Dommen var fældet; thi dette er nærved Fængslet. Der ventede vi hver Gang, indtil Fængslet blev aabnet og underholdt os med hverandre. Det aabnedes just ikke tidligt, men naar det var aabnet, gik vi ind til Sokrates, og tilbragte som oftest Dagen hos ham. Dengang havde vi forsamlet os endnu tidligere, fordi vi den foregaaende Dag, da vi om Aftenen gik fra Fængslet, havde erfaret, at Skibet fra Delos var ankommen. Vi aftalede derfor at komme sammen, saa tidlig som muligt, paa det sædvanlige Sted. Vi kom. Dörvogteren, som pleiede at lukke op for os, traadte ud og sagde, vi maatte vente og kunde ikke komme ind, förend han selv kaldte os. Thi de elleve Mænd, sagde

han, löse nu Sokrates's Lænker, og forkynde ham, at han skal döe i Dag. Efter et kort Ophold kom han tilbage og böd os gaae ind. Da vi traadte ind, fandt vi Sokrates, hvis Lænker man nylig havde löst, og Xantippe — Du kjender hende jo —, der med hans lille Sön paa Armen sad ved hans Side. Da Xantippe saae os, udbröd hun i Jammerklager og saadanne Udtryk, som Qvinderne pleie at bruge, som: Saa er det da sidste Gang i Dag, Sokrates, at Dine Venner tale med Dig og Du med dem. Sokrates vendte sig da til Kriton, og sagde: Kriton, lad nogen före hende hjem. Nogle af Kritons Folk förte hende derpaa bort, idet hun hylede og slog sig for Brystet. Men Sokrates reiste sig op i Sengen, böiede Benet, gned det med Haanden, og sagde: Hvor selsomt, I Mænd, er dog det, Menneskene kalde behageligt; hvor forunderligt forholder det sig ifölge sin Natur til det, der synes at være det modsat, det Ubehagelige: Begge ville vel ikke paa een Tid være hos Mennesket, men naar Nogen eftertragter og erholder det ene, er han næsten altid nödt til at tage det andet med, som om de hængde sammen ved et fælleds Toppunkt. Jeg troer, at dersom Æsopos havde bemærket dette, vilde han have digtet denne Fabel, at Guden vilde forsone begge, som

laae i Strid med hinanden, men da han ikke kunde dette, forbandt han dem ved Enderne, og derfor er det, at naar det ene indfinder sig hos Een, følger det andet strax bag efter. Saaledes synes det og at være gaaet mig; fordi jeg følde Smerte i Benet efter Lænken, synes nu den behagelige Fornemmelse at være fulgt efter. Derpaa tog Kebes Ordet og sagde: Ved Zeus, det er godt, at Du erindrer mig derom. Thi angaaende de af Dig forfærdigede Digte, de Æsopiske Fabler, Du har sat i Vers, og Hymnen til Apollon, have allerede Flere spurgt mig, og nu nylig Evenos, hvad der dog har bragt Dig paa den Tanke at gjöre Vers, siden Du er kommen herhid, da Du för aldrig har forsögt sligt. Er det Dig derfor magtpaaliggende, at jeg skal kunne give Evenos et Svar, naar han atter spörger, — og spörge vil han vist —, saa siig mig, hvad jeg skal svare ham. Siig ham da Sandheden, Kebes, svarede han, at jeg ikke gjör det for at indlade mig i Veddestrid med ham og hans Vers, thi det veed jeg, er ikke let, men kun for at erfare Meningen af en vis Dröm og vogte mig for Skade, ifald det skulde være denne Musik, som den saa ofte anbefaler mig. Sagen forholder sig nemlig saaledes: Jeg havde ofte i mit foregaaende Liv den samme Dröm, der snart frem-

stillede sig for mig i denne, snart i hiin Skikkelse, men altid sagde det samme. "Sokrates," sagde den, "öv og dyrk Musikken." Fordum troede jeg, at den kun opmuntrede og tilskyndede mig til det, jeg allerede gjorde, ligesom man pleier at anspore dem, som allerede löbe, og at Drömmen saaledes opmuntrede mig til det, jeg allerede gjorde, til at öve Musikken, fordi Philosophien er den fortræffeligste Musik, og jeg övede denne. Men efterat nu Dommen var fældet, og Gudens Fest endnu udsatte min Död nogen Tid, troede jeg dog, at, ifald det var den almindelige Musik, som Drömmen saa ofte havde anbefalet mig, jeg ikke burde være ulydig, men öve den. Thi det var dog sikkrere ikke at forlade Livet, förend jeg havde opfyldt denne Pligt og digtet Vers for at være Drömmen lydig. Derfor digtede jeg först en Hymne til den Gud, hvis Fest nylig feiredes, og da jeg betænkte, at den, der vil være Digter, bör digte Fabler, og ikke fornuftige Taler, og jeg selv ikke var Fabeldigter, saa satte jeg i Vers de förste de bedste af Æsops Fabler, som jeg kjendte og som just vare forhaanden. Bring Evenos dette Svar, Kebes, tilligemed min Hilsen, og siig ham, at, hvis han er klog, följer han mig. Men jeg gaaer bort i Dag, som det lader, thi Athenerne

befale det. Da sagde Simmias: Hvilket Raad, Sokrates, giver Du Evenos! jeg har havt megen Omgang med Manden, men saavidt jeg har mærket, vil han ikke have ringeste Lyst til at følge det. Hvorledes, spurgte han, er da Evenos ikke en Philosoph? Det troer jeg dog, svarede Simmias. Nu, saa maa han ogsaa ville, han og Enhver, der er dette Navn værdig; men dog vil han ikke lægge voldsom Haand paa sig selv, thi dette, sige de, er ikke tilladt. Da han havde sagt dette, satte han igjen Fødderne ned paa Jorden fra Sengen, og, siddende saaledes, talede han det övrige. — Kebes spurgte ham derpaa: hvorledes forstaaer Du dette, Sokrates, at det ikke er tilladt, at lægge Haand paa sig selv, men at Philosophen dog önsker at følge den Döende? — Hvorledes, Kebes, har Du og Simmias ikke hört noget herom, da I havde Omgang med Philolaos? — I det mindste intet nöiagtigt. — Jeg kan vel heller ikke sige andet herom, end hvad jeg har hört af andre, men hvad jeg har hört, er jeg ikke uvillig til at meddele. Ogsaa sömmer det sig maaskee allerbedst for den, der er i Begreb med at vandre didhen, at tænke og digte over denne Vandring, for at finde, hvilken Forestilling man skal gjöre sig om den. Hvortil kunde man ogsaa bedre anvende den

mellemværende Tid til Solens Nedgang. — Hvorfor sige de altsaa, Socrates, at det ikke er tilladt at dræbe sig selv? Thi hvad Du nylig spurgte om, har jeg allerede hört af Philolaos, da han opholdt sig hos os, og af nogle andre, at man nemlig ikke bör handle saaledes. Men noget nöiagtigt derom har jeg endnu ikke hört af nogen. — Saa giv Agt, sagde han, maaskee vil Du nu faae det at höre. Maaskee vil det synes Dig forunderligt, at fremfor Alt dette ene skal være ubetinget sandt, og at det ikke, som ellers i andre Tilfælde, undertiden og for nogle kan være bedre at leve, for andre at döe; det vil vel synes Dig forunderligt, at det ikke er de Mennesker tilladt, for hvilke det er bedst at döe, at gjöre vel imod sig selv, men at de bör oppebie en anden Velgjörer. Med et Smiil svarede derpaa Kebes i sin Mundart: Det maa Zeus vide. — Det kunde vel, saaledes fremsat, synes ufornuftigt, sagde Sokrates, men det har maaskee dog nogen Grund. Thi den Tale, som höres i Mysterierne, "at vi Mennesker ere som paa Vagt, og at man ikke maa aflöse sig selv eller undvige," synes mig at være meget betydende, men ikke let at fatte. Imidlertid, Kebes, synes mig dette at være rigtigt sagt, at det er Guderne, som have Omsorg for os, og at vi

Mennesker ere een af deres Eiendomme: eller synes Dig det ikke saa? — Visselig, svarede Kebes. Naar nu altsaa een af Dine Slaver dræbte sig selv, uden at Du havde yttret, at Du vilde, han skulde döe, vilde Du da ikke vredes paa ham, og, ifald Du kjendte nogen Straf, straffe ham? — Ganske vist. Det er vel derfor ikke ufornuftigt, at man ikke tör dræbe sig selv, förend Gud paasender en vis Nödvendighed dertil, som den, hvori jeg nu befinder mig. Dette, svarede Kebes, synes vel ganske billigt, men hvad Du forhen sagde, at Philosopherne gjerne ville döe, synes urimeligt, ifald ellers den Paastand, vi nylig fremförte, er grundet, at det er Gud, som har Omsorg for os, og at vi ere hans Eiendom. Thi at ikke de Fornuftigste skulde være meest uvillige til at unddrage sig fra den Omsorg, som de vise dem, der ere de bedste Forsörgere i Alt, nemlig Guderne, er ikke tænkeligt. — Thi han (den Vise) kan ikke troe, at han vil bedre sörge for sig selv, naar han er bleven fri, og kun et ufornuftigt Menneske kunde maaskee troe, at det var godt at flygte fra sin Herre, og vilde ikke betænke, at man ikke bör flygte fra den Gode, men holde saa fast ved ham, som muligt, og at det derfor var daarligt at flye; den Fornuftige derimod vil stedse ön-

ske at være hos den, der er bedre, end han. Heraf, Sokrates, kunde man nu uddrage en Slutning, modsat den forrige, at det nemlig sömmede sig de Fornuftige at döe ugjerne og kun de Ufornuftige gjerne. Da Sokrates havde hört dette, syntes han at glæde sig over Kebes's Iver, og idet han betragtede os, sagde han: Kebes udfinder nu altid nogle Grunde, og vil aldrig strax tilstaae det, en Anden siger. Derpaa svarede Simmias: Men nu, Sokrates, synes der ogsaa mig at være noget i det, Kebes siger. Thi hvorfor skulde Mænd, der i Sandhed ere vise, ville flygte fra Herrer, der ere bedre end de, og saa villigen bortfjerne sig fra dem? Og jeg troer endog, at Kebes med sin Tale sigtede til Dig, fordi Du finder Dig saa let i at forlade os og hine gode Herskere, som Du selv kalder dem, Guderne. — I have Ret, svarede han, I mene nemlig, som det synes, at jeg skal holde en Forsvarstale for Eder, som for Retten. — Ja vist, svarede Simmias. — Velan da, sagde han, jeg vil forsöge, om jeg med bedre Held kan forsvare mig for Eder, end for Dommerne. Thi, Simmias og Kebes, dersom jeg ikke troede at komme til andre Guder, som ogsaa ere vise og gode, og desuden til afdöde Mennesker, som ere bedre, end de her levende, vil-

de det maaskee være urigtigt, at jeg ikke var mismodig ved Döden. Men nu vide I vel, at jeg haaber at komme til gode Mænd, og om jeg end ikke torde antage dette for ganske vist, saa dog, at jeg vil komme til Guder, som ere fortræffelige Herrer; værer forsikkrede om, at jeg antager dette, om ellers noget af denne Art. Jeg er derfor ingenlunde mismodig, men snarere ved det glade Haab, at der gives noget for de Döde, og, som man jo altid har sagt, noget langt bedre for de Gode, end for de Onde. Hvorledes? sagde Simmias, tænker Du at beholde denne Mening for Dig og saaledes forlade os, eller vil Du ogsaa meddele os den? Jeg synes idetmindste, at den ogsaa maa være et fælleds Gode for os; og desuden maa Dit Forsvar jo bestaae deri, at Du overbeviser os om det, Du siger. — Jeg vil da forsöge det, sagde han. Men lader os först höre af vor Kriton, hvad det er, han saalænge har villet sige mig. Hvad andet, Sokrates, svarede Kriton, end at den, der skal tilberede Dig Giften, allerede for længe siden har sagt mig, at man skulde erindre Dig om at tale saalidt som muligt. Thi, ved at tale, mener han, ophidser man sig, hvilket svækker Giftens Virkning; de, der gjorde dette, bleve nödte til at drikke to eller tre Gange. — Lad ham fare, sva-

rede Sokrates; han passe sine egne Sager og være beredt til at række mig Giften to, eller, om det saa maa være, tre Gange. — Det vidste jeg allerede iforveien, sagde Kriton, men han har længe ikke ladet mig have Ro. — Lad ham fare, sagde han. For Eder, I Dommere, vil jeg nu aflægge Regnskab, hvorfor jeg troer, at den Mand, der virkelig har tilbragt sit Liv paa en ægte philosophisk Maade, maa være ved godt Mod, naar han skal döe, og af det glade Haab, at han efter Döden vil hisset komme i Besiddelse af de störste Goder. Hvorledes nu dette forholder sig, Simmias og Kebes, vil jeg forsöge at forklare Eder. De, der paa den rigtige Maade beskjæftige sig med Philosophien, synes nemlig, skjöndt Mængden ikke bemærker det, ikke at tragte efter andet, end
2 det at döe og være död. Er nu dette sandt, vilde det jo være urimeligt, at de i deres hele Liv ikke tragtede efter andet, end dette, og dog, naar det selv kom, vare mismodige over det, de i saa lang Tid havde tragtet og stræbt efter. — Da loe Simmias og sagde: Ved Zeus, Sokrates, omendskjöndt jeg nu ingenlunde er stemt til Latter, har Du dog bragt mig til at lee. Thi jeg troer, at Mængden, som hörer dette, vil mene, at det er fortræffelig sagt imod Philosopherne, og vore Landsmænd ville i

Særdeleshed bifalde, at de sande Philosopher længes efter Döden, og at de vel veed, at de fortjene den. — Deri vilde de ogsaa have Ret, Simmias, naar man kun undtager, at de vel veed dette. Thi hverken veed de, hvorledes de sande Philosopher længes efter Döden, heller ikke, hvorledes de fortjene den. Lader os nu, sagde han, give hine Afskeed, og spörge os selv, om vi vel troe, at Döden er Noget? — Ja visseligen, svarede Simmias. — Skulde den være andet, end Sjælens Adskillelse fra Legemet? og kalde vi ikke det at være död, naar Legemet, adskilt fra Sjælen, er til for sig ene, og ligeledes naar Sjælen, adskilt fra Legemet, er til for sig ene. Mon Döden er noget andet, end dette? — Nei intet andet, svarede han. — Betænk altsaa, min Ven, om Du heri er af samme Mening, som jeg; thi herfra troer jeg, at vi bedst ville faae Kundskab om det, vi söge. Troer Du, at det sömmer sig for Philosophen, at efterjage de saakaldte Lyster, som dem, der ere forbundne med at spise og drikke. — Intet mindre, Sokrates, svarede Simmias. — Eller sandselig Vellyst? — Ingenlunde. — Eller troer Du, at en saadan vil sætte stor Priis paa al anden Opmærksomhed for Legemet, som det at eie skjönne Klæder, Skoe eller andre saadanne legemlige Pry-

delser; troer Du, han vil agte dette, eller foragte, hvad ikke den yderste Nöd byder ham at have af sligt? — Den sande Philosoph, troer jeg, vil foragte det. — Troer Du overalt ikke, at en saadan Mands Stræben ikke vil gaae ud paa Legemet, men saameget muligt være bortvendt fra det og henvendt paa Sjælen? — Visselig. — Altsaa heri for det förste viser Philosophen sig som den, der fremfor de övrige Mennesker söger, saavidt muligt, at befrie Sjælen fra Omgang med Legemet. — Det er klart. — Og dog mene de fleste Mennesker, at den der ikke finder Behag i saadanne Ting, og ingen Deel tager deri, for ham lönner det sig ikke at leve, og at den, som ikke bekymrer sig om de behagelige Fornemmelser, der komme igjennem Legemet, er levende död. — Deri har Du fuldkommen Ret. — Men nu ved Erhvervelsen af den fornuftige Indsigt selv, mon Legemet derved er til Hinder eller ikke, naar Nogen tager det med sig, som Ledsager i sin Stræben derefter? Jeg mener: skjænke vel Syn og Hörelse Menneskene nogen Sandhed? Eller foresynge ikke Digterne os altid, at vi hverken see eller höre noget tydeligt? og naar disse sandselige Iagttagelser ikke ere tydelige og sikkre, ere de andre det vel slet ikke, thi de ere alle ringere, end disse. Eller er dette ikke

ogsaa Din Mening? — Jo visselig, svarede han. — Naar kommer altsaa Sjælen i Besiddelse af Sandheden? Thi naar den med Legemet stræber at betragte Noget, bliver den aabenbar bedraget af det. — Deri har Du Ret. — Og er det ikke ved Tænkningen, om ellers paa nogen Maade, at noget af det Værende aabenbarer sig for den? — Jo. — Og den tænker dog vel bedst, naar intet af disse Ting forstyrrer den, hverken Syn eller Hörelse, Smerte eller Lyst, men naar den saa meget muligt er for sig ene, lader Legemet fare, og saavidt den kan, uden Omgang og Berøring med det, stræber efter det Værende. — Saaledes er det. — Altsaa ogsaa heri foragter Philosophens Sjæl Legemet, flyer for det og söger at gaae ind i sig selv? — Saa synes det. — Men hvorledes forholder det sig hermed, Simmias? Antage vi, at noget er retfærdigt eller ikke? — Ved Zeus, det antage vi. — Fremdeles at noget er skjönt og godt? — Det forstaaer sig. — Har Du vel nogensinde seet det mindste heraf med Öinene? — Ingenlunde. —

Eller har Du ved nogen anden sandselig Iagttagelse truffet det? Jeg mener nemlig alt dette, som Störrelse, Sundhed, Styrke og med eet Ord, alt det ved en Ting, som udgjör dens Væsen, ifölge hvilket den er det, den er. Mon

nogen skuer det egentlig Sande heraf igjennem Legemet, eller forholder det sig saaledes, at den af os, der meest og omhyggeligst stræber at tænke enhver Ting, han vil undersöge, som den i og for sig selv er, han vil ogsaa komme enhver Tings Erkjendelse nærmest? — Visselig. — Den vil altsaa udrette dette paa den reneste Maade, der, saameget som muligt, med selve Tanken nærmer sig enhver Gjenstand, uden at tage Synet med til Tænkningen, eller at trække nogen anden Sands ind med ved sin Eftertænkning, men som med den rene Tanke stræber at efterjage Tingenes rene Væsen, saameget som muligt adskilt fra Öine og Ören, og, med eet Ord, fra det hele Legeme, som det, der ved sin Mellemkomst forstyrrer Sjælen og ikke tillader den at komme i Besiddelse af Sandhed og Erkjendelse. Mon ikke denne, Simmias, om ellers nogen, vil træffe det Sande? — Du har fuldkommen Ret, Sokrates, svarede Simmias. — Er det da ikke naturligt, sagde han, at ifölge alt dette maa en saadan Mening blive herskende iblandt de ægte Philosopher, og at de tale til hinanden omtrent saaledes: Det synes, som en Sti förer os ved Fornuftens Hjælp til Udgangen i vor Undersögelse; thi saalænge vi have et Legeme og vor Sjæl er sammenæltet med et saadant Onde,

kunne vi aldrig paa en tilfredsstillende Maade komme i Besiddelse af det, vi tragte efter, og dette er jo, som vi have sagt, det Sande. Thi Legemet foraarsager os tusinde Bryderier formedelst den nödvendige Næring. Fremdeles, naar Sygdomme angribe det, ere disse os til Hinder i vor Jagen efter det Sande, og desuden opfylder det os med Lyster og Begjærligheder, med Frygt og mangeslags Skyggebilleder og Tant; saa at man i Sandhed, hvilket man jo ogsaa pleier at sige, for dets Skyld aldrig kommer til at erkjende noget. Thi Krige, Uroligheder og Stridigheder opvækkes ved intet andet, end ved Legemet og dets Begjærligheder. Thi Penges Erhverv er Aarsag til alle Krige, men Penge ere vi kun for Legemets Skyld nödte til at erhverve os, da vi ere forpligtede til at pleie det; og alt dette levner os ingen Tid til Philosophering. Og endelig, om vi ogsaa have Ro for det, og vi berede os til at betragte noget, er det os atter i Undersögelserne paa mange Maader til Besvær, opvækker Uro og Forvirring, og forstyrrer os, saa at vi for dets Skyld ikke formaae at skue det Sande. Det er derfor i Sandhed indlysende, at naar vi ville komme til en reen Erkjendelse af noget, maae vi lösrive os fra Legemet og med Sjælen selv anskue Tingen selv. Altsaa först da

ville vi erholde det, vi attraae og hvis Elskere vi sige os at være, Viisdommen, naar vi ere döde, som Talen lyder, men ingenlunde saalænge vi leve! Thi er det ikke muligt med Legemet at komme til en reen Erkjendelse af noget, kunne vi kun antage eet af to, enten at vi aldrig komme til Erkjendelse, eller först efter Döden. Thi da vil Sjælen være ene for sig, adskilt fra Legemet, men för ikke. Og medens vi leve, ville vi kun da, som det synes, komme Erkjendelsen nærmest, naar vi have saa lidt som muligt at skaffe med Legemet og ikke mere Omgang med det, end höist nödvendigt er, og ikke lade os opfylde med dets Natur, men holde os rene, indtil Guden selv befrier os. Saaledes luttrede og befriede fra Legemets Daarskab ville vi rimeligviis komme til at leve iblandt lignende Væsener, og ved os selv erkjende alt det Rene, og dette er vel netop det Sande. Thi den Ikkerene forundes det vel neppe at berøre det Rene. Saaledes, Simmias, troer jeg, at alle sande Viisdomselskere maa tænke og tale med hinanden indbyrdes. Eller er det ikke Din Mening? — Jo visselig, Sokrates. —

Er nu dette sandt, min Ven, svarede Sokrates, saa er der jo et stort Haab om, at den, som kommer did, hvorhen jeg nu vandrer, vil

der, om ellers nogensteds, paa en tilfredsstillende Maade erholde det, hvorpaa vore mange Bestræbelser i det foregaaende Liv gik ud; saa at dén Vandring, som nu er mig paabudet, ogsaa med et godt Haab kan tiltrædes af enhver anden, der tör troe, at han har sörget for at holde sin Sjæl reen. — Visselig, svarede Simmias. — Og vil ikke denne Renselse bestaae deri, som vi oftere i vor Tale have berört, at man afsondrer Sjælen, saameget som muligt, fra Legemet, og vænner den til fra alle Sider at samle sig fra Legemet og trække sig sammen i sig selv, og saavidt muligt bestaae for sig selv her og hisset, befriet fra Legemet, som fra sine Baand? — Visselig, svarede Simmias. — Men kaldes ikke denne Sjælens Befrielse og Afsondring fra Legemet-Död? — † Det forstaaer sig. — Og kun de sande Viisdomselskere, sige vi, bestræbe sig altid meest for at befrie den, og denne Sjælens Befrielse og Afsondring fra Legemet er just Philosophernes Forretning; ikke sandt? — Saa synes det. —

Det vilde altsaa, som jeg i Begyndelsen sagde, være latterligt, naar en Mand, der i sit Liv havde bestræbt sig for at leve saaledes, at han kom Döden saa nær som muligt, vilde være mismodig, naar denne virkelig kom; var det

† Se Hjemtr. Lær. i Jesu Christus.

ikke latterligt? — Naturligviis. — De, der philosophere paa den rigtige Maade, tragte altsaa virkelig efter at döe†, og iblandt alle Mennesker er der ingen, der mindre frygte Döden, end de. Betragt det kun fra denne Synspunkt: Ere de paa alle Maader blevne uenige med Legemet og önske at have Sjælen for sig ene, var det jo den störste Daarskab at frygte og være mismodig, naar dette skedte, og ikke med Glæde at ville vandre derhen, hvor de ved deres Ankomst tör haabe at erholde det, som de i Livet elskede, men de elskede Viisdommen, og at blive befriet for at være forenet med det, som var dem imod. Eller skulde mange, hvilke Döden havde berövet menneskelige Elskede, Koner og Börn, have været villige til at nedstige i Underverdenen, drevne af det Haab, der igjen at see og omgaaes med dem, de længtes efter, men den, som i Sandhed elsker Viisdom, og ganske er besjælet af det Haab, at han paa intet andet Sted, end i Underverdenen, kan erholde den efter Önske, han skulde være mismodig ved at döe, og ikke ville med Glæde vandre didhen? Det bör man dog troe, min Ven, naar han i Sandhed er Philosoph. Thi en saadan Mand vil være fast overbeviist om, at han paa intet andet Sted, end der, vil finde Viisdommen reen. Og for-

† Det skulde dog vel være at leve.

holder det sig nu saaledes, som jeg nyligen sagde, var det da ikke i höi Grad ufornuftigt, om en saadan frygtede for Döden? — Visselig, ved Zeus, svarede hiin. — Naar Du altsaa seer en Mand at være mismodig, naar han skal döe, maa dette være Dig et tilstrækkeligt Beviis for, at han ikke elsker Viisdommen, men Legemet, thi den, der elsker det, er tilligе pengesyg og æresyg, enten een af Delene eller begge Dele. — Det forholder sig ganske, som Du siger. — Men vil nu ikke den Dyd, Simmias, man kalder Tapperhed, fortrinlig passe sig for dem, der ere saaledes sindede? — Visselig, svarede han. — Men nu Besindigheden, hiin Dyd, som ogsaa Mængden kalder saaledes, der bestaaer i, at man ikke lader sig henrive af sine Lyster, men forholder sig rolig og sædelig, mon ikke ogsaa den passer sig for dem ene, der ringeagte Legemet og leve i Kjærlighed til Viisdom? — Nödvendig, sagde han. — Thi, tilföiede hiin, vil Du nu betragte de Andres Tapperhed og Besindighed, vil den forekomme Dig ganske forunderlig. — Hvorledes det, Sokrates? — Du veed dog, sagde han, at alle de Andre betragte Döden, som et af de störste Onder. — Ja vist. — Naar altsaa de Tappre iblandt dem udholde Döden, udholde de den af Frygt for endnu större On-

+ Lægemet og Daarskaben i Lægemet (Kjødet og Sands) ellers Sjæmen som Modsætning af Fornuften.

der. — Saaledes er det. — Altsaa af Frygt og fordi de frygte ere alle tappre, undtagen de, der elske Viisdommen. Og det er dog urimeligt, at Een skal være tapper af Frygt og Feighed. — Visselig. — Og nu de Sædelige iblandt dem? ere de ikke samme Vilkaar undergivne? Af en vis Ryggeslöshed ere de besindige, omendskjöndt vi sige, at dette er umuligt; men dog er noget lignende Tilfældet ved denne deres eenfoldige Besindighed. Thi af Frygt for at beröves nogle Lyster og af Higen efter disse, afholde de sig fra andre, idet de beherskes af nogle, og, omendskjöndt man kalder det Ryggeslöshed, at beherskes af sine Lyster, hændes det dem dog, at de, beherskede af nogle Lyster, beherske andre, og dette er jo ganske liigt det, vi nyligen sagde, at de paa en vis Maade ere besindige af Ryggeslöshed. — Saa synes det. — Nei, bedste Simmias, det er ingenlunde den rigtige Vei til Dyden, at ombytte Lyst for Lyst, og Ulyst for Ulyst, og Frygt for Frygt, og det Större for det Mindre, ligesom Mynter; den eneste rette Mynt, hvorfor man bör tilbytte sig Alt, er Fornuftighed; og kun Alt, hvad der med denne og for denne sælges og kjöbes, er i Sandhed Tapperhed, Besindighed og Retfærdighed, og overhovedet sand Dyd med Fornuftighed, enten

Lyst og Frygt og Alt andet af denne Art er forbunden dermed eller ikke; men blive disse afsondrede fra Fornuftighed og ombyttede imod hinanden, da er en saadan Dyd kun et Skyggebillede, en i Sandhed slavisk Tænkemaade, der intet Sandt og Sundt har ved sig. Det Sande er just Renselse for alt sligt, og Besindighed, Retfærdighed, Tapperhed og Fornuftigheden selv er en Art af Renselse. De, der have stiftet Mysterierne, synes derfor ikke at have været ringe Mænd, da de i lang Tid have antydet for os, at den, der kommer uindviet og urenset til Underverdenen, maa ligge i Dyndet, den derimod, der kommer luttret og indviet, vil boe hos Guderne; thi, sige de, som have med disse Indvielser at bestille, Thyrsussvingerne ere vel mange, men de sande Begeistrede kun faa. Og disse ere, efter min Mening, ikke andre, end de, der have philosopheret paa den rigtige Maade. Jeg har efter Evne i mit Liv intet forsömt, men paa alle Maader bestræbt mig for at komme i disses Tal; om jeg har bestræbt mig derfor paa den rigtige Maade, og om jeg har udrettet noget vil jeg bedst erfare der, hvor jeg nu kommer hen, og, om Gud vil, om föie Tid, som jeg troer. Dette, Simmias og Kebes, er mit Forsvar for, at jeg med Rette ikke er mismodig

og uvillig over, at jeg nu skal forlade Eder og mine herværende Herrer, da jeg troer, at jeg ligesaavel hisset, som her, vil træffe gode Herrer og Venner. Mængden vil vel ikke finde dette rimeligt; men skulde jeg i mit Forsvar have været mere overbevisende for Eder, end for Athens Dommere, vilde det være mig kjært.

Da Sokrates havde talt, tog Kebes Ordet og sagde: Alt det övrige, Sokrates, synes mig at være skjönt sagt; kun det om Sjælen vil kun finde liden Tro hos Menneskene, der mene, at den, naar den er adskilt fra Legemet, er ingensteds, men omkommer og gaaer under paa den Dag, Mennesket döer, og at den, saasnart den skiller sig fra Legemet, og farer ud som Luft eller Rög, oplöses og henveires, og er ingensteds mere at finde. Thi bestod den virkelig nogensteds for sig, samlet i sig, og befriet fra de Onder, som Du har gjennemgaaet, saa havde vi jo et stort og skjönt Haab om, Sokrates, at det, Du siger, er sandt. Men dette behöver maaskee ikke faa overtalende og overbevisende Grunde, at den Afdödes Sjæl endnu er til og besidder nogen Kraft og Indsigt. — Du har Ret, Kebes, svarede Sokrates, men hvad skulle vi gjöre? Skulle vi undersöge med hinanden, om det er sandsynligt, at Sagen forholder sig saaledes, eller ikke? — Jeg, svare-

de Kebes, er meget begjærlig efter at höre Din Mening herom. — Idetmindste troer jeg ikke, sagde Sokrates, at den, der hörer vor Samtale, var det selv en Komödieskriver, tör sige, at jeg förer daarlig Snak, og taler om Ting, som ikke angaae mig. Ifald I altsaa synes, ville vi tage Sagen i Overveielse, og paa följende Maade undersöge, om de Afdödes Sjæle ere i Underverdenen eller ei. Der er et gammelt Sagn, som vi have berört, at naar Sjælene ere gangne herfra, ere de hisset, og vende igjen tilbage heritil og blive levende af döde. Og dersom det forholder sig saaledes, at de Levende igjen opstaae af de Döde, saa maae vel vore Sjæle være hisset, thi de kunde ikke komme igjen, naar de ikke vare til. Et tilstrækkeligt Beviis for at det er saaledes, vilde det være, naar det virkelig var indlysende, at de Levende ikke kunde komme andetsteds fra, end fra de Döde; men er det ikke saaledes, behöve vi en anden Grund. — Visselig, svarede Kebes. — Men betragt nu denne Sag ikke blot med Hensyn til Mennesker, men ogsaa, for at Du lettere kan indsee den, med Hensyn til alle Dyr og Planter, og overhovedet til Alt, som har Oprindelse; lader os see, om det med Alt forholder sig saaledes, at enhver Ting opkommer af den modsatte, naar en

saadan er forhaanden, som f. Ex. det Skjönne er det modsatte af det Hæslige, det Retfærdige af det Uretfærdige og saaledes tusinde andre Ting. Lader os nu see, om det, som har noget der er det modsat, nödvendigen maa oprinde fra dette Modsatte. For Exempel, naar Noget bliver större, maa det da ikke siden være bleven större af det, som tilforn var mindre? — Jo. — Og naar det bliver mindre, maa det da ikke siden være bleven mindre af det, som tilforn var större? — Saaledes er det, svarede han. — Og ligeledes det Svagere af det Stærkere, og det Hurtigere af det Langsomme? — Visselig. — Mon ikke ligeledes det Slettere af det Bedre, det Retfærdigere af det Uretfærdigere? — Hvad andet? — Herom ere vi altsaa tilstrækkelig overbeviste, at alle Ting opstaae saaledes: det Modsatte af det Modsatte. — Ja vel. — Men fremdeles, bemærke vi ikke endnu noget ved dem, som staaer imellem de modsatte Ting, som jo altid ere to, nemlig en dobbelt Vorden fra det ene til det andet og fra dette igjen til hiint? som imellem det Större og Mindre er der Vext og Aftagen, og saaledes sige vi, at det ene voxer, og at det andet aftager. — Ganske rigtigt. — Mon det ikke forholder sig paa samme Maade med at adskille og sammenblande, afkjöle og

opvarme, og alt andet? Og have vi end ikke altid Navne hertil, maa det dog i Virkeligheden forholde sig saaledes, at det ene oprinder af det andet, og at der er en Vorden fra det ene til det andet. — Visselig. — Men, vedblev han, er der nu ikke ogsaa noget, der er Livet modsat, ligesom Sövnen den vaagne Tilstand? — Jo vist, sagde han. — Og hvad? — Döden. — Altsaa oprinde ogsaa disse af hinanden, da de ere modsatte, og der maa gives en dobbelt Vorden imellem dem, da de ere tvende. — Hvad andet? — Forbindelsen af det ene Par af de nylig nævnte Ting, vedblev Sokrates, vil jeg nu sige Dig, som ogsaa den dertil hörende Vorden; siig Du mig saa de andre. Jeg siger nemlig, eet er at sove, et andet at vaage, af Sövnen oprinder den vaagne Tilstand og af den vaagne Tilstand Sövnen, og begges Vorden er at sove ind og vaagne op. Har jeg tilstrækkelig forklaret Dig det? — Fuldkommen. — Siig mig nu det samme om Livet og Döden. Sagde Du ikke, at Livet var Döden modsat? — Jo. — Og at de oprinde af hinanden. — Ja. — Hvad bliver der altsaa af det Levende? — Det Döde. — Og af det Döde? — Nödvendig, sagde han, maa man tilstaae, det Levende. — Af de Döde, Kebes, bliver altsaa det Levende og de Levende? — Det er indly-

† mon livet er sött og elskt. —

sende, svarede han. — Altsaa, sagde han, ere vore Sjæle i Underverdenen. — Saa synes det. — Og ikke sandt, ogsaa hvad disses Vorden angaaer, er den ene tydelig nok? thi det at döe er jo tydeligt nok? — Visselig. — Men hvad skulle vi gjöre? sagde han. Maae vi ikke antage en modsat Vorden, eller skulde Naturen fra denne Side være lam? Maae vi ikke nödvendig antage en Vorden, der er det at döe imodsat? — Nödvendigviis, svarede han. — Og hvilken er denne? — Det at leve op igjen. — Gives der altsaa en Opleven, maa denne just være de Levendes Vorden af de Döde. — Visselig. — Altsaa ogsaa paa denne Maade ere vi blevne enige om, at de Levende oprinde af de Döde, ligesaavel som de Döde af de Levende. Og forholder dette sig nu saaledes, synes det mig at være et tilstrækkeligt Beviis for, at de Dödes Sjæle maae være etsteds, hvorfra de igjen blive levende. — Ifölge det, der allerede er tilstaaet, synes Sagen nödvendig at maatte forholde sig saaledes. — Du vil nu see, Kebes, at vi, som mig synes, ikke uden Grund have tilstaaet dette. Thi naar det ene ikke altid svarede til det andet og hiin Vorden ikke gik omkring som i en Kreds, men der kun gaves en lige fremadskridende Vorden fra det ene til det ligeoverfor

× altsaa dog at faae dem igjen. —

staaende, uden at det vendte sig og kom tilbage til det andet, saa indseer Du vel, at alt vilde tilsidst faae samme Skikkelse og komme i samme Tilstand og al Vorden vilde saaledes ophöre. — Hvorledes mener Du det? spurgte han. — Det er aldeles ikke vanskeligt at forstaae det, jeg siger. Thi dersom der vel gaves en Indsoven, men ingen dertil svarende Opvaagnen, som oprinder fra det Sovende, saa indseer Du vel, at alt vilde tilsidst bevise, at Fortællingen om Endymion var en Fabel, uden al Betydning, fordi det vilde gaae alt, som ham, at det sov; og dersom alt blandedes, og ikke igjen adskiltes, saa vilde jo snart det Anaxagoreiske Chaos indfinde sig. Og naar nu paa samme Maade, kjære Kebes, alt, hvad der har Andeel i Livet, döde, og, efterat det var död, forblev i samme Tilstand og ikke levede op igjen, maatte da ikke nödvendigen tilsidst alt være dödt og intet leve? Thi dersom det Levende vel oprandt af noget andet, men det Levende selv döde, hvorledes var det da muligt at forhindre, at ikke alt oplöstes i Döden? — Ingenlunde, Sokrates, svarede Kebes; hvad Du siger, synes mig at være fuldkommen sandt. — Det forholder sig ogsaa, som mig synes, ganske saaledes, og vi have ikke ladet os bedrage, da vi indrömmede dette, men der gives

virkelig en Opleven, en de Levendes Vorden af de Döde og en Væren for de Afdödes Sjæle, en bedre for de Gode, en værre for de Onde. — Da tog Kebes Ordet: Ogsaa efter den Sætning, Sokrates, som Du ofte pleier at anföre, at vor Læren ikke er andet, end en Erindring, — ogsaa efter denne maa det, ifald den er sand, nödvendig antages, at vi i en foregaaende Tid have lært, hvad vi nu erindre. Og dette var jo umuligt, naar vor Sjæl ikke havde været til, förend den fremtraadte i denne menneskelige Skikkelse; altsaa ogsaa heraf synes det at följe, at vor Sjæl er udödelig. — Men, Kebes, faldt Simmias ind, hvilke Beviser gives der herfor? Bring mig dem i Erindring, thi jeg erindrer dem nu ikke tydeligt. — Kun det skjönneste, svarede Kebes, vil jeg anföre, det nemlig, at, naar Menneskene blive adspurgte, og Een kun forstaaer at spörge rigtigt, de af dem selv ville kunne sige, hvorledes Alt forholder sig, da de jo dog, dersom ingen Erkjendelse og rigtig Indsigt boede i dem, ikke ville være istand hertil. Og förer man dem til de mathematiske Figurer eller noget Lignende, vil det især blive tydeligt, at det forholder sig saaledes. — Naar Du ikke paa denne Maade, Simmias, sagde Sokrates, kan blive overbeviist derom, saa see til, om

+ altså er Erindringen ogsaa følgelig Fakt.

Du kan blive enig med os, naar Du betragter Sagen paa følgende Maade. Du tvivler altsaa om, hvorledes det, vi kalde at lære, kan være en Erindring. — Jeg tvivler just ikke, svarede Simmias; jeg trænger kun til den Erindring, hvorom netop Talen er, og ved det, som Kebes nu har begyndt at sige, er jeg allerede næsten bragt i Erindring derom og troer det; men ikke destomindre vil det være mig kjært at höre, hvorledes Du nu vil foredrage det. — Saaledes, sagde han. Vi ere dog vel enige om, at naar Nogen skal erindre sig noget, maa han tilforn have vidst det? — Det forstaaer sig, sagde han. — Ere vi ogsaa enige herom, at den Erkjendelse, man paa denne Maade faaer, er en Erindring? Jeg forstaaer det nemlig saaledes: naar Nogen seer eller hörer eller paa anden Maade sandser noget, og han da ikke alene erkjender dette, men iagttager ogsaa noget andet, hvorom Forestillingen ikke er den samme, men en anden, kunne vi da ikke med Föie sige, at han erindrer sig det, hvorom han har faaet en saadan Forestilling? — Hvorledes forstaaer Du det? — Saaledes, for at anföre Exempler: Forestillingerne om et Menneske og en Lyre ere jo dog forskjellige? — Hvad andet? — Veed Du nu ikke, hvorledes det gaaer Elskerne, naar de see en Lyre, en

Klædning eller noget andet, som deres Elskede pleie at bruge? De kjende Lyren og opfatte i Tankerne Billedet af den Yndling, hvem Lyren tilhörer; dette er nu en Erindren, ligesom den, der seer Simmias, ogsaa ofte vil tænke paa Kebes, og saaledes med tusinde andre Ting. — Ved Zeus, svarede Simmias, saaledes med tusinde Ting. — Og kalde vi nu ikke sligt en Erindren, især naar det möder Een ved Ting, som man formedelst Tidens Længde og fordi man ikke har tænkt derpaa, allerede har glemt? — Visselig. — Og fremdeles, sagde han, kan man nu ogsaa, naar man seer en malet Hest eller en malet Lyre, derved erindre sig et Menneske? og naar man seer Simmias afmalet, derved erindre sig Kebes? — Visselig. — Og naar man seer Simmias afmalet, ogsaa erindre selve Simmias? — Ogsaa det. — Og ikke sandt, i alle disse Tilfælde opstaaer der en Erindring hos os, snart af lige, snart af ulige Ting? — Saa er det. — Men naar Nogen ved lige Ting erindrer sig noget, maa han da ikke ogsaa nödvendig blive vaer, om disse i Ligheden staae noget tilbage eller ei for det, som han derved erindrer sig? — Nödvendig. — Overvei nu, sagde han, om det forholder sig saaledes. Vi kalde dog noget liigt? Jeg mener ikke, som et Stykke Træ

et andet, eller en Steen en anden, eller deslige, men noget udenfor alt dette, det Lige selv. Sige vi, at dette er noget, eller ei? — Ved Zeus, sagde Simmias, tör vi paastaae dette af al Magt. — Erkjende vi ogsaa, hvad dette er? — Visselig. — Men hvorfra hente vi denne Erkjendelse? Mon ikke fra de Gjenstande, hvorom vi nylig talede, og naar vi see Træstykker, Stene eller andre saadanne Ting, der ere hinanden lige, have vi da ikke ved disse forestillet os hiint, som dog er forskjelligt fra disse? Eller synes det Dig ikke forskjelligt? Betragt nu ogsaa Sagen fra denne Side: Synes ikke lige Stene og lige Træstykker, omendskjöndt de forblive de samme, snart lige, snart ulige? — Unægtelig. — Men nu det Lige selv, — er det nogensinde forekommet Dig, som Uligt, eller Ligheden, som Ulighed? — Ingensinde, Sokrates. — Altsaa, sagde han, ere disse lige Ting og det Lige selv ikke det samme? — Ingenlunde, Sokrates. — Og dog er det ved disse lige Ting, som ere forskjellige fra selve Ligheden, Du har dannet og opfattet Erkjendelsen af denne. — Fuldkommen sandt. — Idet den enten er hine liig eller uliig. — Ja vel. — Og det gjör jo intet til Sagen; thi naar Du seer noget, og ved dette Syn forestiller Dig noget andet, det være uliigt eller liigt

er der jo nödvendig foregaaet en Erindring. — Visselig. — Men fremdeles, sagde han, möder det samme os ved de lige Træstykker og de Ting, vi nylig talede om? synes de at være ligesaa lige, som det Lige selv? eller feiler der noget deri, at de ikke ere saadanne, som det Lige? — Der feiler meget deri, svarede han. — Ere vi ikke enige heri: naar Een ved at see noget bemærker: det, jeg nu seer, vil vel være som noget andet, men det maa staae tilbage derfor, og formaaer ikke at være som hiint og er ringere, maa da ikke den, der bemærker dette, nödvendig i Forveien have kjendt det, om hvilket han siger, at det andet vel ligner det, men er ufuldkomnere? — Nödvendig. — Men hvorledes? gaaer det os ikke paa samme Maade med de lige Ting og det Lige selv? — Visselig. — Vi maae da altsaa nödvendig have kjendt det Lige för den Tid, da vi först saae de lige Ting og bemærkede, at de vel alle stræbe at være som det Lige, men kunne ikke naae det. — Saa er det. — Men ogsaa dette maae vi dog vel tilstaae, at vi paa ingen anden Maade have bemærket eller ere i Stand til at bemærke dette, end ved Synet, Fölelsen eller en af de andre Sandser, thi heri, mener jeg, ere de alle af samme Art. — De ere ganske af samme Art, Sokrates, med

Hensyn til det, vor Undersögelse vil bevise. — Af de sandselige Iagttagelser kunne vi altsaa lære, at Alt, hvad der falder i Sandserne, stræber efter hiint, som er det Lige, men naaer det ikke; eller hvorledes skulle vi udtrykke det? — Just saaledes. — Förend vi altsaa begyndte at see, höre og bruge de andre Sandser, maae vi etsteds fra have modtaget Erkjendelsen om det Lige selv, hvad det egentlig er, naar vi skulle henföre det Lige i Iagttagelserne dertil, thi alt dette stræber vel at være som hiint, men er dog altid ringere. — Det følger nödvendig af det, vi tilforn have sagt. — Men have vi ikke strax fra Födselen af seet, hört og havt de andre Sandser? — Jo vist. — Og vi maatte, sige vi, förend dette skedte, have modtaget Erkjendelsen af det Lige. — Ja. — Det er altsaa indlysende, at vi nödvendig maae have modtaget denne för Födselen. — Det er indlysende. — Naar vi altsaa have modtaget denne för Födselen og havde den, idet vi födtes, saa erkjendte vi, förend vi bleve födte og strax efter Födselen, ikke alene det Lige, det Större og Mindre, men ogsaa alt deslige tilsammen. Thi nu er Talen ikke mere om det Lige, end om det i og for sig Skjönne, Gode, Retfærdige og Fromme, og, som jeg siger, om alt det, som vi saavel i vore Spörgsmaal som

Svar betegne som det, der er; saa at vi altsaa nödvendigen maae have modtaget Erkjendelserne om alt dette, förend vi bleve födte. — Saa er det. — Og dersom vi ikke altid igjen glemte dem, efterat vi havde modtaget dem, maatte vi altid have dem og vort hele Liv igjennem være os dem bevidste. Thi det kalder man jo at vide, at besidde en modtagen Erkjendelse, og ikke at tabe den? eller kalder man ikke det at glemme, Simmias, naar man har tabt en Erkjendelse? — Jo visselig. — Og naar vi, mener jeg, för Födselen have modtaget og ved Födselen tabt disse, men siden ved Sandsernes Brug igjen have optaget de samme Erkjendelser, vi allerede engang tilförn havde; mon da ikke det, vi kalde at lære, er igjen at optage en Erkjendelse, der er os eiendommelig? og naar vi kalde dette at erindre, benævne vi det da rigtigt? — Visselig. — Thi vi have jo seet, at det er muligt, at den, der iagttager noget, enten ved Synet og Hörelsen, eller ved en anden Sands, derved tillige kan forestille sig noget andet, som han havde glemt, og som var forbunden med dette, som liigt eller uliigt. Altsaa, som jeg siger, eet af to maa antages: enten ere vi födte med disse Erkjendelser, og vi besidde dem alle vort hele Liv igjennem, eller de, om hvil-

ke vi sige, at de lære noget, erindre sig i Grunden kun dette, og det at lære er altsaa en Erindren. — Det forholder sig ganske saaledes, Sokrates. — Hvilket vil Du altsaa vælge, Simmias, enten at vi fødes med Erkjendelse, eller at vi siden erindre os det, hvorom vi tilforn have havt en Erkjendelse? — Jeg veed i dette Øieblik ikke, hvad jeg skal vælge, Sokrates. — Men hvorledes? kan Du vælge dette, eller hvad synes Dig herom? En Mand, som veed noget, maa han kunne aflægge Regnskab for det, han veed, eller ei? — Det er aldeles nödvendigt, Sokrates. — Men troer Du, at alle kunne aflægge Regnskab for det, vi nu have talet om? — Jeg vilde önske det, svarede Simmias, men jeg frygter meget mere for, at der i Morgen ved denne Tid ikke længere findes nogen, der paa en tilfredsstillende Maade er i Stand hertil. — Du troer altsaa ikke, Simmias, at alle Mennesker vide dette? — Ingenlunde. — Altsaa erindre de sig siden det, som de engang have lært. — Nödvendigviis. — Men naar have vore Sjæle modtaget Erkjendelsen herom? dog vel ikke efter den Tid, vi födtes som Mennesker? — Ingenlunde. — Altsaa tidligere? — Ja. — Altsaa have vore Sjæle været til, Simmias, förend de fremtraadte i menneskelig Skikkelse, uden Legemer, men

med Indsigt. — Ifald vi ikke ved Födselen have modtaget disse Erkjendelser, Sokrates; thi denne Tidspunkt er endnu tilbage. — Vel, min Ven! men til hvilken anden Tid tabe vi dem da igjen? Thi vi have dem ikke, naar vi födes, som vi nylig ere blevne enige om. Eller skulle vi tabe dem paa samme Tid, vi modtage dem? eller kan Du angive en anden Tidspunkt. — Ingenlunde, Sokrates, jeg mærkede ikke, at jeg i Grunden intet sagde. — Forholder det sig da ikke saaledes, Simmias? Dersom det, vi stedse före i Munden, virkelig er noget, jeg mener, det Skjönne, og Gode og alt Væsentligt af denne Art, og vi hertil henföre alt, hvad vi sandse, idet vi finde, at det för har været til, som vort, og sammenligne det hermed, som med et Forbillede, saa maa nödvendig, ligesom dette er, ogsaa vor Sjæl have været til, förend vi födtes. Men dersom alt dette er intet, saa er vor hele Tale uden al Grund. Forholder det sig nu virkelig saaledes, og er det lige nödvendigt, at, naar hiint er, ogsaa vore Sjæle maae have været för vor Födsel, og, at, naar ikke hiint, da heller ikke dette? — Paa en forunderlig Maade, Simmias, synes mig dette at være lige nödvendigt; og vor Tale har taget en smuk Vending, derhen nemlig, at vor Sjæl maa, förend vi födtes, ha-

ve været til paa samme Maade, som hiin Tingenes Væsen, hvorom Du nylig talede. Thi jeg veed intet, der er mig saa klart, som dette, at alt deslige, som det Skjönne, det Gode og hvad Du ellers nylig anförte, virkelig maa være til i Ordets höieste Betydning; for mig er derfor Beviset aldeles tilfredsstillende. — Mon ogsaa for Kebes? spurgte Sokrates, thi ogsaa ham bör vi overbevise. — Vistnok ogsaa for ham, svarede Simmias, som jeg troer, endskjöndt han af alle Mennesker er den, der vanskeligst lader sig overbevise. Dog derom, troer jeg, er han nu tilstrækkelig overbeviist, at vor Sjæl har været til, förend vi födtes. X Men at den ogsaa vil vedblive at være til efter Döden, synes heller ikke mig, Sokrates, at være beviist, thi endnu have vi Mængdens Mening, som Kebes nylig anförte, imod os, at Sjælen nemlig i det Öieblik, Mennesket döer, muligen henveires og dens Tilværelse saaledes ophörer. Thi hvad forbyder os at antage, at den vel andensteds fra kunde være opprunden og sammensat og have været til, förend den indtraadte i et menneskeligt Legeme, men at den, naar den var indvandret i dette og igjen adskiltes derfra, dog selv maatte döe og gaae under? — Vel talt, Simmias, svarede Kebes, thi kun den ene Halvdeel synes at være beviist

X men för vi undfange det? det er nok et andet Spörgsmaal. —

af det, der skal bevises, at vor Sjæl nemlig har været til, förend vi födtes; men der staaer endnu tilbage at bevise, at vor Sjæl ligesaavel skal være til efter Döden, som för vor Födsel, ifald Beviset skal være fuldendt. — Det er allerede beviist, Simmias og Kebes, naar I kun ville bringe denne Sætning i Forening med hiin, som vi forhen ere blevne enige om, at nemlig alt Levende oprinder af det Döde. Thi naar Sjælen har været til forhen, og naar den, idet den gaaer ind i Livet og födes, nödvendig kun kan have sin Oprindelse fra Döden og fra det at være död, skulde det da ikke nödvendigen följe, at den ogsaa maa være til efter Döden, da den dog igjen skal födes? Dette er altsaa, som jeg sagde, allerede beviist. Dog synes Du og Simmias gjerne at ville udföre denne Sætning videre og ligesom Börnene at frygte for, at Vinden virkelig skal bortblæse og adsprede den, idet den gaaer ud af Legemet, især naar Een tilfældigviis ikke döde i et stille Veir, men under en stærk Storm. — Kebes svarede smilende: Gjör Dig altsaa Umage for, Sokrates, at overbevise os, som om vi frygtede; eller rettere, ikke som om vi frygtede, thi maaskee er der et Barn i os, der frygter for sligt. Lader os altsaa overbevise dette om, at det ikke behöver at frygte for Döden,

som et Spögelse. — Men dette, svarede Sokrates, maae I daglig besværge, indtil I uddrive det. — Hvor, Sokrates, skulle vi finde en dygtig Besværger til saadanne Ting, naar Du forlader os? — Hellas er stor, Kebes, sagde han, og i det ere mange dygtige Mænd; desuden gives der jo ogsaa mange barbariske Folk, hvilke man alle maa gjennemsöge, for at finde en saadan Besværger, uden hverken at spare Penge eller Möie. Thi der gives vel intet, hvortil I bedre kunde anvende Eders Penge. Men ogsaa iblandt Eder selv bör I söge, thi maaskee ville I ikke lettelig finde nogen, der var bedre istand til at gjöre dette, end I selv. Dette skal visselig skee, svarede Kebes, men lader os nu vende tilbage til det, vi skrede ud fra, om det behager Dig. — Ja vel behager det mig, og hvorfor skulde det ikke det? — Vel talt, sagde han. — Altsaa omtrent saaledes, sagde Sokrates, maae vi spörge os selv: hvilke Ting er det vel eget, at det, at blive oplöst, kan möde dem, og for hvilke maa man befrygte dette, og for hvilke ikke? derpaa bör man undersöge, til hvilke af disse Sjælen hörer, og ifölge heraf enten fatte godt Mod eller frygte for vore Sjæle. — Ganske rigtigt, sagde han. — Mon det nu ikke er det Sammensatte, ifölge dets Natur, eget, at op-

? löses paa samme Maade, som det er sammensat; men gives der noget Usammensat, maa det vel tilkomme dette, om ellers noget, at det ikke kan undergaae denne Forandring? — Saaledes synes det mig at forholde sig, svarede Kebes. — Og ikke sandt, hvad der altid forholder sig eens og paa samme Maade, det er vel snarest det Usammensatte, men hvad der snart forholder sig paa denne, snart paa en anden og aldrig paa den samme Maade, det er vel det Sammensatte? — Saaledes synes det idetmindste mig. — Saa lader os da, sagde han, vende tilbage til det, vi forhen talede om. Hiint Væsen selv, hvilket vi i vore Spörgsmaal og Svar tilskrive egentlig Væren, forholder det sig vel altid paa samme Maade, eller snart saaledes, snart anderledes? Det i og for sig selv Lige, Skjönne og alt, hvad der har egentlig Væren, kan det nogensinde undergaae nogensomhelst Forandring? eller forholder ikke enhver af disse, der har en eensartet Væren, sig altid paa samme Maade, og modtager aldrig nogensteds nogensomhelst Forandring paa nogen Maade? — Det maa nödvendig, Sokrates, forholde sig paa een og samme Maade, svarede Kebes. — Men nu de mange enkelte skjönne Gjenstande, som Mennesker, Heste, Klæder eller andet deslige, en-

ten skjönt eller liigt eller noget af samme Navn, som hine, — forholde ogsaa disse sig altid paa samme Maade, eller paa en hine ganske modsat Maade, saa at de, for at sige det med faa Ord, aldrig hverken ligne sig selv eller hinanden indbyrdes. — Saaledes er det, sagde Kebes, de forholde sig aldrig paa samme Maade. — Og disse Ting kan Du beröre, see og iagttage ved de andre Sandser, men hine, som altid ere sig selv lige, kan Du paa ingen anden Maade opfatte, end ved Sjælens Tænkning selv, thi de ere formlöse og kunne ikke sees. — Du har fuldkommen Ret, sagde han. — Skulde vi da, vedblev han, antage to Arter af Ting, den ene synlig, den anden formlös? — Det ville vi. — Og det formlöse, som det, der altid forholder sig paa samme Maade, men det synlige, som det, der aldrig er sig selv liigt? — Ogsaa det, sagde han, ville vi antage. — Velan da, er ikke den ene Deel af os Legeme, den anden Sjæl? — Nödvendigviis. — Med hvilken af hine to Arter ville vi nu vel sige, at Legemet har störst Lighed og Slægtskab? — Det indlyser Enhver, sagde han, med det Synlige. — Men hvorledes? er Sjælen synlig eller usynlig? — Af Menneskene kan den idetmindste ikke sees, Sokrates. — Men omtale vi det Synlige og Usynlige uden med Hensyn til Men-

neskenes Natur, eller, mener Du, med Hensyn til en anden? — Nei, med Hensyn til den menneskelige. — Hvad sige vi altsaa om Sjælen, at den er synlig eller usynlig? — Usynlig. — Altsaa formlös. — Ja. — Sjælen er altsaa det Formlöse ligere, end Legemet, men dette det Synlige. — Nödvendigviis, Sokrates. — Og ikke sandt, ogsaa derom have vi længe været enige, at naar Sjælen betjener sig af Legemet for at betragte noget, enten ved Synet, Hörelsen eller en anden Sands — thi det at betragte noget ved Hjelp af Legemet, er jo at betragte det ved en Sands — saa drages den af Legemet til de Ting, som ikke ere sig selv lige, og da forvildes, forvirres den, og tumler som en Drukken, fordi den har berört saadanne Ting. — Visselig. — Men naar den betragter ved sig selv, kommer den til det Rene, altid Værende, Udödelige og Uforanderlige, og, som beslægtet dermed, holder den sig altid til dette, naar den er ene og det bliver den forundt. Da har den Hvile efter sin Omvandren, og er ogsaa i Forhold til hiint, just fordi den berörte saadant, altid sig selv liig, og denne dens Tilstand kalde vi Fornuftighed. — I alle Henseender, Sokrates, er dette skjönt og sandt sagt. — Med hvilken af begge Arter troer Du altsaa, at Sjælen, ifölge det, vi

X = Sjelens Sammenlignelse til det Guddommelige og Evige. —

forhen og nu have sagt, har störst Lighed og Slægtskab? — Jeg troer, Sokrates, at enhver, selv den ulærvilligste, maa, naar han ledes paa denne Maade, tilstaae, at Sjælen i eet og alt har större Lighed med det evig Uforanderlige, end med det Foranderlige. — Og Legemet? — Med det Andet. — Betragt nu ogsaa Sagen fra denne Side: Saalænge Sjæl og Legeme ere forenede, byder Naturen dette at tjene og lade sig beherske, hiin derimod at herske og regjere; hvilket troer Du nu, ifölge heraf, at være det Guddommelige liigt, og hvilket det Dödelige? Eller troer Du ikke, at det Guddommelige, ifölge sin Natur, er saaledes beskaffen, at det maa herske og regjere, og det Dödelige, at det lader sig beherske og tjener? — Visselig. — Med hvilket har nu Sjælen Lighed? — Det er aabenbart, Sokrates, at Sjælen ligner det Guddommelige og Legemet det Dödelige. — Betragt nu, Kebes, om det ikke följer af alt det, der er sagt, at Sjælen har störst Lighed med det Guddommelige, Udödelige, Fornuftige, Eensartede, Uoplöselige og altid paa een og samme Maade sig forholdende, men at Legemet derimod har störst Liighed med det Menneskelige, Dödelige, Ufornuftige, Mangeartede, Oplöselige og aldrig paa samme Maade sig forholdende. Eller kunne vi, kjære

Kebes, fremføre noget herimod, til Beviis for, at det ikke forholder sig saaledes? — Det kunne vi ikke. — Men, naar nu dette forholder sig saaledes, tilkommer det da ikke Legemet at blive hurtig oplöst, men Sjælen derimod at være ganske og aldeles uoplöselig, eller dog omtrent saaledes? — Hvad andet? — Du bemærker dog, sagde han, at, naar Mennesket döer, det Synlige ved ham, Legemet, der ligger i det Synlige og kaldes Liig, og for hvilket det er eget at oplöses, at falde sammen og henveires, ikke strax kommer i denne Tilstand, men endnu kan vedvare en rum Tid, og, naar Een döer med et blomstrende Legeme i Ungdomsalderen, da meget længe. Og er Legemet renset og indsalvet, som hos Ægyptierne, kan det holde sig en fast utrolig Tid. Ja, nogle Dele af Legemet, som Knokler, Sener og alt deslige, ere, om ogsaa det övrige raadner, saa at sige, udödelige; er det ikke saa? — Jo visselig. — Og Sjælen, det Formlöse ved Mennesket, der vandrer til et andet Sted, der er ædelt og reent og formlöst, til den sande Aandeverden, til den gode og vise Gud, hvorhen ogsaa min Sjæl, om Gud vil, snart skal vandre, — denne, der er saaledes beskaffen og saaledes artet, skulde, naar den sondres fra Legemet, strax henveires og forgaae, som de fleste Mennesker

× ja formodentlig Sjælen. —

sige? Det være langt fra, Kebes og Simmias. Nei, snarere forholder det sig saaledes: den Sjæl, der reen forlader Legemet, og intet trækker med sig af det, fordi den med god Villie intet havde tilfælleds dermed i Livet, men flyede det, og blev samlet i sig selv og stedse var betænkt herpaa; — men dette er jo intet andet, end at philosophere paa den rigtige Maade og i Sandhed at være betænkt paa at döe rolig; eller kalder man ikke dette at være betænkt paa Döden? — Tilvisse. — Mon ikke den, der forholder sig saaledes, vil vandre til det, der er den liigt, til det Formløse, det Guddommelige, Udödelige og Fornuftige, og naar den kommer derhen, leve lykkelig, befriet fra Vildfarelse og Uvidenhed, fra Frygt og vilde Lyster og alle de andre menneskelige Onder, og, som det hedder om de Indviede, i Sandhed tilbringe den övrige Tid i Selskab med Guderne? Skulle vi antage dette, Kebes, eller noget andet? — Ved Zeus, just dette, svarede Kebes. — Men naar den adskilles fra Legemet, besmittet og ureen, fordi den altid har havt Omgang med Legemet, pleiet og elsket det, og har været fortryllet af det og af Lyster og Begjærligheder, saa at den intet antager for sandt, uden det Legemlige, som man kan berøre og see, drikke og spise

og bruge til sandselig Kjærlighedsnydelse, og derimod er bleven vant til at hade, skye og frygte for alt det, som er skjult for Öiet og usynligt, men som skues af Fornuften og erkjendes ved Philosophie, troer Du, at en Sjæl, der er saaledes beskaffen, vil reen kunne adskille sig fra Legemet? — Ingenlunde. — Den vil meget mere, troer jeg, være gjennemtrængt af det Legemlige, hvilket ved dens Omgang og Samqvem med Legemet, — da den jo stedse var forenet med det og pleiede det, — ligesom er blevet den tilvoxet. — Visselig. — Men dette, min Ven, maa man vel tro at være tungt og svært, jordisk og synligt, saa at den Sjæl, der har dette ved sig, betynges og trækkes tilbage til det synlige Sted af Frygt for det Formlöse og Aandeverdenen, som der siges, og bevæger sig omkring ved Mindesmærker og Grave, hvor saadanne skyggeartede Skikkelser ere blevne seete. Saadanne Skyggebilleder maae de Sjæle vise os, som ikke ere blevne reent aflöste, men endnu have Deel i det Synlige, hvorfor de da ogsaa sees. — Det er sandsynligt, Sokrates. — Og det er vel ogsaa sandsynligt, Kebes, at det ikke er de Godes, men de Ondes Sjæle, der ere nödte til at vandre om paa saadanne Steder, for at lide Straf for deres forrige lastefulde Levnet. Og saalænge

maae de vandre om, indtil de ved Lysten til det dem vedhængende Legemlige atter bindes til et Legeme; og de bindes da, som rimeligt er, til et med saadanne Sæder, som de i Livet have beflittet sig paa. — Hvilke mener Du, Sokrates? — Som de, der uden Sky hengave sig til Fraadserie, Vellyst og Drukkenskab begive sig sandsynligviis i Eslers eller lignende Dyrearters Legemer. Troer Du ikke? — Det er meget sandsynligt. — Men de, som foretrak Uretfærdighed, Herskesyge og Rov, gaae over i de forskjellige Arter af Ulve, Höge og Glenter; eller hvorhen skulle vi ellers troe, at saadanne vandrede? — Ganske vist, svarede Kebes, just i saadanne. — Og er det ikke aabenbart, at det ligeledes forholder sig med de övrige, at enhver gaaer efter Ligheden med dens egen Stræben? — Det er aabenbart, svarede han, thi hvorfor ikke? — Mon altsaa ikke de iblandt dem skulle være de lykkeligste og komme til det bedste Sted, som have övet den almindelige og borgerlige Dyd, hvilken man kalder Besindighed og Retfærdighed, som kun opstaaer ved Vane og Övelse uden Philosophie og Fornuft? — Hvorfor skulle disse være de lykkeligste? — Fordi disse sandsynligviis igjen gaae over i en saadan selskabelig og tam Art, som maaskee Bier, Vesper eller Myrer, eller

ogsaa igjen over i denne menneskelige Art, og blive atter til skikkelige Mænd. — Det er sandsynligt. — Men til Gudernes Slægt er det kun den forundt at komme, der har philosopheret og er gaaet ganske reen bort. Just derfor, kjære Simmias og Kebes, afholde de sande Philosopher sig fra alle legemlige Begjærligheder, ere stærke og hengive sig ikke til dem; altsaa ikke fordi de frygte for deres Huusvæsens Forstyrrelse og Armod, som Mængden og de Pengesyge, eller fordi de skye den Vanære og Skam, som er forbunden med Dovenskab, som de Herskesyge og Æresyge, — men af hiin Grund afholde de sig fra dem. — Det vilde heller ikke sömme sig for dem, Sokrates, sagde Kebes. — Ved Zeus, visselig ikke. Derfor, Kebes, sige de, der bære Omsorg for Sjælen, og ikke blot leve for at pleie Legemet, Farvel til alle saadanne, og gaae ikke ad samme Vei, som de, der jo ikke vide, hvorhen de gaae. Men overbeviste om, at de intet bör foretage sig, der er stridende imod Philosophien og den Frihed og Renselse, som den skjænker, vende de sig derhen, og følge, hvorhen hiin förer. — Hvorledes det, Sokrates? — Det vil jeg sige Dig. De Lærebegjærlige erkjende nemlig, at naar Philosophien griber deres Sjæl, er den virkelig bunden i Legemet, klæber

fast ved det og er nödt til igjennem det, som igjennem et Gitter, at betragte Tingene, istedetfor ved sig selv at skue dem, og omtumles derfor i al Slags Daarskab; den bemærker dette Fængsels Magt, hvorledes det endog er til Lyst, saa at den Bundne bidrager selv allermeest til at lade sig binde. De Lærebegjærlige, siger jeg, erkjende, at naar Philosophien finder deres Sjæl i denne Tilstand, tiltaler den den mildt og söger at löse den, idet den overbeviser den om, at al Betragtning igjennem Öinene, som ogsaa igjennem Örene og de andre Sandser, er fuld af Bedrag, og derfor overtaler den til at trække sig tilbage fra disse og ikke bruge dem mere, end nödvendigt er, og opmuntrer den til at samle sig og trække sig sammen i sig selv, ikke at troe andet, end hvad den selv ved sig selv anskuer af Tingenes Væsen, og ikke at ansee det for sandt, hvad den betragter igjennem noget andet, fordi dette i ethvert andet jo altid bliver et andet; og af den Art er jo alt det Sandselige og Synlige, men hvad den selv skuer er det Tænkelige og Formlöse. Den sande Philosophs Sjæl troer nu, at den ikke bör arbeide imod denne Befrielse, og afholder sig derfor fra Lyst og Begjærlighed, Ulyst og Frygt, saameget den kan, idet den beregner, at naar nogen med

Heftighed glæder sig, frygter, sörger eller attraaer, saa er det Onde, han lider, naar han f. Ex. for sine Begjærligheders Skyld enten har paadraget sig en Sygdom eller liidt et andet Tab, ikke saa stort, som man i Almindelighed troer, men — hvad der er det störste og yderste af alle Onder, det lider han, uden at beregne det. — Hvilket er dette? spurgte Kebes. — At nemlig ethvert Menneskes Sjæl, naar den heftig glæder sig eller bedröves over noget, ogsaa nödes til at troe, at det, der bringer den i denne Tilstand, er det Virksomste og Sandeste, omendskjöndt det ikke forholder sig saaledes. Og dette er fornemmelig de synlige Ting; ikke saa? — Visselig. — Mon altsaa ikke Sjælen i denne Tilstand er meest bunden af Legemet? — Hvorledes det? — Fordi enhver Lyst og Ulyst har ligesom et Söm, hvorved den nagler og hefter den fast til Legemet og legemliggjör den i den Grad, at den antager det for sandt, som Legemet udgiver derfor. Thi derved at den har samme Mening, som Legemet, og glæder sig over det samme, bliver den, mener jeg, nödt til at blive deelagtig i Legemets Sæder og Næring, og kan ingenlunde komme reen til Underverdenen, men gaaer altid bort fuld af Legemet,× saa at den atter hurtig falder tilbage i et andet Legeme, og ligesom hensaaet voxer op,

× Saa kunde man nok faae Lie paa Christi Legemets Gjenopstandelse, og saa fornemmelig under Opfart til de Dödes Dage. —

og bliver derfor udeelagtig i Omgang med det Guddommelige, Rene og Eensartede. — Det er fuldkommen sandt, Sokrates, sagde Kebes. — Af disse Grunde, Kebes, ere altsaa de sande Lærebegjærlige sædelige og tappre, og ikke af de Grunde, Mængden anförer; eller er Du ogsaa af denne Mening? — Nei, jeg visselig ikke. — Saaledes er det ikke heller, men en philosophisk Mands Sjæl tænker saaledes, og kan ikke troe, at den vel burde lade sig löse ved Philosophien, men at den, naar den var löst, igjen kunde overgive sig til Lyst og Ulyst, atter lade sig binde og gjöre det forrige Arbeide unyttigt, som om den vilde forsöge et Modstykke til Penelopes Væv; idet den derimod forskaffer sig Ro for alt dette, följer Fornuften, og er stedse beskjæftiget med at beskue det Sande, det Guddommelige og det ingen Mening Underkastede, og næres herved, troer den, at den bör leve saaledes, saalænge den lever, og at den efter Döden vil komme til det Beslægtede og noget Lignende, og befries fra de menneskelige Onder. Ved saadan en Næring og under saadanne Bestræbelser, Simmias og Kebes, behöver den ikke at frygte for, at den ved Adskillelsen fra Legemet skulde blive oplöst, henveiret og adspredt af Vindene og saaledes ophöre at være til.

Efterat Sokrates havde sagt dette, blev det tavst i en lang Tid; Sokrates var selv ganske fordybet i det, han havde foredraget, som man kunde see paa ham, ligesom de Fleste af os. Kebes og Simmias talede noget med hinanden. Da Sokrates bemærkede dette, spurgte han: Hvad mene I om det, vi nu have gjennemgaaet? synes det Eder ikke tilfredsstillende? Thi der gives vel Betænkninger og Indvendinger nok derved, naar man vilde gjennemgaae det grundigt. Have I altsaa noget andet for imellem Eder, saa har jeg intet at sige; men have I endnu Tvivl om det, som blev foredragen, maae I uden Betænkning fremföre og udföre det, naar I troe, at det i een eller anden Henseende kan foredrages bedre, eller ogsaa tage mig med, naar I troe at fare bedre med mig. — Simmias svarede: Jeg vil sige Dig Sandheden, Sokrates. Vi have længe været i Tvivl, og den ene stödte til den anden, og opmuntrede ham til at spörge, fordi vi vel gjerne önskede at höre, men dog frygtede for at gjöre Dig Uro og være Dig til Besvær i Din nærværende Ulykke. — Da han hörte dette, sagde han med et roligt Smiil: O vee, Simmias! jeg vil vistnok vanskelig kunne overbevise de andre Mennesker om, at jeg ikke anseer min nærværende Skjæbne for en Ulyk-

ke, da jeg ikke engang kan overbevise Eder, men I frygte for, at jeg nu skulde være i en mörkere Stemning, end i mit foregaaende Liv. Og, som det synes, tiltroe I mig ikke saamegen Spaadomsgave, som Svanerne, der, skjöndt de ellers altid synge, dog synge oftest og fortrinligst, naar de mærke, at de skulle döe, fordi de glæde sig over at de nu skulle vandre til den Gud, hvis Tjenere de ere. Menneskene, som selv frygte for Döden, lyve Svanerne paa, × og sige, at de synge af Sorg og klage over Döden. De betænke ikke, at ingen Fugl synger, naar den hungrer eller fryser eller ellers × lider noget, hverken Nattergalen eller Svalen eller Herfuglen, om hvilke man fortæller, at de af Sorg synge en Klagesang. Men hverken disse eller Svanerne synes at synge af Sorg, men fordi de, mener jeg, som Apollon helligede, besidde Spaadomsgave og forud erkjende det Gode i Underverdenen, synge og glæde de sig mere denne Dag, end tilforn. Men ogsaa jeg troer mig at være Svanernes Medtjener og den samme Gud helliget, og ikke at have modtaget en ringere Spaadomsgave af min Herre, end de, og derfor ogsaa at kunne forlade Livet med samme Rolighed, som de. I kunne derfor sige og spörge, hvad I ville, saalænge Athenernes elleve Mænd ville tillade det. —

× Dritigt Billede aandeligjör.—

Skjönt, sagde Simmias; jeg vil derfor sige Dig, hvilke Tvivl, jeg har, og derpaa ogsaa Kebes, ifald han ikke antager det, der er sagt. Thi jeg tænker over disse Ting, Sokrates, omtrent som Du: at vide noget sikkert herom i dette Liv er enten umuligt, eller dog meget vanskeligt; men ikke paa alle Maader at ville pröve det, der er sagt herom, og at holde op, förend man er bleven træt ved at undersöge Sagen fra alle Sider, er Beviis paa en svag Mand. Thi eet maa man dog i disse Ting opnaae, enten lære eller udfinde, hvorledes det forholder sig, eller, hvis dette ikke er muligt, antage den bedste af de menneskelige Meninger, der er vanskeligst at gjendrive, og paa den, som paa et Bret, forsöge at svömme igjennem Livet, ifald man ikke paa en sikkrere og mindre farlig Maade kan reise paa et stærkere Fartöi, som f. Ex. en guddommelig Tale. Jeg vil nu ikke længere undsee mig ved at spörge, især da Du selv opmuntrer mig dertil, at jeg ikke siden skal bebreide mig, at jeg ikke har sagt, hvad jeg tænkte. Thi, Sokrates, saavel naar jeg ved mig selv, som i Forening med Kebes tænker over det, der er sagt, synes det mig ingenlunde tilfredsstillende. — Sokrates svarede: maaskee med Rette, min Ven; men siig nu, hvorvidt det ikke har tilfredsstil-

let Dig. — Forsaavidt, sagde han, som man ogsaa paa samme Maade kunde tale om Lyrens og Strængenes Harmonie, at Harmonie vel er noget usynligt og ulegemligt, noget meget skjönt og guddommeligt ved den stemmede Lyre, men at Lyren selv og Strængene ere Legemer og legemlige, altsaa sammensatte, jordiske og beslægtede med det Dödelige. Naar nu Nogen sönderbröd Lyren eller gjennemskar og sönderrev Strængene, kunde man med samme Grunde, som Du, bevise, at hiin Harmonie maatte endnu nödvendig være til, og kunde ikke være forgaaet. Thi det er jo umuligt, at Lyren endnu skulde være til, efterat Strængene ere sönderbrudte, og Strængene selv, som dog ere det Dödelige lige, men at Harmonien, som er ligeartet og beslægtet med det Guddommelige og Udödelige, skulde være forgaaet, og det endog för det Dödelige; Harmonien, kunde man sige, maa nödvendig være etsteds, og Træ og Strænge ville raadne, förend hiin kan lide noget. Og jeg troer ogsaa, at Du, Sokrates, har betænkt, at vi fornemmelig forestille os vor Sjæl som noget saadant, at, naar Legemet spændes og holdes sammen ved det Varme og Kolde, Törre og Fugtige, ogsaa vor Sjæl maa være en Blanding af disse Ting og en Harmonie imellem dem, naar de blandes

paa en skjön Maade og i det rigtige Forhold til hinanden. Dersom nu Sjælen er en Harmonie, er det klart, at, naar Legemet paa en uforholdsmæssig Maade spændes eller slappes ved Sygdomme og andre Onder, Sjælen da nödvendig strax maa forgaae, skjöndt den er det guddommeligste, ligesom de andre Harmonier i Toner og alle Kunstneres Værker, men det Overblevne af enhvers Legeme vil endnu bestaae i lang Tid, indtil det enten er brændt eller forraadnet. Betænk nu altsaa, hvad vi skulle fremföre imod denne Tale, naar nogen paastaaer, at Sjælen, som en Blanding af det til Legemet hörende, maatte i det, vi kalde Död, först forgaae. —

Sokrates saae sig derpaa om, som han pleiede, og sagde smilende: Simmias har fuldkommen Ret. Dersom nogen af Eder veed bedre Raad, end jeg, hvorfor svarer han da ikke? Thi han synes vistnok ikke at have angrebet Sagen paa en urigtig Maade. Dog, förend vi svare, mener jeg, bör vi först höre, hvad Kebes har at indvende imod vor Tale, at vi kunne vinde Tid til at overlægge, hvad vi skulle sige, og naar vi have hört dem, ville vi enten gaae over paa deres Side, naar de synes at stemme med os, eller hvis ikke, da forfægte vor Tale. Velan da, Kebes, siig, hvad

der foruroliger Dig og gjör Dig vantro. — Det vil jeg sige Dig, svarede Kebes. Talen synes mig nemlig at staae paa samme Punkt og at være underkastet samme Indvending, som i det Foregaaende. Thi at vor Sjæl har været, förend den fremtraadte i sin nærværende Skikkelse, det, tilstaaer jeg, er paa en meget artig, og, om det ikke er for meget sagt, paa en aldeles tilfredsstillende Maade beviist, men ikke saa vel, synes mig, at den vil være etsteds, efterat vi ere döde. Thi at Sjælen ikke skulde være stærkere og varigere, end Legemet, deri giver jeg ikke efter for Simmias's Indvending, thi den synes mig i disse Henseender at have det störste Fortrin. Hvorfor altsaa, kunde Talen sige, er Du endnu vantro? Naar Du seer, at efter Menneskets Död det Svagere vedbliver, troer Du da ikke, at det Varigere nödvendig maa opholdes i denne Tid? Overvei nu, om det, jeg siger, er grundet; jeg behöver nemlig, som det synes, et Billede, ligesom Simmias. Thi det, Du har anfört, synes at forholde sig paa samme Maade, som naar nogen vilde före denne Tale om en gammel Væver, som var död, Manden er ikke död, men maa vistnok være etsteds, og som Beviis derpaa vilde fremföre, at den Klædning, han havde paa og som han selv havde vævet, var

uskadt og ikke tilintetgjort. Naar nu Een ikke vilde troe ham, og han da spurgte ham, hvad der vel i sin Art var varigst, Mennesket eller Klædningen, naar den nemlig havde været i Brug og var baaren, og den anden maatte svare: Mennesket er langt varigere, kunde han paa denne Maade troe at have beviist, at Mennesket ganske vist maatte være i god Behold, eftersom det Forgængeligere ikke var omkommen. Men saaledes, Simmias, troer jeg ikke, at Sagen forholder sig. Overvei Du nu ogsaa, hvad jeg siger. Thi enhver vilde vel antage, at den, der talede saaledes, talede eenfoldig. Thi denne Væver havde opslidt og vævet mange saadanne Klædninger, og var vel omkommen sildigere, end hine, men dog tidligere, mener jeg, end den sidste, og derfor er Mennesket dog vel ingenlunde svagere eller forgængeligere, end Klædningen. Det samme Billede, mener jeg, lader sig anvende paa Sjælen og Legemet, og naar nogen sagde det samme om disse, vilde han, synes mig, tale forstandigt, at Sjælen nemlig vel er varigere og Legemet svagere, men dog, vilde han föie til, forbruger enhver Sjæl jo mange Legemer, × især naar den lever i mange Aar. Thi naar Legemet hensvinder og omkommer, imedens Mennesket endnu lever, men Sjælen altid paa ny

× vel at mange antyder i sandhedlige Tider og Forhold — men mange?

væver det forbrugte, saa maa Sjælen vel, naar den omkommer, endnu have sin sidste Beklædning, og maa omkomme tidligere, end denne ene, men, naar Sjælen er omkommen, beviser Legemet sin Svagheds Natur, og forgaaer hurtig ved Forraadnelse. Vi kunne derfor ikke sætte Lid til den Sætning, at vor Sjæl efter Döden maa være etsteds. Thi dersom nogen vilde indrömme Een, der paastod endnu mere, end Du, og tilstaae ham, at vor Sjæl ikke alene havde været til för vor Födsel, men at ogsaa intet hindrede os i at antage, at nogles Sjæle vare og vilde være til efter Döden, og at de oftere vilde födes og atter döe, — thi saa stærk var Sjælen af Naturen, at den oftere kunde udholde dette; — dersom han ogsaa, siger jeg, tilstod dette, vilde han derfor ikke indrömme, at Sjælen ved disse mange Födseler intet skulde lide, og at den ikke tilsidst vilde ganske gaae under i en saadan Död. Han vilde maaskee sige: den Död, den Adskillelse fra Legemet, i hvilken Sjælen gaaer under, kjender ingen, thi det er ikke muligt for nogen af os at föle den. Forholder dette sig nu saaledes, sömmer det sig kun for den Ufornuftige at være ved et godt Mod i Dödens Öieblik, naar man ikke kan bevise, at Sjælen er aldeles udödelig og uforgængelig; hvis ikke, maa han nödvendig, naar Dö-

den nærmer sig, være bekymret for sin Sjæl, og frygte for, at den ved denne Adskillelse fra Legemet skal ganske og aldeles forgaae.

Da vi havde hört disse to tale, kom vi alle i en ubehagelig Stemning, som vi siden bekjendte for hverandre, fordi vi, som vare stærkt overbeviste ved den forrige Tale, nu atter vare foruroligede og kastede tilbage i Uvished, ikke alene ved det, som allerede var sagt, men ogsaa ved det, som nu skulde siges. Vi maatte enten være aldeles uduelige Dommere, eller Sagen selv umulig at afgjöre.

— *Echekrates.* Ved Guderne, Phædon, det tilgiver jeg Eder gjerne. Thi ogsaa hos mig opstod den Tanke, da jeg hörte Dig: Hvilket Beviis skal man nu troe, siden det saa troværdige, som Sokrates foredrog, har tabt al sin Kraft. Thi paa en forunderlig Maade griber den Sætning mig, baade nu og altid, at vor Sjæl er en Harmonie, og, som den nu er bleven udtalt, har den erindret mig om, at ogsaa jeg forhen har havt denne Mening. Og saaledes trænger jeg nu, som i Begyndelsen, til et andet Beviis, der kan overtyde mig om, at, den Döendes Sjæl ikke döer med: Siig altsaa, ved Zeus, hvorledes Sokrates udförte dette, om man

ogsaa kunde mærke hos ham, som Du fortæller om Eder, nogen Fortrædelighed, eller ei, om han med Rolighed forsvarede sin Sætning, og om han gjorde dette paa en tilfredsstillende, eller kun paa en ufuldkommen Maade. Fortæl nu alt dette saa nöiagtigt, som muligt.

Phædon. Sandelig, Echekrates, hvor ofte jeg end tilforn havde beundret Sokrates, har jeg dog aldrig været mere indtagen af ham, end dengang. At han vidste, hvad han skulde sige, er vel ikke besynderligt, men hvad jeg fornemmelig beundrede hos ham, var, for det förste, hvor mildt, venligt og kjærligt han optog de unge Mænds Tale, dernæst, hvor skarpt han bemærkede den Virkning, disse Taler havde frembragt hos os, og endelig, hvor godt han helbredede os og kaldte os tilbage, ligesom Flygtninger og Overvundne, og opmuntrede os til at följe med og fortsætte Undersögelsen i Forening med sig.

Echekrates. Hvorledes det?

Phædon. Det vil jeg sige Dig. Jeg sad just paa hans höire Side ved Sengen paa en Skammel; han sad noget höiere, end jeg. Da strög han mig paa Hovedet, trykkede mine Haar sammen i Nakken, thi han pleiede nu

og da at lege med mine Haar, og sagde: I Morgen, Phædon, vil Du vel afskjære disse skjönne Lokker. — Saa synes det, Sokrates, svarede jeg. — Dog ikke, ifald Du vil lyde mig. — Hvad da? spurgte jeg. — Endnu i Dag, sagde han, vil jeg afskjære mine Haar og Du Dine, naar nemlig vor Tale döer, og vi ikke kunne kalde den tilbage til Livet. Og var jeg i Dit Sted, og Talen undveeg mig, vilde jeg ligesom Argiverne sværge paa, ikke at lade mit Haar voxe, förend jeg i ærlig Kamp havde seiret over Simmias's og Kebes's Tale. — Men imod to, sagde jeg, kan jo selv Herakles intet udrette. — Saa kald mig til Hjælp, som Din Jolaos, medens det endnu er Dag. — Vel, svarede jeg, jeg vil kalde Dig til Hjælp, men ikke som Herakles Jolaos, men som Jolaos Herakles. — Det er ligemeget, sagde han, men lader os först vogte os for, at ikke et Onde skal möde os. — Hvilket? spurgte jeg. — At vi ikke skulde blive Fornufthadere, ligesom der jo gives Menneskehadere; det störste Onde, der kan möde et Menneske, er unægtelig dette Fornufthad. Og Fornufthad opstaaer ogsaa ganske paa samme Maade, som Menneskehad. Thi Menneskehad opstaaer nemlig, naar man, uden Menneskekundskab, ganske har fortroet sig til en Person, og anseet ham for

aldeles sanddru, sund og tilforladelig, men siden efter finder ham at være et slet og trolöst Menneske, og saaledes ogsaa en anden; og naar man ofte har erfaret dette, især ved dem, man ansaae for de bedste og fortroligste Venner, vil man, naar man ofte har stödt an, tilsidst hade alle, og troe, at der aldeles ikke findes noget Sundt ved Nogen. Eller har Du ikke bemærket, at det pleier at gaae saaledes til? — Just saaledes, svarede jeg. — Men er nu ikke dette skjændigt, sagde han, og er det ikke klart, at en saadan vover uden Menneskekundskab at omgaaes med Mennesker? thi dersom han med denne Kundskab havde Omgang med dem, vilde han troe, som det ogsaa virkelig forholder sig, at de meget gode og onde altid ere faa, men at de middelmaadige ere de fleste. — Hvorledes mener Du det? sagde jeg. — Paa samme Maade, sagde han, som det forholder sig med de meget smaae og de meget store; eller troer Du, at noget er sjeldnere, end at finde en meget stor eller meget lille Mand, Hund eller andet saadant? og ligeledes en hurtig eller langsom, skjön eller hæslig, hvid eller sort. Har Du ikke bemærket, at det Yderste af alt saadant er meget sjældent, men at Middelslagset er uendelig hyppigt. — Visselig, sagde jeg. — Og troer Du

ikke, at, naar der blev anstillet Veddestrid i Ondskab, ogsaa her kun faa ville vise sig, som de förste? — Det er naturligt, svarede jeg. — Ja vel er det naturligt. Men heri ligne Talerne ikke Menneskene — jeg fulgte kun Dig som Anförer — men vel deri, at, naar nogen uden den til Fornuftsandheders Undersögelse nödvendige Kunst, har anseet en Tale for sand, men kort Tid derefter finder, at den er falsk, snart med, snart uden Grund, og siden en anden og atter en anden, at han da, siger jeg, tilsidst troer, — og dette gjælder især, som Du veed, om dem, der afgive sig med Stridstaler — at han er bleven den allerklogeste, og ene er kommen til den Erkjendelse, at der er intet Sundt og Sikkert ved nogen Ting, heller ikke ved Taler, men at alt ret som i Euripos bevæger sig op og ned, og bliver aldrig paa samme Sted. — Du har fuldkommen Ret, sagde jeg. — Og vilde det ikke være sörgeligt, Phædon, naar der dog gives sande og sikkre Taler, som man kan forstaae, om man, naar man stödte paa saadanne, som snart syntes Een sande, snart falske, ikke vilde give sig selv og sin Ukyndighed Skylden, men tilsidst af Mismod hellere væltede Skylden fra sig over paa Talerne, og derpaa hadede og foragtede Taler hele sit Liv igjennem, og saaledes blev Sand-

hed og Tingenes Erkjendelse berövet. — Ved Zeus, sagde jeg, det vilde være sörgeligt. — Lader os da, sagde han, vogte os herfor, og ikke tilstæde den Tanke Indgang i vor Sjæl, at der intet Sundt skulde være ved nogen Tale, men meget mere troe, at vi selv endnu ikke ere ret sunde, og at vi med Iver bör stræbe efter at vorde det. Du og de andre for Eders hele övrige Livs Skyld, jeg for selve Dödens Skyld. Saa at jeg i denne Sag maaskee ikke forholder mig som en Philosoph, men som de aldeles udannede, som en Stridlysten. Thi naar disse stride om noget, bekymre de sig aldeles ikke om, hvorledes den Sag, hvorom Talen er, virkelig forholder sig, men de bestræbe sig kun for, at det, de selv antage, kan synes sandt for de Tilstedeværende. Og jeg synes for nærværende Tid kun forsaavidt at være forskjellig fra disse, som jeg ikke vil tragte efter, at det, jeg siger, skal synes sandt for de Tilstedeværende, — uden maaskee som Bisag — men at jeg selv bliver ret overbeviist om, at det forholder sig saaledes. Jeg beregner nemlig, kjære Ven, — og Du seer, hvor egennyttigt — at naar det, som jeg antager, er sandt, er det dog fortræffeligt at være overbeviist derom, men er der intet tilbage for den Döde, vil jeg idetmindste i denne Tid för min

Död falde mine Venner mindre til Besvær ved Klager, og denne min Vildfarelse vil desuden ikke være varig, — thi det var vistnok et Onde — men om en kort Tid forsvinde. Saaledes udrustet, Simmias og Kebes, gaaer jeg over til vor Undersögelse. Men I, naar I följge mig, bekymrer Eder kun lidet om Sokrates, men desmere om Sandheden: og naar jeg synes Eder at tale sandt, saa skjænker mig Eders Bifald, men hvis ikke, saa arbeider imod mig af al Kraft, at jeg ikke af Forkjærlighed skal bedrage mig selv og Eder, og, liig Bien, gaae bort efter at have efterladt en Braad.

Velan da, vedblev han, erindrer mig nu först om, hvad I sagde, naar I maaskee skulde finde, at jeg har glemt noget. Simmias, synes mig, tvivler og frygter for, at Sjælen, skjöndt den er guddommeligere og skjönnere, end Legemet, dog skal gaae under för det, fordi den er en Art Harmonie. Kebes derimod syntes vel at være enig med mig deri, at Sjælen er varigere, end Legemet, men det kunde dog ingen vide, om ikke Sjælen, naar den havde opbrugt mange Legemer, maatte, idet den forlod det sidste Legeme, selv omkomme, og dette var da Döden, Sjælens Undergang; thi ethvert Legeme gaaer jo altid under uden

Ophör. Mon det ikke er dette, Simmias og Kebes, som vi nu have at betragte? — De istemmede begge, at det just var dette. — Hvad de foregaaende Undersögelser angaaer, antage I da dem alle, eller kun nogle, andre ikke? — Kun nogle, svarede de, andre ikke. — Hvad sige I om den Undersögelse, hvori vi antog, at det at lære var at erindre, og at, naar dette forholdt sig saaledes, vor Sjæl nödvendig maa have været etsteds, förend den blev bunden til Legemet? — Jeg for min Deel, sagde Kebes, blev paa en forunderlig Maade overbeviist derom, og jeg holder nu fast ved denne Sætning, som ved ingen anden. — Saaledes gaaer det ogsaa mig, sagde Simmias, og det skulde undre mig, om jeg nogensinde tænkte anderledes herom. — Og dog maa Du tænke anderledes herom, min thebaiske Ven, svarede Sokrates, dersom ellers hiin Mening skal staae fast, at Harmonien er noget Sammensat, og at Sjælen er en Harmonie, bestaaende af det, som er spændt i Legemet. Thi Du vil dog ikke antage, at Harmonien har været til för de Ting, hvoraf den bestaaer. Eller vil Du antage dette? — Ingenlunde, Sokrates. — Men mærker Du ikke, at Du maa antage det, naar Du siger, at Sjælen vel var til, förend den kom ind i menneskelig Skikkelse og i Legemet, men at

den var sammensat af det, som den Gang endnu ikke var til? Harmonien er idetmindste ikke saaledes beskaffen, som det, hvormed Du sammenligner den, thi Lyren, Strængene og de uharmoniske Toner ere först til, sidst af alt opstaaer Harmonien, og den gaaer ogsaa först under. Hvorledes kan nu denne Tale harmonere med hiin? — Aldeles ikke, sagde Simmias. — Og dog burde vel Talen om Harmonie, om ellers nogen, godt kunne harmonere. — Det burde den vistnok, sagde Simmias. — Men denne, sagde han, vil Du aldrig faae til at harmonere. Betænk altsaa, hvilken af disse to Sætninger Du vil antage, enten den, at det at lære er at erindre, eller den, at Sjælen er en Harmonie. — Meget hellere hiin, Sokrates, sagde han, thi den sidste har jeg antaget uden al Beviis, blot for dens Sandsynligheds og et vist udvortes Skins Skyld, hvorfor den ogsaa antages af de fleste Mennesker; men jeg veed, at de Meninger, hvis Gyldighed blot grunder sig paa et saadant Skin, ere blændende, og naar man ikke vogter sig for dem, kunne de let bedrage os, saavel i Geometrien, som i alt andet. Men hiin Mening om det at erindre og lære, stötter sig paa en antagelig Grund, thi der blev sagt, at vor Sjæl, endog förend den kom ind i Legemet, saa vist var til, som hiint Væsen er

den eiendommeligt, der fører Tilnavnet af det, som er. Og denne har jeg, som jeg selv er overbeviist om, antaget ifölge tilstrækkelige og vigtige Grunde. Derfor troer jeg det nödvendigt, at jeg hverken indrömmer mig selv eller en Anden, at Sjælen er en Harmonie. — Men hvorledes, Simmias, troer Du, at Harmonien eller en anden Sammensætning kan være af en anden Beskaffenhed, end det, hvoraf den bestaaer? — Ingenlunde. — Eller at den kan gjöre og lide andet, end dens Bestanddele gjöre og lide. — Han indrömmede det. — Harmonien kan altsaa heller ikke gaae foran de Ting, hvoraf den bestaaer, men maa fölge efter dem. — Det syntes ham ogsaa. — Det er altsaa langt fra, at Harmonien kan bevæge sig eller lyde paa en dens Bestanddele modsat Maade, eller i en anden Henseende være disse modsat. — Visselig. — Og er ikke enhver Harmonie af Naturen just saaledes, som den er stemt til? — Det forstaaer jeg ikke. — Naar den er bedre eller i höiere Grad stemt, ifald dette kan skee, er den da ikke en bedre og fuldere Harmonie, og naar den er mindre og i ringere Grad stemt, da en ringere og svagere Harmonie? — Visselig. — Finder nu ogsaa dette Sted ved Sjælen, at den ene Sjæl kan, med Hensyn til det at være Sjæl, i ringeste Henseende eller

Grad være forskjellig fra den anden? — Ingenlunde. —

Men velan, ved Zeus, siger man ikke, at een Sjæl besidder Fornuft og Dyd og er god, og en anden Ufornuft og Ondskab og er slet; siger man ikke dette med Rette? — Vistnok med Rette. — Men de, der nu antage, at Sjælen er en Harmonie, hvad ville de vel sige, at Dyd og Last er i Sjælen? Mon atter en anden Harmonie eller Disharmonie? saa at hiin, den gode nemlig, er harmonisk og har i sig, som selv er en Harmonie, en anden Harmonie, men denne er disharmonisk, og har ingen anden Harmonie i sig? — Jeg veed ikke, sagde Simmias, hvad jeg skal svare hertil, men det er aabenbart, at den, der antog hiint, maatte omtrent tale saaledes. — Men ere vi ikke forhen blevne enige derom, at den ene Sjæl er hverken mere eller mindre Sjæl, end den anden, og det er jo det samme som, at den ene Harmonie er hverken mere eller mindre Harmonie, end den anden; ikke sandt? — Det forstaaer sig. — Men den, der hverken mere eller mindre er Harmonie, kan heller ikke mere eller mindre være harmonisk; er det ikke saaledes? — Vistnok. — Men har den, der saaledes hverken mere eller mindre er harmonisk, en større eller mindre eller den samme An-

deel i Harmoniens Væsen? — Den samme. — Altsaa kan heller ikke Sjælen, naar den ene hverken mere eller mindre er Sjæl, end den anden, være mere eller mindre harmonisk? — Saaledes er det. — Forholder det sig nu saaledes, har den ene hverken större eller mindre Andeel i Harmonien eller Disharmonien. — Vistnok ikke. — Og forholder det sig nu saaledes, kan da den ene have större eller mindre Andeel i Last eller Dyd, end den anden, da jo Last er Disharmonie og Dyd Harmonie? — Ingenlunde. — Eller meget mere, Simmias, efter en rigtig Følgeslutning, vil ingen Sjæl kunne have Andeel i Lasten, eftersom den er en Harmonie. Thi da Harmonien jo altid ganske er dette, nemlig Harmonie, kan den aldrig have Andeel i Disharmonien. — Visselig ikke. — Altsaa heller ikke Sjælen, da den jo ganske er Sjæl, i Lasten. — Hvorledes kunde dette vel antages ifölge det, der forhen er sagt? — Ifölge dette ville altsaa alle Dyrs Sjæle være lige gode, da de jo alle, ifölge deres Natur, ligemeget ere Sjæle. — Det synes mig ogsaa, Sokrates. — Men synes det Dig ogsaa rigtigt, at Talen bliver fört saaledes, og at denne Indvending kan möde den, naar hiin Forudsætning er rigtig, at Sjælen er en Harmonie. — Aldeles ikke. —

— Men fremdeles, sagde Du ikke, at intet andet, end Sjælen, især den fornuftige, hersker over alt, hvad der er i Mennesket? — Visselig. — Mon saaledes, at den giver efter for Legemets Begjæringer, eller at den arbeider imod dem? Min Mening er denne: Naar dette föler Hede og Törst, drager den det ofte over til den modsatte Side, saa at det ikke drikker og heller ikke spiser, naar det hungrer; og i tusinde andre Tilfælde see vi Sjælen at arbeide imod det, der foregaaer i Legemet. Er det ikke saaledes? — Jo visselig. — Ere vi ikke i det Foregaaende blevne enige om, at da den er en Harmonie, kan den aldrig tone paa en Maade, der er modsat den Spænding, Slappelse, Svingning eller de andre Forandringer, som dens Bestanddele kunne modtage, at den altid maa fölge efter disse og kan ikke gaae foran dem? — Derom bleve vi enige, sagde han; hvorledes skulle vi ikke det? — Men synes den nu ikke at gjöre ganske det modsatte, idet den behersker alt det, hvoraf man siger, at den bestaaer, og fast hele Livet igjennem i enhver Henseende arbeider derimod, og udöver Herredömme over det paa alle Maader, snart idet den paa en stræng og smertelig Maade tæmmer det, som Tilfældet er i Gymnastik og Lægekunst, snart idet den paa en

mildere Maade, truende eller advarende tiltaler Begjærlighederne, Vrede og Frygt, som et sig fremmed Væsen? Saaledes har ogsaa Homeros digtet i Odysseen, hvor han siger om Odysseus:

Han for Brystet sig slog, med et truende Ord til sit Hjerte:
Taal nu dette, o Hjerte, Du fristed' end haardere Skjebne.

Mener Du nu, at han har digtet dette i den Mening, at Sjælen er en Harmonie, og saaledes beskaffen, at den styres af Forandringerne i Legemet, istedetfor at styre og beherske disse, da den i sit Væsen er langt guddommeligere, end at den kan sammenlignes med en Harmonia. — Ved Zeus, Sokrates, det troer jeg ikke. — Altsaa, min Ven, vil det vel paa ingen Maade være rigtigt at antage, at Sjælen er en Harmonie. Thi vi ville da, som det synes, hverken stemme overeens med Homer, den guddommelige Digter, eller med os selv. — Saaledes er det, svarede han. —

Vel, sagde Sokrates, med den Thebiske Harmonia ere vi nu, som det synes, saa temmelig blevne forsonede, men hvorledes, Kebes, og paa hvilken Maade ville vi nu ogsaa blive enige med Kadmos? — Det, tænker jeg, svarede Kebes, vil Du vel udfinde, thi Beviset imod Harmonien har Du, imod min Forvent-

brug det. — Visselig, svarede Kebes, det vil jeg. —

Saa hör da, hvad jeg vil sige. I min Ungdom, Kebes, havde jeg nemlig en forunderlig stor Lyst til den Viisdom, man kalder Naturkyndighed; thi det syntes mig at være herligt, at vide Aarsagerne til Alt, hvorved enhver Ting opstaaer, hvorved den forgaaer, og hvorved den bestaaer, og ofte vendte jeg mig snart hid og snart did, idet jeg först overveiede följende: Naar det Varme og Kolde, som Nogle have sagt, gaaer i Forraadnelse, danne da Dyrene sig? Er det Blodet, hvorved vi tænke, eller Luften og Ilden? Eller det er intet af disse, men Hjernen, som frembringer Hörelsens, Synets og Lugtens Fornemmelser; af disse opstaae da Hukommelse og Forestilling, og af Hukommelse og Forestilling opstaaer, naar de ere komne til Rolighed, paa samme Maade Erkjendelse. Og naar jeg saa igjen betragtede disses Undergang og Forandringerne paa Himlen og Jorden, forekom jeg mig tilsidst saa uskikket til denne hele Undersögelse, som Nogen kunde være. Et tilstrækkeligt Beviis herpaa være Dig dette: Endskjöndt jeg tilforn tydelig havde vidst Noget, som det idetmindste forekom mig og Andre, var jeg ved denne

Undersögelse bleven saa forblindet, at jeg endog glemte det, jeg tilforn troede at vide, saavel om mange andre Ting, som ogsaa om Aarsagen til Menneskets Vext. Thi forhen troede jeg, enhver vidste, at Aarsagen hertil var Mad og Drikke. Thi naar af Föden Kjöd kommer til Kjöd, Been til Been, og saaledes ogsaa, hvad de övrige Dele angaaer, det Beslægtede i samme Forhold forbinder sig dermed, maatte den Masse, som forhen var ringe, tage til, og saaledes ogsaa det lille Menneske blive stort. Saaledes tænkte jeg dengang; synes Dig det ikke rimeligt nok? — Vistnok, svarede Kebes. — Betænk nu ogsaa dette. Det forekom mig vist, at naar et Menneske syntes stort, fordi han stod ved Siden af en mindre, var han et Hoved höiere, og saaledes ogsaa en Hest ved Siden af den anden, og hvad der endnu er tydeligere, end dette, ti syntes mig at være mere end otte, fordi der kommer to til, og et Maal af to Alen större, end et af een Alen, fordi det rager halvt saa langt frem. — Hvad synes Dig da nu herom? spurgte Kebes. — At jeg, ved Zeus, er meget langt fra, endog kun at troe, at jeg veed Aarsagen til noget af dette, da jeg ikke engang antager, naar Nogen lægger eet til eet, at enten det ene, hvortil Noget er bleven lagt, er bleven to,

eller at det, der er lagt til og det, hvortil det er lagt, ved begges Forening, bliver to. Thi jeg forundrer mig over, at da ethvert af dem var særskilt, var ethvert af dem kun eet og ikke to, men efter at de havde nærmet sig hinanden, var denne Sammenkomst, ved hvilken de stilledes ved Siden af hinanden, Aarsag til at de bleve to. Og ligesaalidt kan jeg overbevise mig om, at, naar Nogen deler eet, denne Deling er Aarsag til at der er bleven to. Thi dette var jo en den forrige ganske modsat Aarsag til at blive to. Thi dengang blev der to, fordi det ene blev bragt nærmere hen til det andet og föiet til det andet, nu derimod, fordi det ene föres bort og adskilles fra det andet. Heller ikke tiltroer jeg mig at vide, hvorledes eet opstaaer, eller med eet Ord, hvorledes noget opstaaer, forgaaer og er, ifölge denne Undersögelsesmaade; jeg laver derfor en anden, saa godt jeg kan, hiin kan jeg ingen lunde lade gjælde.

Da jeg imidlertid engang hörte Een forelæse af en Bog, som han sagde var af Anaxagoras, at det er Fornuften,× som ordner Alt og er Aarsag til Alt, glædede jeg mig over denne Aarsag, og det syntes mig paa en vis Maade meget rigtigt, at Fornuften er Aarsag til Alt, og jeg tænkte, naar dette forholder sig

× Det i sig selv ovige Erfaringer Gudsomsiglighed: Gudsomsyn; — for sovan: —

saaledes, saa vil den ordnende Fornuft ogsaa ordne Alt, og stille enhver Ting der, hvor den befinder sig bedst. Naar nu nogen vilde finde Aarsagen til enhver enkelt Ting, hvorledes den oprinder, forgaaer eller bestaaer, behövede han kun med Hensyn til den at udfinde, hvorledes det var bedst for den at bestaae, eller ellers at lide og gjöre Noget. Paa Grund heraf havde et Menneske, saavel med Hensyn til sig selv, som til Alt andet, kun at undersöge, hvad der var det Fortræffeligste og Bedste; han vilde da nödvendigviis ogsaa lære det Slettere at kjende, thi Erkjendelsen af begge er den samme. Da jeg nu betænkte dette, glædede jeg mig ved den Tanke, at jeg, hvad Tingenes Aarsag angaaer, havde i Anaxagoras fundet en Lærer, som var efter mit Sind, og som nu först vilde sige mig, om Jorden er flad eller rund, og derpaa forklare mig Aarsagen og Nödvendigheden heraf, idet han beraabte sig paa det Bedste, og viiste, at det var bedst for den at være saaledes. Og naar han paastod, at Jorden var i Midten, vilde han forklare, at det var bedst for den at være i Midten, og naar han beviiste mig dette, havde jeg fast besluttet, aldrig at forlange nogen anden Slags Aarsag. Ligeledes besluttede jeg at erkyndige mig om Solen, Maanen og de andre

Stjerner, angaaende deres forholdsmæssige Hurtighed, deres Omlöb og övrige Forandringer, hvorfor det er bedst for enhver at gjöre og lide det, den lider. Thi jeg troede ikke, at han, efter at have paastaaet, at alt dette er ordnet af Fornuften, skulde anföre nogen anden Grund, end at det var bedst for enhver Ting, at den forholdt sig saaledes, som den forholdt sig; idet han nemlig henviste til Grunden for det Enkelte og det Hele, troede jeg, at han vilde fremstille, hvad der for det Enkelte er bedst, og for det Hele godt. Jeg vilde ikke for meget opgive dette Haab, men med Begjærlighed greb jeg Bögerne, gjennemlæste dem saa hurtig, jeg kunde, for snarest muligt at komme til Erkjendelse af det Bedre og Slettere. Men, min Ven, hvor skuffedes dette mit herlige Haab, da jeg vedblev at læse, og fandt, at Manden slet ikke bruger Fornuften, og ikke af den udleder Aarsagerne til Tingenes Anordning, men derimod anförer Luft og Æther og Vand og mange andre forunderlige Ting. Det synes mig at være gaaet ham, som om Nogen sagde: Alt, hvad Sokrates gjör, gjör han med Fornuft, og naar han derpaa vilde anföre Aarsagerne til mine enkelte Handlinger, först vilde sige, at jeg derfor nu sidder her, fordi mit Legeme bestaaer af

Been og Sener, og Benene ere faste og ved Ledemod adskilte fra hinanden, men Senerne saaledes beskafne, at de kunne spændes og slappes, og Benene ere omgivne af Kjöd og Hud, som holder dem sammen. Da nu Benene bevæge sig i Ledemodene og Senerne kunne slappes og spændes, bliver det mig muligt at böie Lemmerne, og af den Grund sidder jeg nu her med böiede Knæer. Ligeledes naar han vilde anföre andre saadanne Aarsager til vor Samtale, som Tonerne, Luften, Hörelsen og tusinde andre deslige Ting, men forsömte at anföre den sande Aarsag, at fordi nemlig Athenerne have anseet det for bedst at fordömme mig, har jeg ogsaa anseet det for bedst at blive siddende her, og for retfærdigst at oppebie den Straf, de ville paalægge mig. Thi, ved Hunden, allerede forlængst troer jeg, vilde disse Sener og Been være förte til Megara eller til Böotierne af Forestillingen om det Bedre, dersom jeg ikke havde anseet det for retfærdigere og skjönnere at lide den Straf, som Staten har bestemt, end at flygte og undvige. At kalde deslige Ting Aarsager, er altsaa altfor urimeligt. Men vilde Nogen sige, at jeg uden at have deslige Ting, som Sener, Been og hvad jeg ellers har, ikke vilde være istand til at udföre det, der behager mig, vilde han have Ret.

Men at jeg *derfor* skulde gjöre det, jeg gjör, og forsaavidt handle med Fornuft, og ikke ifölge Valget af det Bedste, vilde være en over al Maade urimelig Paastand, thi det var jo ikke at kunne adskille, at ved enhver Ting er Aarsagen eet, men det, uden hvilket Aarsagen ikke kan være Aarsag, noget andet; og just dette synes mig de Fleste, ligesom ravende i Mörke, at benævne med et upassende Navn, som var det selve Aarsagen. Derfor lægger Een en Hvirvel fra Himmelen af omkring Jorden, og lader den derved blive staaende, en Anden betragter den som et bredt Trug, og stiller Luften under den, som en Fodskammel. Men den Magt, ifölge hvilken de ligge saaledes, som det er bedst for dem at ligge, söge de ikke, heller ikke antage de nogen besynderlig höiere Kraft, men de mene at have fundet et stærkere og udödeligere Atlas, der bedre kan sammenholde Alt; thi at overalt det Gode og Rigtige kan sammenbinde og sammenholde noget, troe de ikke. Jeg önskede nu særdeles gjerne at blive underviist af Nogen om, hvorledes det forholdt sig med denne Aarsag. Men da dette ikke lykkedes mig, og jeg hverken selv kunde finde det eller lære det af en Anden, foretog jeg mig en anden Seilads, for at opdage den Aarsag, jeg sögte. Önsker Du, Kebes, at jeg meddeler Dig

en Beskrivelse herom? — Af mit ganske Hjerte ønsker jeg det, sagde han. —

Jeg troede nu, vedblev han, da jeg havde opgivet at skue det Værende, at jeg maatte vogte mig for, at det ikke skulde gaae mig, som dem, der betragte og beskue en Solformörkelse. Nogle fordærve nemlig deres Öine, naar de ikke i Vand eller andet saadant betragte Solens Billede. Sligt betænkte jeg ogsaa og frygtede for, at jeg skulde blive aldeles blind paa Sjælen, naar jeg med Öinene saae efter Gjenstandene, og med enhver Sands stræbte at berøre dem. Jeg troede derfor, at jeg maatte tage min Tilflugt til Tankerne, og i dem skue Tingenes sande Væsen. Men maaskee er det Billede, jeg fremstiller, i en vis Henseende ikke aldeles træffende; thi jeg indrömmer ingenlunde, at den, der betragter det Værende i Tankerne, skulde mere betragte det i Billeder, end den, der betragter det i Tingene. Jeg betraadte altsaa denne Vei, og idet jeg altid gaaer ud fra den Tanke, som jeg anseer for den stærkeste, holder jeg alt det for sandt, der synes at stemme hermed, enten Talen er om Aarsager eller noget andet, og det modsatte for falskt. Jeg vil nu tydeligere forklare Dig, hvad jeg mener, thi jeg troer endnu

ikke, at Du forstaaer det. — Nei, ved Zeus, sagde Kebes, jeg forstaaer ikke meget deraf.

Det er i Grunden intet Nyt, vedblev han, som jeg vil sige, men hvad jeg ellers altid, som ogsaa i den nylig udförte Tale, uafladelig har sagt. Idet jeg nemlig forsöger at fremstille for Dig den Art af Aarsager, hvormed jeg har beskjæftiget mig, kommer jeg igjen tilbage til det saa ofte gjentagne, og begynder med at forudsætte, at der gives noget Skjönt i og for sig, ligesom noget Godt, Stort og saaledes alt andet deslige; dersom Du nu tilstaaer og indrömmer mig, at dette gives, haaber jeg, at jeg heraf kan udfinde og vise Dig Aarsagen, hvorfor Sjælen er udödelig. — Antag, svarede Kebes, at jeg allerede forlængst har indrömmet Dig dette, forsöm derfor ikke at udföre det. — Overvei nu, sagde han, om Du er enig med mig i det, som nærmest följer af det Foregaaende. Det forekommer mig nemlig, at, naar noget andet er skjönt, foruden hiint i og for sig selv Skjönne, det ikke af anden Aarsag er skjönt, end fordi det har Deel i hiint Skjönne, og det samme siger jeg om Alt. Indrömmer Du denne Aarsag? — Den indrömmer jeg, sagde han. — Og saaledes forstaaer og begriber jeg ikke hine andre lærde Aarsager, men naar Nogen siger mig, at dette eller hiint er skjönt,

fordi det har en blomstrende Farve eller Skikkelse, eller andet af den Art, lader jeg alt andet fare; thi jeg forvirres kun ved sligt, men paa en simpel, kunstlös og maaskee eenfoldig Maade bliver jeg fast derved, at intet andet gjör en Gjenstand skjön, end enten Nærværelsen af eller Deelagtigheden i hiint Skjönne, hvorledes og hvorfra det end maa komme; thi herom tör jeg endnu intet med Bestemthed antage, uden at, ved hiint Skjönne, blive alle skjönne Gjenstande skjönne. Dette Svar anseer jeg for det sikkreste, jeg kan give mig selv og andre; naar jeg holder fast herved, troer jeg, at jeg aldrig vil falde, og at det vil være sikkert for mig og enhver anden at svare, at, ved det Skjönne, blive de skjönne Ting skjönne. Har Du ikke samme Mening herom? — Visselig. — Og ved Storheden altsaa blive de store Ting store, og de större större, og ved Lidenheden de mindre mindre? — Ja. — Du vilde altsaa heller ikke indrömme, naar Nogen sagde, at Een var et Hoved större, end en Anden, at hiin var större og denne mindre for dette Hoveds Skyld, men Du vilde blive fast derved, at Du nödvendig maatte antage, at alt hvad der er större, end noget andet, ved intet andet er större, end ved Storheden, og kun for Storhedens Skyld, og at det mindre, ved intet

andet er mindre, end ved Lidenheden, og kun for Lidenhedens Skyld; og det af Frygt, troer jeg, for at der skulde möde Dig en Indvending, naar Du sagde, at Een for Hovedets Skyld var större og mindre. For det förste vilde da af samme Grund det större være större, og det Mindre være mindre, og dernæst vilde ved Hovedet, der dog selv var lidet, det Större blive större, og det var jo forfærdeligt, at noget kunde blive stort ved det, som er lidet. Eller maatte Du ikke frygte herfor? — Jo visselig, svarede Kebes smilende. — Altsaa, vedblev han, at ti er to mere, end otte, og af denne Grund overgaaer det, og ikke ved Fleerheden og formedelst Fleerheden, vilde Du vel frygte for at paastaae; ligesom ogsaa, at et Maal af to Alen er större, end et Maal af een, formedelst Halvdelen og ikke formedelst Storheden, thi herved er jo det samme at befrygte. — Visselig. — Men hvorledes? Naar Een föies til Een, eller Een deles, vilde Du da ikke finde det betænkeligt at sige, at denne Tilföielse eller Deling er Aarsag til at der er bleven to, men meget mere lydelig erklære, at Du ikke indsaae, paa hvilken anden Maade Noget kunde blive, end ved at deeltage i dets eiendommelige Væsen, hvori det har Deel, og saaledes fandt Du ingen anden Aarsag til, at der er

bleven To, end just denne Deelagtighed i Toheden, hvori alt det, der vil blive to, maa tage Deel, ligesom det, der vil være Eet, i Eenheden? Men disse Delinger og Tilföielser og andre slige smukke Ting vilde Du lade fare, og overlade til Andre, som ere lærdere, end Du, at bruge dem i deres Svar. Selv vilde Du, som man siger, frygte for Din egen Skygge og Ukyndighed, og derfor holde fast ved det Sikkre i hiin Forudsætning, og altid svare i Overeenstemmelse dermed. Men dersom Norgen holdt sig til en anden Forudsætning, vilde Du da ikke lade ham fare og ikke svare ham, förend Du havde betragtet, hvad der fulgde af denne, om det syntes Dig at stemme overens indbyrdes eller ikke? og skulde Du aflægge Regnskab for hiin Sætning selv, vilde Du da ikke aflægge det saaledes, at Du igjen opstillede en anden Forudsætning, som, af de höiere liggende, syntes Dig den bedste, indtil Du kom til noget Tilfredsstillende? Men ikke vilde Du, som de Stridlystne, sammenblande Alt, og snart tale om den förste Grund og snart om det, som deraf udledes, da Du jo vilde finde Tingenes sande Væsen? Thi hine have maaskee hverken Tanke eller Sands herfor; de ere vel endog istand til, omendskjöndt de i deres Viisdom blande Alt sammen, at behage

sig selv. Men hörer Du til Philosopherne, troer jeg, Du vil gjöre, som jeg siger. — Du har fuldkommen Ret, svarede paa een Gang Simmias og Kebes. —

Echekrates. Ved Zeus, Phædon, med Rette; thi paa en forunderlig Maade synes hans Tale mig at være indlysende for enhver, end og for den mindre Forstandige.

Phædon. Visselig, Echekrates. Det samme meente ogsaa alle de Tilstedeværende.

Echekrates. Og ligeledes vi, som ikke vare tilstede, og nu höre det. Men hvad blev der siden sagt? —

Phædon. Efterat dette var bleven ham indrömmet og tilstaaet, at ethvert Begreb er noget i og for sig selv, og at de andre Ting faae Tilnavn efter dem ved at blive deelagtige i dem, fremsatte han, om jeg mindes ret, följende Spörgsmaal: Naar Du nu antager dette, maa Du da ikke, naar Du paastod, at Simmias var större, end Sokrates, men mindre, end Phædon, tillige antage, at i Simmias ere begge Dele forenede, baade Storhed og Lidenhed. — Ja vel. — Men nu tilstaaer Du, at naar Du siger, at Simmias er större, end Sokrates, kan det ikke forholde sig saaledes, som

det bogstavelig udtrykkes. Thi ikke ligger det i Simmias's Natur, at han skal være større, fordi han er Simmias, men formedelst den Storhed, som han tilfældigviis har, heller ikke, at han skal være større, end Sokrates, fordi Sokrates er Sokrates, men fordi Sokrates har Lidenhed med Hensyn til hans Storhed. — Det er sandt. — Heller ikke, at han skal være mindre, end Phædon, fordi Phædon er Phædon, men fordi denne har Storhed i Sammenligning med Simmias's Lidenhed. — Saa er det. — Saaledes kaldes altsaa Simmias baade lille og stor, fordi han staaer midt imellem begge, og ved sin Storhed overgaaer den enes Lidenhed, men indrömmer den anden en Storhed, som overgaaer hans Lidenhed. Han sagde derpaa smilende: jeg synes vel at have udfört dette saa omstændeligt, som en Historieskriver, men det forholder sig dog, som jeg siger. — Kebes indrömmede det. — Men jeg siger det kun, fordi jeg önskede, Du var af samme Mening, som jeg. Thi jeg troer, at ikke alene Storheden selv aldrig vil paa een Gang være baade stor og lille, men at ogsaa Storheden i os aldrig optager Lidenheden eller vil overtræffes, men at eet af to maa skee: enten flygter og undviger den, naar det Modsatte, det Lille, nærmer sig, eller den gaaer under, naar

det er der; aldrig vil den derimod blive og optage Lidenheden, og være noget andet, end det den var; ligesom jeg, naar jeg optager og vedligeholder Lidenheden, bliver det, jeg var, nemlig lille. Men hiin, som er stor, kan ikke taale at være lille. Saaledes vil heller ikke det Lille i os nogensinde blive eller være stort; heller ikke vil ellers noget af det hinanden Modsatte vedblive at være det, det var, og tillige blive og være det Modsatte, men enten gaaer det bort, eller det gaaer under i denne Forandring. — Jeg er ganske af samme Mening, svarede Kebes. —

Derpaa sagde een af de Tilstedeværende — hvo det var, erindrer jeg nu ikke nöie —: Ved Guderne, blev ikke i vore forrige Undersögelser det Modsatte tilstaaet af hvad nu er sagt, at nemlig det Större oprandt af det Mindre og det Mindre af det Större, og at dette just var den Maade, hvorpaa det ene Modsatte havde sin Oprindelse af det andet? Nu derimod, synes mig, siger man, at dette aldeles ikke er muligt. —

Sokrates, som havde böiet sig hen til ham, og hört til, sagde: Det var en vakker Paamindelse; kun bemærker Du ikke Forskjellen imellem hvad der nu, og hvad der dengang blev sagt. Dengang blev nemlig sagt, at af den

ene modsatte Ting oprandt den anden modsatte Ting, nu derimod, at det Modsatte selv aldrig kan blive sit Modsatte, hverken det i os eller det i Naturen. Thi dengang, min Ven, talede vi om de Ting, som have modsatte Egenskaber, og benævnede dem efter disse, nu derimod tale vi om disse selv, ved hvis Nærværelse de saaledes nævnte Ting erholde deres Benævnelse. Og om disse ville vi vel ikke paastaae, at de tillade en Overgang i hinanden. Derpaa saae han paa Kebes, og spurgte: har denne Indvending ogsaa foruroliget Dig, Kebes? — Ingenlunde, svarede Kebes, skjöndt jeg ikke nægter, at der jo er meget, som foruroliger mig. — Dette antage vi altsaa ubetinget, vedblev Sokrates, at det Modsatte aldrig kan blive sit Modsatte? — Ja visselig. — Saa betragt nu ogsaa det följende, om Du ogsaa heri kan være enig med mig. Du kalder dog noget varmt og koldt? — Ja. — Anseer Du det for det samme, som Snee og Ild? — Ingenlunde, ved Zeus. — Det Varme er altsaa noget andet, end Ilden, og det Kolde noget andet, end Sneen? — Ja. — Men det, troer jeg, Du vil antage, at Sneen, som Snee, aldrig vil optage det Varme, og, som vi i det Foregaaende sagde, vedblive at være, hvad den var, Snee og tillige varm; thi naar det Varme nær-

× Jer troe altsaa det forderved nater-
= ligt sine Baarlighed. —

mer sig, vil den enten gaae af Veien for det eller forsvinde. — Visselig. — Ligeledes vil Ilden, naar det Kolde nærmer sig, enten flygte eller forsvinde, og aldrig vove at optage det Kolde, og vedblive at være det, den var, Ild og kold. — Du har Ret, sagde han. — Saaledes forholder det sig nemlig med nogle Ting, at samme Navn ikke alene tillægges Begrebet selv til enhver Tid, men, endnu noget andet, som vel ikke er dette Begreb selv, men dog stedse maa bære dets Skikkelse, saalænge det er til. Maaskee vil det ved det Følgende blive tydeligere, hvad jeg mener. Det Ulige maa jo altid faae det Navn, som vi nu have nævnt; ikke saa? — Men mon dette ene, — thi herom spörger jeg — eller endnu noget andet, der vel ikke er det samme som det Ulige, men som vi dog altid ogsaa maae betegne med dettes Navn, fordi det er saaledes artet, at det ikke kan skilles fra det Ulige? Jeg mener herved det, der er Tilfældet med Treheden og meget andet. Betragt nu Treheden: Mener Du ikke, at denne altid maa benævnes saavel med sit eget, som med det Uliges Navn, skjöndt dette ikke er det samme, som Treheden? og dog ere Treer og Femmer og overhovedet den hele Halvdeel af Talrækken saaledes artet, at, omendskjöndt de ikke ere det samme, som det

Ulige, er dog ethvert af dem ulige. Og paa den anden Side er To og Fire og den hele anden Talrække ikke det samme, som det Lige, men ethvert af dem er dog altid lige. Indrömmer Du mig dette, eller ei? — Nödvendigviis, sagde han. — Betragt nu, hvad det egentlig er, jeg vil oplyse. Det er nemlig dette, at ikke alene hine modsatte Egenskaber selv ikke optage hinanden, men at ogsaa alle de Ting, som ikke egentlig ere hinanden modsatte, men dog altid have modsatte Egenskaber, ikke synes at ville optage hiin Idee, som er den modsat, der boer i dem, men naar den kommer, gaae de enten under eller undvige. Eller maae vi ikke sige, at Tre vil heller gaae under og lide, hvad det skal være, end taale at være tre og tillige at blive lige? — Visselig, svarede Kebes. — Nu er Tre dog ikke To modsat? — Ingenlunde. — Det er altsaa ikke blot de modsatte Begreber, der ikke optage hinanden, men ogsaa med nogle andre Ting er det samme Tilfældet. — Du har fuldkommen Ret. —

Skulle vi nu, vedblev han, ifald vi ellers ere istand dertil, bestemme, af hvad Slags disse ere? — Gjerne. — Skulde det ikke være dem, Kebes, som nöde det, de tage i Besiddelse, til ikke alene at holde deres egen Idee fast, men

tillige den om en Modsætning? — Hvorledes forstaaer Du det? — Som vi nylig sagde. Thi Du veed jo, at alt det, som Treheds Idee tager i Besiddelse, nödvendig maa være ikke alene tre, men ogsaa ulige? — Ja vel. — Men til noget saadant, sige vi, kan den Idee, der er den Form modsat, som bevirker dette, ingenlunde komme. — Ingenlunde. — Men det Uliges Form har bevirket dette. — Ja. — Og det Liges Form er denne modsat? — Ja. — Altsaa kan det Liges Form aldrig komme til Treheden? — Ingenlunde. — Tre har ingen Deel i det Lige? — Nei. — Tre er altsaa ulige? — Ja. — Jeg paastod altsaa at ville bestemme, hvilke Ting det er, der, uden at være noget vist imodsatte, dog ikke optage dette, som nu Treheden, der, skjöndt den ikke er det Lige modsat, dog ikke optager dette, fordi det altid förer hvad der er dette imodsat med sig, og ligeledes Toheden med Hensyn til det Ulige og Ilden med Hensyn til Kulden, og saaledes meget andet; betragt nu, om Du vel bestemmer dette saaledes, at ikke alene det ene Modsatte aldrig optager det andet,* men at ogsaa, naar noget förer den ene Modsætning med sig til det, hvormed det forbinder sig, kan dette Tilförende aldrig optage det Tilförtes Modsætning. Kald dette endnu en-

* og dog skulde Liv kunne af Död og Död af Liv? Men at et ugt Liv opstaaer gjennem at forvandle Livs Död, paa samme Maade som Livets naturlige Död — synes noget [illegible]

gang tilbage i Din Erindring, thi det skader ikke at höre det ofte. Femmerne ville aldrig antage det Liges Form, Tierne, som det Dobbelte, ikke det Uliges. Ogsaa dette Dobbelte er et andet imodsat, men modtager dog ikke det Liges Form, heller ikke det Halvandet og andet saadant, som Halvt, det Heles Form, eller Trediedelen og alt deslige, ifald Du fölger mig og er af samme Mening. — Jeg er ganske af samme Mening og fölger Dig. —

Siig mig det nu igjen fra Begyndelsen af, og svar mig ikke med det Ord, som ligger i mit Spörgsmaal, men med et andet, idet Du efterligner mig. Jeg siger dette, fordi jeg, foruden hiint allerede givne sikkre Svar, seer, ifölge det, som nu er bleven udviklet, et andet, der er ligesaa sikkert. Thi naar Du spurgte mig, hvad maa der være i Legemet, naar det skal blive varmt, vilde jeg ikke give hiint sikkre og eenfoldige Svar: Varme, men, ifölge det, som nu er bleven sagt, det finere: Ild. Og naar Du spurgte, hvad maa der være i Legemet, naar det er sygt, vilde jeg ikke svare: Sygdom, men: Feber. Og ligeledes, naar Du spurgte mig, hvad der maa komme til et Tal, naar det skal blive ulige, vilde jeg ikke svare: Ulighed, men: en Eenhed, o. s. f. See nu til, om Du tilstrækkelig forstaaer, hvad jeg mener. —

Aldeles tilstrækkelig, svarede han. — Siig mig nu altsaa, vedblev han, hvad maa der være i et Legeme, naar det skal leve? — En Sjæl, svarede han. — Og forholder dette sig altid saaledes? — Nödvendigviis. — Sjælen bringer altsaa altid Liv til det, som den tager i Besiddelse.× — Altid, sagde han. — Er der nu vel noget, som er Livet modsat, eller ei? — Der er noget. — Hvilket? — Döden. — Altsaa vil vel Sjælen aldrig optage det Modsatte af det, som den selv altid medbringer, hvorom vi efter det Foregaaende ere blevne enige? — Herom ere vi aldeles enige, sagde Kebes. — Fremdeles, hvad kaldte vi nylig det, som ikke optager det Liges Idee? — Ulige. — Og hvad der aldrig optager det Retfærdige og det Dannede? — Dette det Udannede, hiint det Uretfærdige. — Vel; og hvad der aldrig optager Döden*, hvad kalde vi det? — Udödeligt. — Og Sjælen optager jo aldrig Döden? — Nei. — Sjælen er da altsaa udödelig? — Vel, sagde han. Kunde vi nu sige, at dette er beviist, eller hvad synes Dig? — Aldeles tilfredsstillende, Sokrates. —

Men hvorledes, Kebes, naar det Ulige nödvendig maatte være uforgængeligt, maatte da ikke ogsaa Treheden være det? — Hvad andet? — Og ikke sandt, naar det Kolde nöd-

× af sig selv altsaa? som af noget selvstændigt Væsen; — Sjælen for Livet —

* ligesom Död saa vil vore Øjne ikke tro for ikke Lemmer —

vendig maatte være uforgængeligt, maatte da ikke Sneen, naar Nogen bragte Varme til den, undvige, men uskadt og uden at smelte? Thi den kunde jo ikke forgaae, og heller ikke blive og optage Varme. — Fuldkommen sandt, sagde han. — Og ligeledes, mener jeg, naar det Varme var uforgængeligt, og Nogen bragte det Kolde til Ilden, vilde den ikke udslukkes eller forgaae, men uskadt undvige. — Nödvendigviis. — Maa man nu ikke ogsaa sige det samme om det Udödelige: naar det Udödelige er uforgængeligt, kan Sjælen umulig forgaae, naar Döden kommer til den; thi Döden kan den, ifölge det Foregaaende, ikke optage og være död, ligesom Treerne, som vi sagde, ikke kunne være lige, ligesaalidt som det Ulige selv, eller Ilden kold, ligesaalidt som den i Ilden værende Varme. Men hvad er nu Aarsagen til, kunde Nogen sige, at det Ulige vel aldrig bliver lige, naar det Lige kommer til det, som vi forhen have tilstaaet, men at det gaaer under, og at der istedetfor det fremkommer noget Lige? Den, der sagde dette, kunde man vel ikke afstride, at det ikke omkommer, thi det Ulige er ikke uforgængeligt. Men naar först dette er os tilstaaet, kunne vi let bevise, at naar det Lige kommer til, maa det Ulige og Treheden forsvinde, og det sam-

x Forsvinde mon det Ulige? jo vel.—

me kunne vi bevise om Ilden, det Varme og alt andet; ikke sandt? — Visselig. — Mon ikke ogsaa om det Udödelige? Bliver det os kun först tilstaaet, at dette tillige er uforgængeligt, maa Sjælen ikke alene være udödelig, men ogsaa uforgængelig, hvis ikke, behöve vi et andet Beviis. — Det behöve vi vel ikke af denne Grund, sagde han, thi neppe vilde Noget kunne undgaae Undergang, naar selv det Udödelige og Evige maatte gaae under. —

Men at Gud, svarede Sokrates, og Livets Idee selv, og om der ellers gives noget Udödeligt, aldrig vil kunne forgaae, maa dog vel indrömmes af Enhver. — Ved Zeus, af alle Mennesker, sagde han, og end mere af Guderne. — Naar altsaa det Udödelige tillige er uforgængeligt, maa da ikke ogsaa Sjælen, naar den er udödelig, tillige være uforgængelig? — Nödvendigviis. — Naar altsaa Döden nærmer sig Mennesket, döer, som det synes, det Dödelige ved ham, men det Udödelige og Uforgængelige gaaer uskadt bort, idet det undviger Döden. — Det er indlysende. — Det er altsaa aldeles vist, Kebes, at Sjælen er udödelig og uforgængelig, og at vore Sjæle virkelig ville være i Underverdenen. — Jeg i det mindste, Sokrates, har intet at fremföre herimod, ikke heller kan jeg nægte Din Tale Tiltroe; men

dersom vor Simmias eller en anden har noget at fremföre, bör han ikke fortie det, thi jeg veed ikke, hvilken beleiligere Tid, end den nærværende, Nogen vilde oppebie, der önskede at sige eller höre noget om disse Gjenstande. —

Jeg kan vistnok heller ikke, svarede Simmias, paa Grund af det Anförte, nægte Dig mit Samtykke, men betragter jeg den Gjenstands Storhed, hvorom Talen er, og den menneskelige Svaghed, nödes jeg til at nære en Tvivl hos mig selv om det, der er sagt. —

Ikke alene det, Simmias, sagde Sokrates, men, som Du heri har fuldkommen Ret, maae I ogsaa nöiere overveie vore förste Forudsætninger, skjöndt de synes Eder visse, og naar I paa en tilfredsstillende Maade have sat dem ud fra hinanden, ville I, som jeg troer, kunne følge Talen, forsaavidt det er et Menneske muligt at forfölge den. Og naar dette er bleven Eder klart, ville I intet videre söge. — Fuldkommen rigtigt. —

Men saa er ogsaa dette, I gode Mænd, vel værd at lægge Mærke til, at, naar Sjælen er udödelig, trænger den til vor Omsorg, ikke alene for den Tid, vi kalde Livet, men for den hele Tid, og det maa nu erkjendes at være

et frygteligt Vovestykke, at ville forsömme den. Thi dersom Döden var en Befrielse for Alt, maatte det jo være en Vinding for de Slette, ved Döden ikke alene at blive befriede for deres Legemer, men ogsaa for deres Slethed tilligemed Sjælen. Men nu, da dens Udödelighed er bleven beviist, kan den jo paa ingen anden Maade befries fra det Onde og frelses, end ved at blive saa god og forstandig, som muligt. Thi Sjælen kan jo intet andet have med sig, naar den kommer til Underverdenen, end sin Dannelse og Underviisning, der, som man paastaaer, allerede strax efter Döden, meest skal gavne eller skade den, naar den begynder sin Vandring didhen. Man fortæller herom følgende:

Naar Mennesket döer, söger den Dæmon, som Skjæbnen gav ham til Ledsager her i Livet, at före ham hen til et vist Sted, hvorfra flere, efterat de ere dömte, samlede nedstige i Underverdenen, under hiin Dæmons Anförsel, hvem det er overdragen at före dem herfra derhen. Efterat nu det er mödt dem der, hvad der skal möde dem, og de have opholdt sig der den behörige Tid, bringer igjen en anden Förer dem derfra hertil i mange og store Tidsrum. Og denne Reise er vel ikke saadan, som Æschylos's Telephos beskriver den. Thi denne

siger, at en lige Stie förer til Underverdenen, men jeg troer, at den hverken er lige eller den eneste; ellers behövedes der jo ingen Förer, da man ikke kan komme paa Afveie der, hvor Veien kun er een. Men nu maa den vel ofte dele og böie sig. Dette slutter jeg af hvad der hos os er hellig Skik og Brug. Den sædelige og fornuftige Sjæl följer nu og er ikke uvidende om, hvad der möder den, den derimod, som med Begjærlighed hænger ved Legemet, er, som jeg för sagde, i en lang Tid lidenskabelig bunden til det, og efterat den paa det synlige Sted har kæmpet længe og liidt meget, föres den med Magt og Möie bort af den overordnede Dæmon. Naar den nu kommer derhen, hvor ogsaa de andre befinde sig, men er ureen, og har udövet Misgjerninger, som uretfærdigt Mord, eller andre hermed beslægtede og beslægtede Sjæles Gjerninger, skyer enhver den og gaaer afveien for den, og ingen vil være dens Reisefælle eller Förer; selv vanker den omkring, blottet for al Hjælp, indtil visse Tidsrum ere udrundne, efter hvis Forlöb den föres af Nödvendigheden til en for den passende Bolig. Den derimod, der har fört et reent og sædeligt Liv, faaer Guder til Reisefæller og Förere, og enhver beboer et Sted, der er passende for den. Men Jorden har mange og for-

underlige Steder, og selv er den, efter hvad jeg af en Mand har hört derom, hverken saa stor eller saadan, som de antage, der pleie at tale om den.

Derpaa sagde Simmias: Hvorledes forstaaer Du det, Sokrates? Thi jeg har vel ogsaa hört meget om Jorden, men ikke hvad Du antager, som sandt; jeg önskede derfor gjerne at höre det. —

At gjöre en Beskrivelse herom, Simmias, vilde vel neppe udfordre en Glaukos's Kunst, men at bevise Sandheden heraf, vilde vel overgaae selv en Glaukos's Kunst. Og maaskee kan jeg det ikke heller, og, om jeg end kunde det, vilde dog den Tid, Simmias, jeg har tilbage at leve i, være for kort for saa stort et Æmne. Men dog hindrer intet mig fra at beskrive Jordens Skikkelse, som jeg er overbeviist om, at den er, og dens forskjellige Steder. —

Ogsaa det, svarede Simmias, vil være os nok. —

For det förste er jeg altsaa overbeviist om, at, dersom den dreier sig om i Midten af Himlen, behöver den hverken Luft eller en anden saadan Grund for ikke at falde, men at Himlens Liighed med sig selv til alle Sider og Jordens egen Ligevægt ere tilstrækkelige til at

holde den. Thi en i Ligevægt værende Ting, der er sat i Midten af en anden, der er sig selv liig, vil ingen Grund have til enten mere eller mindre at böie sig hen til nogen af Siderne, men da den paa samme Maade forholder sig til alt, bliver den uden Böining. Herom blev jeg först overbeviist. —

Og det med Rette, svarede Simmias. —

Derpaa ogsaa, at den er meget stor, og at vi fra Phasis indtil Herakles's Stötter kun beboe en meget ringe Deel omkring Havet, ligesom Myrer og Fröer omkring en Sump, og at mange andre boe paa mange andre saadanne Steder. Thi der gives overalt paa Jorden mange Huler, forskjellige i Skikkelse og Störrelse, i hvilke Vand, Taage og Luft flyde sammen, men Jorden selv ligger reen i den rene Himmel, i hvilken ogsaa Stjernerne ere, og som de Fleste, der pleie at tale om sligt, kalde Ætheren, og hvis Bundfald just er det, der altid flyder sammen i Jordens Huler. Vi mærke nu ikke, at vi boe i dens Huler, men troe at boe ovenpaa Jorden, ligesom naar Een, der boede midt ude paa Havets Bund, troede at boe ved Havets Overflade, og fordi han igjennem Vandet saae Himmelen og de andre Stjerner, holdt Vandet for Himmelen; men formedelst Dorskhed og Svaghed var han aldrig kom-

men til Havets Overflade, og da han ikke havde dukket op og oplöftet Hovedet over Havet, havde han ikke seet, hvor langt renere og skjönnere dette Sted er end hans, og havde heller ikke hört det af en Anden, som havde seet det. Saaledes er det ogsaa gaaet os; thi, boende i en af Jordens Huler, troe vi at boe paa dens Overflade og kalde Luften Himmel, som om Stjernerne vandrede igjennem denne Himmel. Men hermed forholder det sig paa samme Maade, at vi af Svaghed og Dorskhed ikke formaae at komme op til den överste Luft; thi dersom Nogen kunde komme til Luftens Grændse eller med Vinger flyve derop, saa vilde han, ligesom Fiskene, der dukke op over Havet, og see, hvad her er, ligeledes dukke op og see det derværende, og, var hans Natur stærk nok til at holde ud i Betragtning, vilde han erkjende, at hiint var den sande Himmel, det sande Lys og den sande Jord. Thi denne vor Jord, Stenene og det hele Sted herneden, alt er fordærvet og forvittret, ligesom det, der ligger i Havet er angrebet af Saltet; og ligesom Havet intet frembringer, der er værd at tale om, og der, saa at sige, intet fuldkomment findes deri, men kun Klipper, Sand, uendelig meget Dynd og Sliim, selv der, hvor der er Jord, og intet, der paa nogen

Maade fortjener at sammenlignes med det Skjönne hos os, saaledes vil igjen hiint Sted vise sig langt fortrinligere, end vort. Og tör man ogsaa fremföre en skjön Fortælling, vilde det vel være værd, Simmias, at höre, hvorledes Tingene paa Jorden under Himmelen ere beskafne. —

Visselig, Sokrates, svarede Simmias, ville vi med Fornöielse höre denne Fortælling. —

For det förste fortæller man, min Ven, at denne Jord er at see til, naar Nogen betragter den ovenfra, som de af tolv Læderstykker sammensatte Bolde, deelt i ligesaa forskjellige Farver, af hvilke de Farver, som Malerne her betjene sig af, kun ere at ansee som Efterligninger. Men der bestaaer hele Jorden af saadanne Farver, der ere langt renere og mere glimrende, end vore. Thi een Deel af den er purpurröd og forunderlig skjön, en anden har Guldets Farve, og en tredie er hvid, men hvidere, end Alabaster og Snee; ligeledes bestaaer den af de andre Farver, og af langt flere og skjönnere, end dem, vi have seet. Thi disse Jordens Huler, som ere opfyldte med Vand og Luft, danne en egen Art Farve, idet de glimre i de andre Farvers Mangfoldighed, saa at enhver Deel af den stedse viser sig mangefarvet. I denne Jord, der er saaledes beskaffen, voxe

nu efter samme Forhold alle Vexter, Træer, Blomster og Frugter. Ligeledes have ogsaa Bjergene og Stenene större Glathed og Gjennemsigtighed og skjönnere Farver, og vore saa höitagtede Smaastene, Karneoler, Iaspisser og Smaragder og andre af samme Art ere kun Dele af dem; der er intet, som jo er saadant, men endnu skjönnere, end hos os. Aarsagen hertil er, at hine Stene ere rene og ikke angrebne og forvittrede, som de herværende, af Forraadnelse, skarpe Vædsker og alt det, som her flyder sammen, og bringer ikke alene Stene og Jord, men ogsaa Dyr og Planter Misdannelse og Sygdom. Jorden er altsaa prydet med alt dette, og desuden med Guld og Sölv og alt deslige. Alt fremkommer glimrende, i en rig Mangfoldighed, stort, og overalt paa Jorden, saa at det i Sandhed er et saliggjörende Skuespil at beskue den. Men der gives nu ogsaa mange Slags Dyr paa den, og Mennesker, der deels boe midt inde i Landet, deels omkring Luften, ligesom vi omkring Havet, og deels ogsaa paa Öer, der omflydes af Luften, i Nærheden af det faste Land. Med eet Ord: hvad Vandet og Havet er for os og til vor Brug, det er Luften for dem, og hvad Luften er for os, det er Ætheren for dem. Aarstiderne have hos dem en saadan Tempe-

ratur, at de ere frie for Sygdomme og leve meget længere, end vi, og i Syn, Hörelse, Forstand og alt, hvad dertil hörer, overgaae de os saa langt, som Luften i Reenhed overgaaer Vandet og Ætheren Luften. Fremdeles have de Templer og Helligdomme for Guderne, i hvilke disse virkelig boe, og de modtage af dem Orakelsvar, Forudsigelser og andre Beviser paa deres Nærværelse og leve saaledes i fortrolig Omgang med Guderne; Solen, Maanen og Stjernerne see de, som de virkelig ere, og nyde ogsaa i enhver anden Henseende en hertil svarende Lyksalighed.

Saaledes er nu hele Jorden med dens Omgivelser beskaffen. Men desforuden gives der rundt omkring paa den, efter dens Hulers Tal, en Mængde Steder, hvoraf nogle ere dybere og mere aabnede, end det, hvori vi boe, andre ere dybere, men have en snævrere Aabning, og atter andre ere mindre dybe, men bredere, end vort Sted. Alle disse ere nu paa flere Sider under Jorden gjennemborede imod hinanden, og have smallere eller bredere Gjennemgange, igjennem hvilke meget Vand flyder fra det ene til det andet, som i Bægere, og der er uoverseelige, altid rindende Strömme under Jorden baade af varmt og koldt Vand, megen Ild og store Strömme af Ild og

mange af fugtigt Dynd, deels renere, deels smudsigere, ligesom de Strömme af Dynd, der i Sikelien flyde foran Ildströmmen og Ildströmmen selv; af disse opfyldes nu alle Steder, naar enhver Ström i sit Omlöb kommer til dem. Og alt dette bevæger sig op og ned, ligesom en i Jorden værende Vægt; men denne Vægt er omtrent saaledes beskaffen. Een nemlig af disse Aabninger, der iövrigt ogsaa er den störste, er boret igjennem hele Jorden. Det er den, om hvilken Homeros synger:

Langt herfra, hvor dybt under Jorden sig Afgrunder aabner,

hvilken han paa andre Steder og desuden mange andre Digtere have kaldet Tartaros. I denne Aabning strömme nu alle Floder sammen, og af den strömme de igjen ud, og alle blive saadanne, som den Jordbund er beskaffen, hvorigjennem de flyde. Men Aarsagen, hvorfor alle Strömme flyde ud herfra og igjen tilbage hertil, er, fordi dette Flydende hverken har Bund eller Grund. Derfor svæver det og bölger op og ned, og Luften og Vinden rundt omkring det gjöre det samme. Thi denne ledsager det, saavel naar det strömmer til Jordens Egne paa denne Side, som til dem paa hiin Side. Og ligesom de Aandendes Aande i en bestandig Bevægelse altid strömmer ind og

ud, saaledes vil ogsaa den med det Flydende sig bevægende Aande frembringe heftige og voldsomme Vinde, saavel idet den gaaer ind, som ud. Naar nu Vandet strömmer hen til det Sted, som kaldes det lavere, saa flyder det ind i de derværende Strömmes Gebet, og opfylder det, som ved Pumpning. Men naar det igjen trækker sig derfra og strömmer hertil, opfylder det de herværende Strömme. Naar disse ere fyldte, strömme de igjennem Kanaler og igjennem Jorden, og, naar enhver af dem kommer til de Egne, hvortil den baner sig Vei, danne de Have, Söer, Floder og Kilder. Derfra gaae de igjen ned i Jorden og efter at have gjennemvandret deels længere og flere, deels færre og kortere Egne, flyde de alle igjen ud i Tartaros, nogle langt neden for det Sted, hvor de ere udpumpede, andre kun lidt neden derfor, men alle flyde dog ind neden for det Sted, hvor de ere flydte ud. Og nogle strömme igjen ud paa den modsatte Side af det Sted, hvor de ere flydte ind, andre paa samme Side. Ja, der er nogle, som ganske bevæge sig i en Kreds, og een eller flere Gange snoe sig omkring Jorden, ligesom Slanger; de gaae da saa dybt ned, som muligt og flyde igjen ind. Men paa begge Sider er det dem kun muligt at gaae ned til Midten, dybere

ikke. Thi nu begynder Egnen at gaae opad for Floderne, som komme fra begge Sider. Der gives nu ogsaa mange andre store og forskjellige Strömme, men iblandt disse fornemmelig fire, af hvilke den störste og den som yderst flyder rundt, er den saakaldte Okeanos. Ligeover for denne og i modsat Retning flyder Acheron, som trækker igjennem mange öde og fornemmelig underjordiske Egne og löber ud i den Acherusiske Söe, hvor ogsaa de fleste Afdödes Sjæle komme, og hvorfra de, naar de have opholdt sig der i visse bestemte Tidsrum, nogle længere, andre kortere, igjen sendes ud til levende Væseners Frembringelse. Den tredie Flod strömmer ud imellem disse to, og udgyder sig strax efter dens Udlöb i en stor med en heftig Ild brændende Egn, og danner en Söe, större, end Havet hos os, der syder af Vand og Dynd. Derfra bevæger den sig i en Kreds, mörk og muddret, og idet den slynger sig omkring Jorden, kommer den, foruden til andre Steder, ogsaa til Grændserne af den Acherusiske Söe, uden dog at deres Vande blandes. Og efterat den ofte har slynget sig omkring under Jorden, udgyder den sig allernederst i Tartaros. Denne er det, man kalder Pyriphlegethon, af hvilken ogsaa de ildsprudende Bjerge, hvor saadanne findes

paa Jorden, opkaste smaae Dele. Ligeover for denne flyder den fjerde, som der siges, først ind i en frygtelig og vild Egn, der ganske har Saphirens mörkeblaa Farve; de kalde denne den Stygiske og Söen, som Floden danner, Styx. Efterat den har begivet sig herind og har optaget vældige Kræfter i sit Vand, gaaer den ned i Jorden, kommer igjen frem ligeover for Pyriphlegeton, og möder den Acherusiske Söe paa den modsatte Side. Heller ikke denne blander sit Vand med nogen anden, men gaaer omkring i en Kreds, og udgyder sig i Tartaros, ligeover for Pyriphlegeton. Digterne kalde den Kokytos.

Da nu dette er saaledes beskaffen, blive, saasnart de Döde ere komne til det Sted, hvortil enhver föres af sin Dæmon, først de dömte, der have fört et skjönt og fromt Liv, samt de, der ikke have levet saaledes. De derimod, som erkjendes at have fört en middelmaadig Vandel, begive sig til Acheron, bestige de Fartöier, som der ligge for dem, og komme paa disse til Söen. Her boe de og blive rensede, lide Straf for de Forurettelser, de have begaaet, og blive frikjendte, ligesom de ogsaa erholde Belönninger for deres gode Gjerninger, enhver efter Fortjeneste. Men dem, hvis Tilstand erkjendes ulægelig formedelst de store

Forbrydelser, de have udövet, som mange og betydelige Tempelran, mange uretfærdige og lovstridige Mord eller andre lignende Gjerninger, dem nedstyrter den retfærdige Skjebne i Tartaros, hvorfra de aldrig vende tilbage. De derimod, som have begaaet lægelige, men dog store Synder, som de, der i Vrede have udövet Voldsomhed imod Fader og Moder, og tilbragt deres övrige Liv i Anger, eller de, som paa denne eller anden Maade ere blevne Mordere, disse maae vel ogsaa styrte ned i Tartaros, men efterat de ere nedstyrtede og have opholdt sig der et Aar, kaster Bölgen dem ud igjen, Morderne til Kokytos, og dem, der have forsyndet sig imod Fader og Moder, til Pyriphlegethon. Naar de nu, drevne frem paa disse, ere komne til den Acherusiske Söe, raabe de der og kalde paa dem, de enten have dræbt eller mishandlet. Naar de nu have fremkaldt disse, anraabe de og bede, at de ville lade dem stige ud i Söen, og modtage dem; overtale de dem, stige de ud, og deres Lidelser ere endte; hvis ikke, blive de atter förte tilbage til Tartaros, og derfra til Floderne, og deres Lidelser ophöre ikke, förend de overtale dem, de have fornærmet. Thi denne Straf er dem tilkjendt af Dommerne. Men de, som kjendes fortrinligen at have udmærket sig ved

et helligt Levnet, disse er det, som befriede og afsondrede fra hine underjordiske Steder, som fra Fængsler, komme op til den rene Vaaning og boe over Jorden. De iblandt dem, som ere tilstrækkeligen luttrede ved Philosophie, ville i den kommende Tid leve ganske uden Legemer, og komme til Boliger, endnu skjönnere, end disse, hvilke det hverken er let at beskrive, heller ikke vilde Tiden nu være tilstrækkelig dertil. Men ogsaa af de Grunde, Simmias, som vi allerede have anfört, bör man gjöre alt, for i Livet at vorde deelagtig i Viisdom og Dyd; thi Prisen er skjön, og Haabet stort.

At paastaae, at dette forholder sig saaledes, som jeg nu har sat det ud fra hinanden, sömmer vel ingen fornuftig Mand; men at det forholder sig paa denne eller en lignende Maade med vore Sjæle og deres Boliger, da dog Sjælen aabenbar er noget Udödeligt, det, synes mig, sömmer sig vel at antage, og det lönner Umagen at vove at troe, at det virkelig forholder sig saaledes. Thi skjönt er dette Vovestykke, og sligt bör man ligesom fremtrylle for sig selv. Derfor har jeg ogsaa dvælet saalænge ved denne Fortælling. Altsaa derfor kan den Mand være rolig for sin Sjæl, som i

Livet har ladet de övrige Lyster, der angaae Legemet og dets Prydelse, fare, som noget ham fremmed og hvorved han kun maatte befrygte at gjöre Ondt værre, men derimod har bestræbt sig for at tilfredsstille Lysten til Erkjendelse, og prydet Sjælen ikke med en fremmed, men med en den eiendommelig Prydelse, nemlig Besindighed, Retfærdighed, Tapperhed, Ædelmodighed og Sandhed, og venter saaledes paa Vandringen til Underverdenen, beredt til at tiltræde den, naar Skjebnen kalder. — Men I, Simmias og Kebes, vedblev han, og I andre skulle en anden Gang, enhver til sin Tid, gaae herfra; mig kalder allerede nu Skjebnen, som en Tragiker vilde udtrykke sig, og det er vel nu næsten Tid til at begive sig i Badet. Thi jeg troer det bedst at gaae i Badet, förend jeg drikker Giften, at jeg ikke skal gjöre Qvinderne Uleilighed med at vaske et Liig.

Da han havde sagt dette, spurgte Kriton: Vel Sokrates, men har Du intet at overdrage disse Venner og mig med Hensyn til Dine Börn eller övrige Anliggender, hvorved vi kunne være Dig til Tjeneste?

Som jeg altid har sagt, Kriton, intet Nyt. Sörge I vel for Eder selv, ville I i alt, hvad I foretage Eder, bedst tjene mig og mine og Eder selv, om I end ikke nu love det.

Men dersom I forsömme Eder selv og ikke ligesom ville træde i de Spor, jeg i min Tale nu og forhen har foretegnet Eder, ville I, hvor mange og hellige Löfter I end nu gjorde, dog intet udrette derved. —

Vi ville da gjöre os al Umage for at handle saaledes, sagde Kriton. Men paa hvilken Maade skulle vi begrave Dig? —

Som I selv ville, svarede han, naar I kun kunde faae fat paa mig, og jeg ikke undslipper Eder. Derpaa betragtede han os med et roligt Smiil og sagde: Mine Venner, denne Kriton kan jeg ikke overbevise om, at jeg er den Sokrates, som nu taler med Eder og har ordnet den hele Tale, men han troer, at jeg er den, han nu snart skal see som Liig, og derfor spörger han, hvorledes han skal begrave mig. Men at jeg allerede saalænge har talt om, at jeg, naar jeg har drukket Giften, ikke vil blive hos Eder, men gaae herfra til de Saliges Herligheder, hvilke disse end monne være, det, mener han vel, har jeg kun sagt for at berolige Eder og mig selv. Stiller derfor en Borgen for mig hos Kriton, modsat den, han stillede for mig hos Dommerne. Thi han borgede for, at jeg ganske vist vilde blive, men borger I for, at jeg ganske vist ikke vil blive, naar jeg er död, men gaae bort, for at Kriton

lettere kan finde sig heri, og han ikke, naar han seer mit Legeme brændes eller begraves, skal vredes for min Skyld, som om der skedte mig noget Ondt, og sige ved Begravelsen, at nu stiller han Sokrates ud, eller förer ham bort eller begraver ham. Thi vïid, bedste Kriton, at udtrykke sig uskjönt, er ikke alene i og for sig selv urigtigt, men fremkalder ogsaa en ond Forestilling i Sjælen; men Du bör være ved godt Mod og sige, at Du begraver mit Legeme, og begrav kun dette, som Du finder passende og meest stemmende med Vedtægt.

Da han havde sagt dette, stod han op og gik ind i et Sideværelse for at bade sig, og Kriton fulgte ham, men os böd han at blive. Vi bleve altsaa og talede med hverandre om det, vi havde hört, og eftertænkte det nöiere. Tillige klagede vi over den store Ulykke, der var rammet os, da vi i Sandhed betragtede os som Börn, der, berövede en Fader, maatte nu som faderlöse tilbringe deres övrige Liv. Da hans Börn efter Badet bleve bragte til ham, — han havde nemlig to smaae Sönner og een voxen, — og tillige Qvinderne fra hans Huus vare komne, talede han med dem i Kritons Nærværelse, og, efterat han havde givet dem eet og andet Hverv at udföre, böd han Qvinderne og Börnene at gaae, men kom selv ind til os. Det

var allerede nær ved Solens Nedgang, thi han havde opholdt sig længe derinde. Da han var kommen af Badet, satte han sig ned, og talede siden ikke meget. Nu kom de elleve Mænds Tjener, som stillede sig hen ved ham og sagde: Over Dig, Sokrates, vil jeg ikke have Aarsag til at beklage mig, som over de andre, fordi de vredes paa mig og bande mig, naar jeg forkynder dem, at de, ifölge Övrighedens Befaling, skulle drikke Giften. Dig har jeg derimod i hele denne Tid lært at kjende som den ædleste, blideste og fortræffeligste af alle dem, der nogensinde have været her, og ogsaa nu veed jeg vist, at Du ikke vil vredes paa mig, men paa de Skyldige, thi Du kjender dem jo. Nu altsaa, thi Du veed hvad jeg er kommen for at melde Dig, lev vel, og stræb saa let som muligt at taale det, der ikke lader sig forandre. Derpaa vendte han sig om, og gik grædende bort. Sokrates saae efter ham, og sagde: Lev ogsaa Du vel, vi ville gjöre hvad Du forlanger. — Og til os, sagde han: hvilken vakker Mand! I hele denne Tid besögte han mig ofte og underholdt sig med mig og var det bedste Menneske; og hvor oprigtig begræder han mig nu! Men velan, Kriton, lader os adlyde ham, og Een af Eder bringe Giften,

ifald den er reven; hvis ikke, lad Manden rive den.

Kriton svarede: Men jeg troer, Sokrates, at Solen skinner paa Bjergene og at den endnu ikke er gaaet ned. Desuden veed jeg, at Andre have drukket Giften længe efterat de vare blevne opfordrede dertil, og have spiist og drukket godt, ja at Nogle endog have tilfredsstillet en anden Lyst. Iil derfor ikke, der er endnu Tid.

Da sagde Sokrates: Hine, Kriton, som Du taler om, havde fuldkommen Ret i at handle saaledes, thi de troede at vinde noget derved, men jeg har ligeledes Ret i ikke at handle saaledes. Thi om jeg end drak noget sildigere, troer jeg ikke at vinde andet derved, end at jeg gjorde mig latterlig i mine egne Öine, da jeg hang saa fast ved Livet og vilde spare der, hvor intet er mere tilbage. Gaae derfor, sagde han, adlyd mig og handle ikke anderledes.

Kriton gav derpaa et Vink til den Dreng, som stod nærmest. Denne gik ud, og efterat han havde været nogen Tid borte, kom han tilbage med den Mand, som skulde række ham Giften og som nu bragte den tilberedt i et Bæger. Da Sokrates saae dette Menneske, sagde han: Vel min gode Mand, hvad har man herved at gjöre? Du forstaaer det jo.

Ikke andet, svarede han, end at Du, naar Du har drukket, gaaer omkring, indtil Dine Been blive tunge, og derpaa lægger Dig ned, saa vil det nok virke. Derpaa rakte han Sokrates Bægeret. Denne tog det, og med den störste Rolighed, Echekrates, og uden at skjælve eller forandre Farve og Mine, betragtede han Manden, som han pleiede, med et fast Blik, og spurgte: Hvad mener Du? Tör man vel af denne Drik udgyde noget til Offer? Er det tilladt, eller ikke?

Vi tilberede kun saameget, Sokrates, som vi troe at være nödvendigt.

Jeg forstaaer Dig; men bede til Guderne tör man dog, og man bör det, at Vandringen herfra didhen maa vorde lykkelig. Herom beder jeg, det skee.

Da han havde sagt dette, satte han Bægeret til Munden og tömte det raskt og uforfrödent.

De fleste af os havde hidtil saa temmelig kunnet tilbageholde vore Taarer, men da vi saae ham drikke og efterat han havde tömt Bægeret, var det os ikke længere muligt. Ogsaa mine Taarer flöde voldsomt og ikke draabeviis, saa at jeg maatte tildække mig, for at græde ud, dog ikke over ham, men over min egen Skjebne, da jeg blev berövet en saadan

Ven. Kriton var staaet op, förend jeg, fordi han ikke havde kunnet tilbageholde sine Taarer. Apollodoros havde allerede tidligere grædt uden Ophör, men nu udbröd han i Klageraab, græd og jamrede, og rörte enhver af de Tilstedeværende, undtagen Sokrates. Han sagde: Hvorledes bære I Eder ad, I forunderlige Mennesker? Jeg har jo fornemmelig derfor sendt Qvinderne bort, at de ikke skulde foretage sig sligt. Thi jeg har altid hört, at man bör döe under lykkevarslende Tilraab. Værer derfor rolige og stærke.

Da vi hörte dette, skammede vi os og standsede vore Taarer. Men han gik omkring, og da han mærkede, at hans Been bleve tunge, lagde han sig paa Ryggen, som Manden havde befalet. Den, der havde givet ham Giften, berörte ham nu fra Tid til anden og undersögte hans Födder og Been. Derpaa trykkede han hans Fod stærkt, og spurgte, om han följte det; han svarede nei, og derpaa Knærne, og steeg saaledes altid höiere op og viiste os, hvor kold og stiv han var. Han berörte ham endnu engang, og sagde, at naar det kom til Hjertet, var det forbi. Hans Underliv begyndte allerede at blive koldt; han afdækkede sig nu, thi han laae tildækket, og sagde — og disse vare hans sidste Ord —: O Kriton, vi

skylde Asklepios en Hane, offrer ham denne, og forsömmer det ikke. — Det skal skee, svarede Kriton, men see til, om Du ikke ellers har noget at sige os. Han besvarede ikke hans Spörgsmaal, men strax efter fik han Trækninger, og Manden afdækkede ham; da vare hans Öine brustne. Da Kriton saae dette, lukkede han hans Mund og Öine.

Saaledes, Echekrates, endte vor Ven, en Mand, der, efter vor Dom, var af alle den Tids Mennesker, som vi have lært at kjende, den fortræffeligste, som ogsaa overhovedet den viseste og retfærdigste.

Kriton.

Kriton.

Sokrates. Kriton.

Sokrates. Hvorfor er Du kommen saa tidlig, Kriton? Eller er det ikke tidligt?

Kriton. Jo meget tidligt.

Sokrates. Hvilken Time?

Kriton. Den første Dæmring.

Sokrates. Det forundrer mig, at Fængslets Vogter har villet indlade Dig.

Kriton. Han er allerede bleven fortrolig bekjendt med mig, Sokrates, ved min idelige Kommen herhid, og desuden faaer han noget af mig.

Sokrates. Er Du nylig kommen, eller har Du været her længe?

Kriton. Allerede temmelig længe.

Sokrates. Hvorfor vakte Du mig da ikke strax, men sad saa taus hos mig?

Kriton. Nei, ved Zeus, Sokrates, jeg önskede selv ikke at være vaagende i en saadan Ulykke; men jeg har alt længe med Forundring betragtet Din rolige Sövn, og med Forsæt vakte jeg Dig ikke, for ikke at forstyrre Din söde Ro. Allerede ofte har jeg i Dit hele foregaaende Liv priist Dig lykkelig for Dit blide Sind, men fornemmelig i den nu forestaaende Ulykke, som Du saa let og roligen taaler.

Sokrates. Det var jo ogsaa urimeligt, Kriton, om en saa bedaget Mand vilde være fortrydelig over, at han allerede skulde döe.

Kriton. Dog see vi Andre, Sokrates, der i samme Alder ere hildede i lignende Ulykker, og deres Alder har ikke kunnet fritage dem for at vise sig fortrydelige over det nærværende Uheld.

Sokrates. Saaledes er det; men hvorfor er Du dog kommen saa tidlig?

Kriton. For at bringe en Efterretning, Sokrates, besværlig ikke for Dig, som det synes, men besværlig og trykkende for mig og alle Dine Venner — en Efterretning, som jeg finder mest trykkende af alle.

Sokrates. Hvilken altsaa? Er maaskee Skibet kommen fra Delos, ved hvis Komme jeg skal döe.

Kriton. Endnu er det ikke kommen, men efter Nogles Efterretning, der ere komne fra Sunion, og der forlode det, troer jeg, det vil komme i Dag. Af disses Budskab er det altsaa klart, at det vil komme i Dag, og Du maa da nödvendig i Morgen, Sokrates, ende Dit Liv.

Sokrates. Til Lykke altsaa, Kriton! Er det Guderne saaledes behageligt, være det saa. Dog troer jeg ikke, at det vil komme i Dag.

Kriton. Hvoraf slutter Du det?

Sokrates. Det vil jeg sige Dig. Jeg skal jo döe Dagen efterat Skibet er kommen.

Kriton. Saaledes sige i det mindste de, som have at byde herover.

Sokrates. Nu saa troer jeg ikke, det vil komme i denne Dag, men den följende; jeg slutter dette af en Dröm, jeg havde for en liden Stund siden i denne Nat; og Du synes derfor ret beleiligen ikke at have vakt mig.

Kriton. Hvilken var da denne Din Dröm?

Sokrates. Et skjönt, veldannet Fruentimmer, ifört hvidt Klædemon, syntes jeg, nærmede sig mig, nævnte mig ved Navn, og talede:

Paa den tredie Dag til frugtbare Pthia Du komme!

Kriton. Hvilken selsom Dröm, Sokrates!

Sokrates. Men dog, som mig synes, Kriton, heel tydelig.

Kriton. Ja, som det synes. Men, herlige Sokrates, fölg endnu mit Raad, og red Dig. Thi naar Du döer, rammer mig ikke blot een Ulykke; men foruden at jeg beröves en saadan Ven, som jeg aldrig vil finde nogen, vil jeg af mange, som hverken kjende mig eller Dig nöie, betragtes som den, i hvis Magt det stod at redde Dig, naar han havde villet anvende Penge, men som forsömte dette. Og hvilket Omdömme kan være uværdigere, end dette: at ansees for at agte Penge höiere, end sine Venner. Thi Mængden vil ikke troe, at Du selv ikke vilde gaae herfra, skjöndt vi saa ivrigen bade.

Sokrates. Men hvorfor skulle vi, du gode Kriton, bekymre os saa meget om Mængdens Mening? De Fornuftige, hvis Dom det især er værd at tage Hensyn til, ville troe, at dette er gaaet til, som det virkelig er.

Kriton. Men Du indseer, Sokrates, at det ogsaa er nödvendigt at bekymre sig om Mængdens Mening: selv det, som nu indtræffer, viser tydeligt, at Mængden er i Stand til ikke blot at paaföre de mindste Ulykker, men fast de störste, naar nogen er bagvasket hos den.

Sokrates. Gid Mængden, Kriton, var i Stand til at paaföre de störste Onder, at den og kunde være i Stand til at tildele de störste Goder; det vilde være fortræffeligt. Nu er den derimod i Stand til ingen af Delene; thi den kan hverken gjöre nogen til Viis eller til Daare, men handler kun i Blinde.

Kriton. Nok herom. Men siig mig dette, Sokrates: er Du maaskee bekymret for mig og Dine andre Venner, at naar Du gaaer herfra, Angiverne skulde give os noget at bestille, fordi vi havde bortstjaalet Dig, og vi skulle blive nödte til at opoffre vor hele Formue, eller en stor Pengesum, eller komme til at lide noget foruden dette? Er Du bekymret for noget saadant, da lad denne Frygt fare; thi vi ere forpligtede til, for Din Frelse, at underkaste os denne, eller, om det er nödvendigt, en endnu större Fare. Fölg derfor mit Raad, og handle ikke anderledes.

Sokrates. Jeg er bekymret for dette, Kriton, og for meget andet. *

Kriton. Vær uden al Bekymring herfor. Det er ikke nogen betydelig Sum, hvorfor Nogle ville redde Dig og bortföre Dig herfra. Seer Du ikke, hvor nöisomme disse Angivere ere, og at der aldeles ikke behöves nogen stor Pen- 2

* Dette er i Samstemmelse med Kriton's Charakteer, der var en Rigmand, som satte Pengene over alt!
2 ja nöisomme i Følgeskab.—

gesum til dem? Min egen Formue vil, som jeg troer, strække til, og dersom Du af Forkjærlighed for mig mener, at jeg ikke bör opoffre mit Eget, saa ere disse Fremmede her tilböielige til at betale. Een har allerede bragt en hertil tilstrækkelig Sum, nemlig Simmias Thebæeren; Kebes og mange andre ere ogsaa villige. Altsaa, som sagt, maa Du ikke af Bekymring herfor tabe Modet til at redde Dig selv, ikke heller maa den Betragtning, Du anförte for Retten, lægge Dig Hindringer i Veien: at Du nemlig ved Din Udvandring herfra ikke vidste, hvad Du skulde begynde med Dig selv. Thi paa mange andre Steder, hvor Du maatte komme hen, vil man byde Dig velkommen, og saafremt Du vil reise til Thessalien, har jeg der mange Gjæstevenner, som ville agte Dig höit og forskaffe Dig Sikkerhed, saa at ingen turde tilföie Dig noget Ondt i Thessalien. — Tillige, Sokrates, synes Du mig at handle aldeles urigtigt, idet Du selv opoffrer Dig, da Du dog kunde redde Dig, og udvirker, at det kan blive saaledes med Dig, som Dine Fiender kunde önske at udvirke, og allerede have udvirket, da deres Hensigt er at styrte Dig. — Desuden synes Du mig ogsaa at forraade Dine Börn, hvilke, skjöndt Du kunde opdrage og uddanne dem, Du dog forlader og overlader,

saavidt det staaer til Dig, til Skjebnens Vilkaar. Det vil rimeligviis gaae dem, som det pleier at gaae Faderlöse i deres forladte Tilstand. Thi enten skulde Du ikke have avlet Börn, eller ogsaa ikke undslaae Dig for den Umage at opdrage og uddanne dem. — Men Du synes at vælge det Letteste; da derimod den, som erklærer hele sit Liv igjennem at have beflittet sig paa Dyden, burde kun vælge det, som den dydige og tappre Mand vilde have valgt. Derfor skammer jeg mig saavel for Dig, som for os, Dine Venner, og frygter for, at det vil faae Udseende af, at Din hele Sag er behandlet med Umandighed fra vor Side. Först Klagens Indledelse for Retten, at Du fremstillede Dig, hvilket Du dog saa vel kunde have undgaaet, derpaa hele Retshandelen selv, saaledes som den er gaaet for sig, og nu tilsidst, hvilket er det Latterlige ved Sagen, at vi af Feighed og Umandighed synes at have undgaaet Faren, da vi ikke reddede Dig, eller Du Dig selv, hvilket var muligt og udförligt, om vi ellers duede til noget. Vogt Dig altsaa for, Sokrates, at det ikke skal geraade Dig og os til Skam, som til Skade. Men overlæg, skjöndt det ikke mere er Tiden til at overlægge, men til at have overlagt. Der gives kun eet Raad; thi i den forestaaende Nat maa Alt være udfört. Nöle

vi, bliver det umuligt, uudförligt. Derfor, Sokrates, följ mit Raad og handle aldeles ikke anderledes.

Sokrates. Din Omsorg for mig, kjære Kriton, er af stor Værd, naar den kun lod sig forene med det Rigtige; men hvis ikke, er den, — jo större, desto besværligere. Vi maae altsaa undersöge, om dette maa gjöres, eller ei; thi det har altid, ikke blot nu, været min Charakteer, intet i mig at adlyde, uden den Sætning, som ved Undersögelse viste sig for mig, som den bedste. De Grunde, jeg forhen anförte, kan jeg ikke nu forkaste, fordi dette Uheld har rammet mig; de forekomme mig endnu fast at være de samme, og jeg agter og ærer dem, som forhen. Dersom vi altsaa ikke have bedre Grunde at anföre for nærværende Tid, da viid, at jeg ingenlunde vil give efter for Dig, end ikke om den mægtige Mængde vilde skrække os, som Börn, ved at paaföre os endnu större Onder, end de nærværende, som Fængsel, Död, Tab af Formue.

Kriton. Hvorledes kunde vi altsaa bedst undersöge dette?

Sokrates. Om vi nu först igjen optog Talen om Meningerne, som Du fremförte, og undersögte, om det vel for ethvert Tilfælde var

rigtigt sagt, at man skulde bekymre sig om nogle Meninger, om andre ikke? Eller om dette, förend min Död var bestemt, var rigtigt sagt, nu derimod aabenbar viste sig blot at være sagt for Talens Skyld, og i Grunden kun at være Spög og Snak? Jeg önsker at undersöge i Forening med Dig, Kriton, om denne Tale nu, da jeg er i denne Stilling, forekommer mig anderledes, eller at være den samme, og ifölge heraf ville vi enten lade den fare eller följe den. Saavidt jeg troer, har det, jeg nylig sagde, altid været antaget af dem, hvis Stemme har nogen Vægt, at af de Meninger, Menneskene yttre, maae nogle agtes höit, andre ikke. Siig nu, ved Guderne, Kriton, synes Dig dette ikke at være rigtigt sagt? Thi saavidt menneskelige Ting kunne forudsees, behöver Du ikke at frygte for at maatte döe i Morgen, og en Stilling, som min nærværende, kan ikke bringe Dig ud af Din Fatning. Betragt altsaa: finder Du det ikke tilfredsstillende sagt, at man ikke bör ære alle Menneskenes Meninger, men blot nogle og andre ikke? og ikke Alles, men blot Nogles og Andres ikke? Hvad mener Du, er dette ikke rigtigt sagt?

Kriton. Rigtigt.

Sokrates. Og bör man da ikke ære de gode, og ringeagte de slette?

Kriton. Visselig.

Sokrates. Men de gode, er det ikke de Fornuftiges, de slette Daarernes?

Kriton. Hvad andet?

Sokrates. Velan! Hvorledes blev der da talt herom? En Mand, som driver Legemsövelser, og har hele sin Hu henvendt herpaa, mon han bekymrer sig om *enhvers* Roes og Dadel, eller kun om den Enes, som er Læge eller Mester for Övelserne?

Kriton. Kun om den Enes.

Sokrates. Mon han altsaa ikke maa frygte for denne Enes Dadel og önske hans Roes, ubekymret om Mængdens?

Kriton. Det er aabenbart.

Sokrates. Saaledes maa han altsaa gaae tilværks, saaledes öve sig, spise og drikke, som * det behager denne Ene, Mesteren og den Kyndige, snarere end som det behager alle de övrige tilsammen?

Kriton. Saa er det.

Sokrates. Vel! men naar han er ulydig imod denne Ene, og ringeagter hans Mening og hans Roes, derimod ærer Mængdens, de Ukyndiges, mon da ikke et Onde vil möde ham?

* Saaledes i Fellesskabsskolen ogsaa.

Kriton. Hvad andet?

Sokrates. Men hvilket er nu dette Onde? Hvortil sigter det, og hvilken Deel træffer det af den Ulydige?

Kriton. Naturligviis Legemet,* thi dette fordærver han.

Sokrates. Vel sagt! Og skulde det ikke saaledes forholde sig, min Kriton, med de övrige Ting, at vi ikke skal giennemgaae dem alle? Altsaa ogsaa med det Retfærdige og Uretfærdige, Hæslige og Skjönne, Gode og Onde, hvorom vi just nu raadslaae: om vi heri skulle följe Mængdens Mening og frygte den, eller kun den Enes, om heri er nogen Kyndig, hvem man bör have större Undseelse og Frygt for, end for alle de övrige tilsammen? — da vi ved ikke at adlyde denne, fordærve og ödelægge det, som ved Retfærdighed bliver bedre, men ved Uretfærdighed gaaer til Grunde; eller gives der ikke noget saadant?

Kriton. Jeg mener jo, Sokrates.

Sokrates. Naar vi ved Ulydighed imod de Kyndigeres Mening ödelægge det hos os, som ved Sundhed bliver bedre, men ved Sygdom fordærves, lönner det da at leve med dette i sin fordærvede Tilstand? og er dette noget andet, end Legemet?

* Jfr. ovfr. om Legemsövelser.

Kriton. Nei.

Sokrates. Lönner det da at leve med dette svækkede og fordærvede Legeme?

Kriton. Ingenlunde.

Sokrates. Men skulde det da lönne at leve, naar det er fordærvet hos os, som ved Uretfærdighed krænkes, men ved Retfærdighed fremmes? Eller skulde vi ansee det at være ringere end Legemet, hvad det saa er hos os, hvortil Retfærdighed og Uretfærdighed staaer i Forhold?

Kriton. Ingenlunde.

Sokrates. Tvertimod langt ædlere?

Kriton. Langt ædlere.

Sokrates. Altsaa, Du Gode[x], bör vi ikke være saa bekymrede for hvad Mængden, men hvad den, som er kyndig i hvad der er Ret og Uret, hvad denne Ene og hvad Sandheden selv vil sige om os. Saa at Du allerede heri ikke indleder Sagen rigtigt, naar Du foredrager, at vi bör tage Hensyn til Mængdens Mening om det Rigtige, Skjönne og Gode og det Modsatte af disse. — Men, kunde Nogen sige, denne Mængde er dog istand til at dræbe os.

Kriton. Ja vel, Sokrates, kunde Nogen sige dette.

x Sonde Jan er villig at erkjende og dele sig for Sandhedens virkelige og sönne Maal, end Mængdens Skraal og Larm. —

Sokrates. Det er sandt. Men, Du Forunderlige, denne Sætning, vi have gjennemgaaet, synes mig at være liig den, vi forhen have fastsat; og betragt igjen denne, om den endnu staaer fast for os, eller ei: at man nemlig ikke maa agte det, at leve, höiest, men det, at leve vel.

Kriton. Den staaer fast.

Sokrates. Og det at leve vel er det samme som at leve dydigt og retfærdigt; staaer ogsaa denne Sætning fast, eller ei?

Kriton. Den staaer fast.

Sokrates. Altsaa ifölge det, der er tilstaaet, maae vi undersöge dette, om det er retfærdigt eller ei, at jeg, uden Athenernes Tilladelse, forsöger at gaae herfra, og dersom det maa erkjendes retfærdigt, ville vi forsöge det, men hvis ikke, lade det fare. — Men disse Betragtninger, Du fremförer om Formuens Tab, om Mængdens Mening og om Börnenes Opdragelse, skulde de ikke være Betragtninger, ret egne for disse Mennesker, som saa letsindigen dræbe, og gjerne igjen kaldte tilbage til Livet, naar det var dem muligt — alt uden Fornuft. Vi derimod, eftersom vor Undersögelse förer det saaledes med sig, maae alene betragte, som vi nyligen sagde, om vi, i det vi yde dem, som

före os herfra, Penge og Tak, handle retfærdigen — baade de, som udföre og de, som udföres — eller om vi i Sandhed handle uretfærdigen, i det vi gjöre alt dette. Og dersom det maa erkjendes, at vi heri handle urigtigt, bör ikke dette, at vi, ved at blive her og forholde os rolige, udsatte os for Döden eller hvilkensomhelst anden Lidelse, komme i Anslag imod det, at handle urigtigt.

Kriton. Det synes mig skjönt sagt, Sokrates. Overvei altsaa, hvad vi skulle gjöre.

Sokrates. Vi ville da i Forening overveie denne Sag, min Ven, og dersom Du har noget at indvende imod det, jeg siger, saa fremför det, og jeg vil følge Dig; men hvis ikke, da ophör med idelig at gjentage den samme Tale, at jeg bör gaae herfra imod Athenernes Villie. Vel var det mig kjært, at Du kunde overtale mig til at handle saaledes, kun ikke imod min Villie. — Betragt altsaa, om Undersögelsens Begyndelse er Dig tilfredsstillende, og gjör Dig Umage for at besvare Spörgsmaalene efter bedste Indsigt.

Kriton. Det skal jeg.

Sokrates. Sige vi, at man paa ingen Maade maa forsætlig handle Uret? Eller at man

vel paa een Maade maa handle Uret, men ikke paa en anden? Eller at det i ingen Henseende hverken er godt eller skjönt at handle Uret, hvilket vi ofte i den foregaaende Tid ere blevne enige med hinanden om, og som ogsaa nylig sagdes? Eller ere alle hine Lærdomme, vi tilforn ere blevne enige om, i disse faa Dage blevne til intet, og saalænge have vi, Kriton, saa bedagede Mænd, ikke bemærket, at, omendskjöndt vi i al Alvorlighed talede med hinanden, vi dog i intet vare forskjellige fra Börn? Eller forholder det sig aldeles nu, som vi dengang sagde, enten Mængden tilstaaer det, eller ei? Og hvad enten det gaaer os værre eller bedre end nu, er dog det, at gjöre Uret, i enhver Henseende skadeligt og skjændigt for dem, som gjöre det — antage vi dette eller ei?

Kriton. Det antage vi.

Sokrates. Altsaa i ingen Henseende tör man gjöre Uret?

Kriton. I ingen.

Sokrates. Selv den altsaa, hvem Uret er skeet, bör ikke gjöre Uret igjen, som Mængden troer, eftersom det jo i ingen Henseende er tilladt at giöre Uret?

Kriton. Saaledes synes det.

Sokrates. Og nu fremdeles; tör man tilföie Ondt, Kriton, eller ikke?

Kriton. Visselig ikke, Sokrates.

Sokrates. Men det, igjen at tilföie Ondt, efterat man har liidt det, er det, som Mængden siger, Ret, eller ikke?

Kriton. Aldeles ikke.

Sokrates. Thi det, at tilföie Mennesker Ondt, er jo i intet forskjelligt fra at gjöre Uret.

Kriton. Du taler sandt.

Sokrates. Man maa altsaa aldrig gjengjælde Uret med Uret, eller tilföie noget Menneske noget Ondt, hvad vi end maatte have liidt af dem. Og see vel til, Kriton, at Du ikke, i det Du tilstaaer dette, tilstaaer det imod Din Mening; thi jeg veed vel, at denne Mening kun er nogle Faaes, og stedse vil være det. Men de, som have denne Mening, og de, som ikke have den, ville aldrig kunne blive enige i deres Undersögelser; de maae nödvendigviis ringeagte hinanden, naar de betragte hinandens forskjellige Anskuelser. Betragt derfor ogsaa Du vel, om Du gjör fælles Sag med mig og er af samme Mening, og om vi i vore Undersögelser skulle gaae ud herfra, at det

aldrig er tilladt hverken at gjöre Uret eller at gjengjelde det, eller, naar noget Ondt tilföies Een, at ville hjelpe sig med at gjöre Ondt igjen. Eller træder Du tilbage, og gjör ikke denne Begyndelse til Din? Thi jeg har længe havt denne Mening og har den endnu; men dersom Du tænker anderledes herom, saa tael og overbeviis mig, bliver Du derimod ved det forhen Antagne, saa hör mig videre.

Kriton. Jeg bliver derved og antager det; altsaa tæl!

Sokrates. Jeg siger altsaa videre, eller rettere jeg spörger: Naar Een har lovet en Anden noget, som er retmæssigt, bör han da udföre dette, eller tör han bedrage?

Kriton. Han bör udföre det.

Sokrates. Fra denne Standpunkt altsaa betragt: om vi, ved at gaae herfra, uden at overtale Staden, fornærme andre, og just dem, vi mindst burde fornærme, eller ei? Og om vi da blive vore retmæssige Löfter troe, eller ei?

Kriton. Paa dette Dit Spörgsmaal kan jeg ikke svare, Sokrates, thi jeg forstaaer det ikke.

Sokrates. Betragt da Sagen saaledes: Naar, idet vi vilde undvige herfra — eller hvorle-

des skal man kalde det? — Lovene og Staten selv kom og standsede os med disse Ord: "Siig mig, Sokrates, hvad har Du i Sinde at "gjöre? Tænker Du ved denne Handling, som "Du foretager Dig, at omstyrte os, Lovene, og "hele Staten, forsaavidt det staaer til Dig? El- "ler troer Du det muligt, at den Stat kan be- "staae, og ikke omstyrtes, i hvilken de afsagte "Domme ikke have Kraft, men gjöres ugyldige "og til intet af Enkelte?" Hvad skulle vi svare til dette, Kriton, og andet Lignende? Meget kunde Een og Anden, og fornemmelig Taleren, have at fremföre angaaende den krænkede Lov, som byder alle fældede Domme at være gyldige. Eller skulle vi sige til dem: men Staten har jo fornærmet os, og fældet en urigtig Dom. Skulde vi sige dette? Eller hvad ellers?

Kriton. Ved Zeus, just dette, Sokrates.

Sokrates. Men hvad om Lovene sagde: "Var det herom vi bleve enige, Sokrates, "Du og jeg, eller meget mere, at Du bör un- "derkaste Dig de Domme, Staten fælder?" Dersom vi da forundrede os over dette Udtryk, vilde de maaskee sige: "Forundres ikke, "Sokrates, over vort Spörgsmaal, men besvar "det, da Du jo dog er vant til at tale i Spörgs- "maal og Svar. Siig altsaa, formedelst hvilke

"Beskyldninger imod os og Staten söger Du at "styrte os? For det förste, har Du ikke os at "takke for Din Tilværelse? Har ikke Din Fa- "der ifölge os taget Din Moder til Ægte og av- "let Dig? Siig, dadler Du noget ved disse Lo- "ve iblandt os, som angaaer Ægteskabet, hvori "de ikke vare gode?" — Jeg dadler intet, maatte jeg svare. "Men ved Lovene om den "Födtes Opdragelse og Underviisning, efter "hvilke ogsaa Du er bleven underviist? Eller "er det ikke skjönt, hvad de i denne Henseen- "de givne Love bestemme, da de böd Din Fa- "der at lade Dig undervise i alle de Kunster, "der danne Aanden og Legemet?" Skjönt, maatte jeg svare. "Vel! efterdi Du altsaa er "födt, opdragen og underviist, kan Du da for "det förste paastaae, at Du ikke var vores, vor Affödning og Tjener, Du og Dine Forfædre? "Og dersom dette forholder sig saaledes, troer "Du da at have lige Ret med os, og at være "berettiget til at gjöre det samme imod os, "som vi have vovet imod Dig? Eller havde "Du ikke lige Ret imod Din Fader eller imod "Din Herre, ifald Du har havt en saadan, saa "at Du kunde gjöre det samme imod dem, som "de imod Dig; altsaa hverken tale imod, naar "de skjeldte, slaae igjen, naar de slog, eller "gjengjelde flere Ting af samme Art; — men

"imod Fædrenelandet og Lovene skulde det "være Dig tilladt, saa at, dersom vi besluttede "at styrte Dig, idet vi ansaae det for billigt, "Du ogsaa turde beslutte at styrte os, Lovene, "og Fædrenelandet, saavidt det stod i Din "Magt, og erklære, at Du heri handlede rig- "tigt, — Du, som i Sandhed beflitter Dig paa "Dyden? Eller er Du saaledes viis, at Du ikke "veed, at Fædrenelandet maa foretrækkes for "Fader, Moder og alle andre Forfædre, og at "det er ærværdigere, helligere og i större An- "seelse saavel hos Guderne, som hos de Men- "nesker, der have Fornuft? og at man endnu "mere bör ære, adlyde og formilde et opbragt "Fædreneland, end en Fader? og at man en- "ten maa overbevise det, eller gjöre hvad det "befaler, og lide med Rolighed, naar det paa- "lægger at lide, hvad enten det dömmer til "Slag eller til Baand? Eller naar det förer "Dig til Krigen, hvor Saar og Död vente Dig, "at dette da maa gjöres, og at det saaledes er "Ret? At Du ikke maa vige, ikke undvige og "forlade Din Post, men saavel i Krigen, som "for Domstolen og overalt maa gjöre, hvad Sta- "ten og Fædrenelandet befaler, eller ogsaa "overbevise det om, hvad egentlig Ret er? men "at det er utilladeligt at bruge Vold imod Fa- "der og Moder, og altsaa meget mere imod

"Fædrenelandet?" Hvad skulle vi sige hertil, Kriton? at Lovene tale sandt, eller ei?

Kriton. Mig synes jo.

Sokrates. "Overvei altsaa, Sokrates, vilde "maaskee Lovene fremdeles sige, om vi tale "sandt heri, at Du gjör Uret imod os, naar "Du gjör det, Du tænker paa. Thi vi, som ha- "ve födt, opdraget og underviist Dig og gjort "Dig og alle de andre Borgere deelagtige i alle "de Goder, som vi have at tildele, vi erklære "alligevel at have givet enhver af Athenerne, "som vil, Tilladelse til, naar han har prövet "og betragtet Statens Indretninger og os, Lo- "vene, og vi da ikke behage ham, at tage Sit "med sig og vandre hen, hvor han vil, og in- "gen af os Love forhindrer eller forbyder, "naar nogen af Eder, hvem vi og Staten ikke "behage, vil vandre til en Plantestad eller ned- "sætte sig andensteds, at gaae hen, hvor han "vil, med hele sin Eiendom. Men den af Eder, "som bliver, efter at have seet, paa hvilken "Maade vi pleie Retten og i övrigt bestyre "Staten, ham antage vi allerede i Gjerningen "at have tilstaaet os at ville gjöre det, vi be- "fale; og naar han ikke adlyder, paastaae vi, "at han forseer sig tredobbelt, fordi han ikke "adlyder os, hans Opfostrere, ikke os, hans

"Opdragere, og fordi han, uagtet han har lo-
"vet at ville adlyde os, hverken adlyder eller
"overbeviser os, naar vi gjöre noget ikke rig-
"tigt; og da vi kun foredrage og ikke paa en
"raa Maade paabyde, hvad vi anordne, og over-
"lade ham eet af to, enten at overbevise os,
"eller at gjöre, hvad vi befale, gjör han ingen
"af Delene. Disse Beskyldninger erklære vi
"ogsaa at ville hvile paa Dig, Sokrates, naar
"Du udförer det, Du har i Sinde, og ikke
"mindst, men fornemmelig paa Dig iblandt
"Athenerne." Og dersom jeg nu spurgte:
hvorfor? vilde de maaskee med Rette gjöre
mig den Bebreidelse, at jeg fremfor de övrige
Athenere havde givet dem dette Löfte. De
kunde sige: "Vi have store Beviser herfor,
"Sokrates, at vi og Staden have behaget Dig.
"Thi ellers vilde Du ikke saa fortrinlig frem-
"for de andre Athenere stedse have levet i
"den, dersom den ikke fortrinlig havde beha-
"get Dig; aldrig er Du gaaet ud af Byen, for
"at bivaane Grækenlands Feste, uden een Gang
"til Isthmos, aldrig nogen andensteds hen, uden
"naar Du fulgte med Krigshæren, ikke heller
"har Du gjort nogen Udenlandsreise, som an-
"dre Mennesker. Aldrig fölte Du Dig henre-
"ven af Lyst til at lære at kjende en anden
"Stad og andre Love; men vi og vor Stad vare

"Dig nok. Saa höilig elskede Du os, og love-
"de at ville leve som Borger, i Overeensstem-
"melse med os. Desuden har Du ogsaa avlet
"Börn i denne Stad, og derved erklæret, at den
"behagede Dig. Selv for Retten kunde Du ha-
"ve ladet Dig tildömme Landsforviisning, der-
"som Du havde villet, og hvad Du nu foreta-
"ger Dig imod Stadens Villie, kunde Du da med
"dens Villie have udfört. Men den Gang gjor-
"de Du Dig til af, at Du aldeles ikke var uvil-
"lig, naar Du skulde döe, men foretrak, som
"Du sagde, Döden for Landsforviisning. Nu
"derimod skammer Du Dig hverken over hine
"Dine Taler, ikke heller har Du Agtelse for
"os Love, men söger at styrte os. Du hand-
"ler, som den usselste Træl vilde handle, da
"Du söger at undlöbe ganske imod al Over-
"eenskomst og de Löfter, ifölge hvilke Du lo-
"vede os at ville leve som Borger. Svar os
"derfor först herpaa, om vi tale Sandhed, el-
"ler ei, naar vi paastaae, at Du har lovet i
"Gjerning, og ikke i Ord, at ville leve over-
"eensstemmende med os?" Hvad skulle vi svare
hertil, Kriton? Maae vi ikke indrömme det?

Kriton. Nödvendigviis, Sokrates.

Sokrates. "Hvad gjör Du da andet, vil-
"de de sige, end at Du overtræder Dit For-

"bund med os, og Dine Löfter, hvilke Du dog
"har indgaaet, hverken tvungen ved Nöd-
"vendighed, eller lokket ved List, eller nödt
"til at tage Beslutning i en kort Tid, men i
"et Tidsrum af halvfjerdsindstyve Aar, i hvil-
"ket Du kunde have gaaet bort, dersom vi
"ikke behagede Dig, eller disse Löfter ikke
"syntes Dig billige. Du har hverken foretruk-
"ket Lakedæmon eller Kreta, hvilke Du stedse
"roste som velordnede Stater, ikke heller no-
"gen anden af de græske eller ikke græske
"Byer; Du har endog sjeldnere bortfjernet Dig
"herfra, end de Lamme, Blinde og andre Kröb-
"linger. Saaledes behagede Byen og följelig
"ogsaa vi Love Dig fortrinlig fremfor de andre
"Athenere; thi hvem vilde vel en By behage
"uden Lovene? Og nu vil Du ikke være Dine
"Löfter tro? Jo visselig, Sokrates, naar Du
"adlyder os, og Du vil da ikke udsætte Dig for
"Haanlatter ved Din Udvandring fra Byen.
"Thi betragt kun, naar Du overtræder disse,
"og i noget afviger derfra, hvad Nytte Du vil
"gjöre Dig selv eller Dine Venner. Thi at og-
"saa Dine Venner ville komme i Fare for at
"maatte flygte og beröves Fædreneland og
"Eiendom, er næsten aabenbart. Men naar Du
"selv, Sokrates, först kommer til en af de nær-
"liggende Steder, enten til Theben eller Mega-

"ra, thi velordnede ere begge, vil Du komme "som en Fiende af deres Statsforfatning; og "de, hvilke disse Byers Vel ligger paa Hjerte, "ville betragte Dig med et mistænkeligt Blik, "da de ansee Dig for Lovenes Fordærver. Du "vil derved bekræfte Dine Dommeres Anseelse, "saa at de ansees for at have dömt retfærdigt; "thi den, der er Lovenes Fordærver, vil ogsaa "fornemmelig ansees for at være Ungdommens "og den uforstandige Mængdes Fordærver. El- "ler vil Du hellere skye de velordnede Stater "og de ærværdigste Mænd, og naar Du gjör "dette, endda ansee det værd at leve? Eller "Du vil nærme Dig disse, og ikke skamme "Dig ved, Sokrates, at holde saadanne Taler, "som her, at Dyd og Retfærdighed og Love og "alt lovmæssigt maa agtes höiest af Menneske- "ne? Og troer Du da ikke, at Sokrates vil stil- "les i et foragteligt Lys? Det maa man vel "troe. — Men disse Steder vil Du forlade og "komme til Thessalien, til Kritons Gjæsteven- "ner; thi der hersker jo den störste Uorden "og Lovlöshed. Maaskee vilde det endog more "dem at höre Dig fortælle, hvor latterlig Du "er undlöben af Fængslet, enten ifört en Kap- "pe, eller indhyllet i en Pelts, eller paa anden "Maade formummet, efter de Undlöbendes Viis, "ganske forandret i Dit udvortes Væsen. Men

"at Du som en Olding, der rimeligviis kun har "en kort Tid tilbage at leve i, ikke skammer "Dig ved at hænge saa fast ved Livet, at Du "derfor overtræder de helligste Love, mon in- "gen vil tale herom? Maaskee ikke, saalænge "Du ikke fornærmer nogen, men i modsat Til- "fælde, Sokrates, maa Du höre meget Dig "uværdigt. Du vil komme til at krybe og "trælle for alle Mennesker. Og hvad vil Du "gjöre andet i Thessalien, end leve lystigt? "Du vil komme derhen, som til et Gjæstebud. "Og hine Taler om Retfærd og andre Dyder, "hvor ville de blive af? Jo, det er for Dine "Börns Skyld Du vil leve, for at Du selv kan "opdrage og danne dem. Du vil före dem til "Thessalien, for at opdrage og danne dem og "der gjöre dem til Fremmede, for at de ogsaa "kunne have Dig dette at takke? Eller dette "vel ikke; men naar de opdrages her, imedens "Du lever, ville de opdrages og dannes bedre, "endskjöndt Du selv ikke er hos dem. Thi "Dine Venner ville sörge for dem. Altsaa "naar Du vandrede til Thessalien, vilde disse "sörge for dem, men ikke, naar Du vandrede "til Underverdenen? Er der ellers noget ved "dem, der kalde sig Dine Venner, maa man "dog vel troe dette. — Velan da, kjære So- "krates, adlyd os, Dine Opdragere, og agt hver-

"ken Börn eller Liv eller noget andet höiere; "end Pligt, for at, naar Du kommer til Un- "derverdenen, Du kan anföre alt dette til Dit "Forsvar for de derværende Herskere. Thi "det er jo indlysende, at det hverken her kan "være bedre, retfærdigere og frommere for "Dig eller for nogen af Dine, at handle saale- "des, heller ikke bedre for Dig, naar Du er "ankommen hisset. Men naar Du nu gaaer "herfra, gaaer Du bort, fornærmet ikke af os, "Lovene, men af Menneskene; hvis Du deri- "mod flygter og saaledes skjændig gjengjelder "Uret med Uret, Ondt med Ondt, overtræder "Dine Löfter til os og Din Pagt med os, og "skader dem, Du mindst burde, nemlig Dig "selv, Dine Venner, Dit Fædreneland og os: "saa ville vi vredes paa Dig, saalænge Du le- "ver, og vore Brödre hisset, Lovene i Under- "verdenen, skulle ikke venligen modtage Dig; "da de veed, at Du har bidraget Dit til at "styrte os. Laan derfor ikke Öret til det, Kri- "ton siger, men fölg os."

Vær forsikkret, min elskede Kriton, at jeg synes at höre alt dette, ligesom Korybantia- sterne synes at höre Flöiternes Lyd; thi i mit Indre toner Lyden af disse Taler, saa at jeg intet andet kan höre. Viid derfor, at Du ifölge min nærværende Overbeviisning vilde

tale forgjeves, naar Du anförte noget herimod. Dog troer Du end at kunne udrette noget, saa tael.

Kriton. Nei, Sokrates, jeg har intet mere at sige.

Sokrates. Velan, kjære Kriton, lader os da vandre ad den Vei, paa hvilken Guden selv leder os.

Den anden Alkibiades.

Alkibiades.

Sokrates. Alkibiades.

Sokrates. Gaaer Du maaskee til Guden, Alkibiades, for at bede?

Alkibiades. Ja vel, Sokrates.

Sokrates. Men Du seer jo saa mörk ud, og slaaer Öinene til Jorden, som om Du tænkte over noget.

Alkibiades. Hvorover skulde man vel tænke, Sokrates.

Sokrates. Over det Vigtigste, skulde jeg troe. Thi, ved Zeus, troer Du ikke, at Guderne undertiden tilstaae, undertiden nægte, hvad man enten i offentlige eller egne Anliggender beder dem om, og at de tilstaae nogle det, andre ikke?

Alkibiades. Ja vel.

Sokrates. Men troer Du da ikke, at man maa anvende stor Forsigtighed, at man ikke

uformærkt tilbeder sig store Onder, som man anseer for Goder? Guderne kunde jo just være i den Stemning, at de tilstode Enhver, hvad han bad om. Saaledes fortæller man, at Oedip skal have bedt om, at hans Sönner maatte med Sværdet dele det fædrene Rige, og da han kunde have bedt om Befrielse for de nærværende Onder, nedbad han endnu andre over sig. Derfor gik da ogsaa dette i Opfyldelse og, som en Følge heraf, endnu meget andet Skrækkeligt, som jeg ikke troer det lönner Umagen at anföre.

Alkibiades. Men Du taler ogsaa, Sokrates, om et afsindigt Menneske. Thi troer Du vel, at et Menneske med sund Sands vilde have bedt om sligt?

Sokrates. Troer Du da, at Afsindighed er det Modsatte af at være fornuftig?

Alkibiades. Ja, det forstaaer sig.

Sokrates. Nogle Mennesker synes Dig dog at være fornuftige, andre ikke.

Alkibiades. Ja vel.

Sokrates. Velan da, lader os altsaa undersöge, hvilke disse ere; thi derom ere vi jo blevne enige, at nogle ere fornuftige, andre ufornuftige og atter andre afsindige.

Alkibiades. Derom ere vi enige.

Sokrates. Fremdeles gives der ogsaa sunde.

Alkibiades. Vistnok.

Sokrates. Mon ikke ogsaa andre, der ere syge.

Alkibiades. Det er sandt.

Sokrates. Og disse ere altsaa ikke de samme.

Alkibiades. Nei.

Sokrates. Mon der nu ogsaa gives andre, som hverken ere det ene eller det andet.

Alkibiades. Visselig ikke.

Sokrates. Thi et Menneske maa jo nödvendigen enten være sygt eller ikke sygt.

Alkibiades. Saa synes det.

Sokrates. Men hvorledes? Troer Du ogsaa, det forholder sig paa samme Maade med Fornuft og Ufornuft?

Alkibiades. Hvorledes mener Du det?

Sokrates. Troer Du, at man enten maa være fornuftig eller ufornuftig? eller gives der en tredie Middel-Tilstand, hvori Mennesket hverken er fornuftigt eller ufornuftigt?

Alkibiades. Ingenlunde.

Sokrates. Altsaa maa man nödvendigen være een af Delene.

Alkibiades. Det er idetmindste min Mening.

Sokrates. Men erindrer Du ogsaa, at Du nylig tilstod, at Afsindighed er det Modsatte af Fornuft?

Alkibiades. Ja vist.

Sokrates. Og at der ingen tredie Middel-Tilstand gives, hvori Mennesket hverken var fornuftigt eller ufornuftigt?

Alkibiades. Det tilstod jeg.

Sokrates. Men hvorledes kunne to Ting være en eneste modsatte?

Alkibiades. Ingenlunde.

Sokrates. Altsaa maa vel Afsindighed og Ufornuft være eet.

Alkibiades. Saa synes det.

Sokrates. Naar vi altsaa paastaae, at alle ufornuftige ere afsindige, have vi da Ret?

Alkibiades. Ja.

Sokrates. F. Ex. blandt Dine Jevnaldrende, ifald der iblandt dem gives enkelte ufornuftige, som vistnok er Tilfældet, som ogsaa

iblandt de Ældre. Thi ved Zeus, troer Du ikke, at der her i Staden gives kun saare faa Fornuftige, og at de fleste ere ufornuftige, og altsaa efter Dit Udtryk, afsindige.

Alkibiades. Det troer jeg.

Sokrates. Troer Du da, at vi kunne leve i Rolighed i Staden iblandt saamange Afsindige, uden at blive forslaaet, forstödt eller uden allerede længe paa anden Maade at have liidt ved de Afsindiges Færd? See derfor til, Du Kloge, om ikke Sagen skulde forholde sig paa en anden Maade.

Alkibiades. Ja, men hvorledes skulde den da vel forholde sig, Sokrates, thi den synes ikke at forholde sig paa den Maade, jeg troede.

Sokrates. Det synes heller ikke mig. Men lader os betragte den fra denne Side.

Alkibiades. Fra hvilken mener Du?

Sokrates. Det vil jeg sige Dig. Antage vi, at nogle ere syge, eller ei?

Alkibiades. Ja vist.

Sokrates. Men troer Du det nu nödvendigt, at enhver Syg skal have Gigt, Feber eller Öiensvaghed? eller troer Du ikke, han kunde være falden i en anden Sygdom, foru-

den disse, thi der gives jo mange Sygdomme, og ikke hine alene.

Alkibiades. Det troer jeg ogsaa.

Sokrates. Du anseer dog enhver Öiensvaghed for en Sygdom?

Alkibiades. Ja.

Sokrates. Ogsaa enhver Sygdom for Öiensvaghed?

Alkibiades. Det just ikke; dog veed jeg ikke, hvad jeg skal svare.

Sokrates. Men vil Du følge mig med Opmærksomhed, ville vi maaskee, naar vi begge söge, vel finde det.

Alkibiades. Det vil jeg, Sokrates, saavidt min Evne formaaer.

Sokrates. Bleve vi ikke enige derom, at enhver Öiensvaghed var en Sygdom, men ikke enhver Sygdom Öiensvaghed?

Alkibiades. Derom bleve vi enige.

Sokrates. Og, som jeg troer, med Rette; thi alle, som have Feber, ere syge, men ikke alle, som ere syge, troer jeg, have Feber, Gigt eller Öiensvaghed. Alt sligt er vel Sygdom; men de Mænd, vi kalde Læger, sige, at de ere forskjellige i deres Virkninger. Thi ikke alle

Sygdomme ere lige eller behandles paa samme Maade, men enhver efter sin eiendommelige Beskaffenhed. Sygdomme ere de alle. — Ligesom vi jo ogsaa antage, at der gives Haandværkere, ikke saa?

Alkibiades. Ja vel.

Sokrates. Nemlig Skomagere, Tömmermænd, Billedhuggere og mange andre, som det ikke lönner Umagen at opregne. Alle have de deelt Haandarbeidet imellem sig, og alle ere de derfor Haandarbeidere, men ikke alle Tömmermænd, Skomagere eller Billedhuggere.

Alkibiades. Saa er det.

Sokrates. Saaledes have ogsaa Menneskene deelt det, vi kalde Ufornuft, imellem sig; dem, der have faaet den störste Part, kalde vi afsindige, dem, der have faaet en mindre, Taaber og Svaghoveder. De, der ville benævne dem med mere skaanende Navne, kalde dem deels indbildske, deels eenfoldige; andre kalde dem uskadelige, uerfarne og dumme. Og endnu mange andre Navne vil Du finde, naar Du söger. Alle give de Ufornuft tilkjende, og de ere kun saaledes forskjellige indbyrdes, som vi saae den ene Kunst og den ene Sygdom at være forskjellig fra den anden. Eller hvad er Din Mening herom?

Alkibiades. Just den samme.

Sokrates. Lader os da vende tilbage til det Punkt, hvorfra vi gik ud. Det var vor Hensigt i Samtalens Begyndelse at undersöge, hvilke der vare de Fornuftige og hvilke de Ufornuftige. Thi at nogle vare det, derom bleve vi jo enige. Ikke sandt?

Alkibiades. Derom bleve vi enige.

Sokrates. Kalder Du nu dem fornuftige, som vide, hvorledes man bör handle og tale?

Alkibiades. Ja.

Sokrates. Og hvilke ufornuftige? Mon dem, som ingen af Delene forstaae?

Alkibiades. Just dem.

Sokrates. Mon nu ikke disse, der ere uvidende herom, ville, uden selv at vide det, handle og tale saaledes som man ikke bör?

Alkibiades. Saa synes det.

Sokrates. Til disse Mennesker, Alkibiades, troede jeg, kunde ogsaa Oedip henregnes. Men Du vil ogsaa iblandt de Nulevende finde mange, der ikke i Vrede, som hiin, eller med Bevidsthed önske sig Ondt, men i den Tanke, at det er Godt. Thi ligesom han ikke önskede sig noget Godt, troede han heller ikke at

gjöre det. Der er andre, som ere i en ganske modsat Tilstand. Thi jeg troer, at dersom Guden, til hvem Du nu gaaer for at bede, fremstillede sig for Dig, og spurgte Dig, förend Du endnu havde bedt om noget, om det var Dig nok at blive Enehersker over Athenernes Stad, men naar Du ansaae dette for ringe og ikke for noget stort, strax tilföiede: og over alle Hellener; og han fremdeles bemærkede, Du agtede selv dette ringe, naar han ikke skjænkede Dig hele Europa, og han da ikke alene strax tilstod Dig dette, men lod ogsaa alle, ifald Du önskede det, endnu i Dag erkjende, at Alkibiades, Kleinias's Sön, var Herren: saa troer jeg, Du vilde glædedrukken forlade ham, som Een, der var bleven deelagtig i den störste Lykke.

Alkibiades. Det vilde vist Enhver, Sokrates, hvem en saadan Lykke var bleven til Deel.

Sokrates. Men for Dit Liv vilde Du dog vel ikke tilkjöbe Dig Herredömmet over alle Helleners og Barbarers Land?

Alkibiades. Det troer jeg nok. Thi hvorfor skulde jeg det, naar jeg ingen Nydelse kunde have deraf?

Sokrates. Og naar Du nu skulde have

en slet og skadelig Nydelse deraf, ogsaa da ikke?

Alkibiades. Nei, sandelig ikke.

Sokrates. Du seer altsaa, hvor usikkert det er blindt hen at modtage det, som gives, eller selv at udbede sig det, da man derved let kunde lide Skade, ja vel endog opoffre Livet. Vi kunne ogsaa anføre mange, som have tragtet efter Herredömme, og med megen Iver stræbt derefter, som var det et stort Gode, men som formedelst dette Herredömme selv ere blevne efterstræbte og have mistet Livet. Ligesom jeg troer, det ikke er Dig ubekjendt, hvad der i disse Dage er hændet, at Archelaos, Makedoniernes Hersker, er bleven dræbt af sin Yndling, der var ligesaa forelsket i Herredömmet, som Archelaos i ham; han dræbte denne, for selv at vorde Hersker og lykkelig Mand, men efterat han havde været i Besiddelse af denne Magt i tre eller fire Dage, blev han selv efterstræbt af Andre og dræbt. Ogsaa iblandt vore Medborgere, — at vi ikke blot skal anføre det, vi have hört af Andre, men det, hvortil vi selv have været Öienvidner — har Du jo seet mange, som higede efter Anførerværdigheden, og som, efterat de havde erholdt den, deels endnu leve i Landflygtighed, deels

have maattet böde med Livet. De iblandt dem, der syntes at være de lykkeligste, tilbragte deres Liv under mangfoldige Farer og Bekymringer, ikke alene medens de beklædte Anförerværdigheden, men ogsaa efterat de vare vendte tilbage til deres Fædreneland, hvor de af Sykophanterne bleve angrebne med samme Haardnakkenhed, som af Fienden; hvorfor nogle af dem önskede hellere at have været uden denne Værdighed, end at have beklædt den. Og förte disse Farer og Möisommeligheder til et nyttigt Maal, var det dog noget, men nu finde vi ganske det Modsatte. Ligeledes vil Du finde, at mange ogsaa have önsket sig Börn, og naar de have faaet dem, have disse forvoldet dem de störste Sorger og Bekymringer. Mange have, fordi deres Börn vare aldeles ryggeslöse, tilbragt deres hele Liv i Kummer; andre, som ved pludselige Ulykkestilfælde bleve velartede Börn berövede, vare ligesaa ulykkelige, som hine, og önskede derfor hellere aldrig at have havt Börn. Men saa indlysende endog dette og flere andre lignende Tilfælde ere, vil det dog være vanskeligt at finde Nogen, der ikke vilde modtage det Tilbudne, eller vilde ophöre at önske, naar han vidste, at han ved sine Önsker kunde erholde noget. De fleste vilde ikke afstaae Ene-

voldsmagten, Anförselen i Krigen eller mange andre Ting, hvis Besiddelse mere skader end gavner, ja de vilde endog tilönske sig disse, naar de ikke havde dem. Men efter nogen Tids Forlöb synge de sædvanlig af en anden Tone, og frabede sig det, de tilforn have tilbedt sig. Jeg troer derfor, at Menneskene virkelig uden Grund anklage Guderne, som deres Ulykkes Stiftere, da det dog er dem selv, der ved deres Uforstand, eller skal man kalde det Ufornuft, paadrage sig det Onde, endog imod Skjebnens Villie. Hiin Digter, Alkibiades, maa vel derfor have været meget fornuftig, som, da han saae nogle uforstandige Venner at gjöre og önske det, som ingenlunde var det Bedste, skjöndt det forekom dem selv saaledes, synes at have digtet denne Bön for dem alle. Den lyder omtrent saalunde:

Giv os det Gode, o Zeus, vi bede derom, eller ikke,
Selv naar vi bede derom, afvende Du fra os det Onde.

Denne Digter synes mig at tale heel skjönt og sikkert. Men har Du i Sinde at indvende noget derimod, da fortie det ikke.

Alkibiades. Det vilde være vanskeligt, Sokrates, at indvende noget imod det, der er sagt saa skjönt. Men det indseer jeg nu, at Uvidenhed er Aarsag til Menneskenes störste Ulyk-

ker, da vi ved den, som det synes, uformærkt tilföie os det störste Onde, ja, hvad der endnu vil sige mere, endog tilönske os det; hvilket dog Ingen vil troe, thi Enhver troer sig istand til at önske sig selv det Bedste og ikke det Værste. Thi det vilde jo i Sandhed mere ligne en Forbandelse, end et Önske.

Sokrates. Men maaskee, Du Gode, vilde en Mand, der var visere, end jeg og Du, paastaae, at vi have Uret, naar vi saaledes slethen fordömme Uvidenheden, uden at tilföie, at en vis Slags Uvidenhed kan for visse Mennesker, under visse Omstændigheder, være et Gode, ligesom den er et Onde for andre.

Alkibiades. Hvorledes? kan der da tænkes Noget, som det var bedre for et Menneske, under nogensomhelst Omstændighed, ikke at vide, end at vide.

Sokrates. Saaledes synes det mig; Dig ikke?

Alkibiades. Nei, ved Zeus.

Sokrates. Og dog vil jeg ikke kunne antage om Dig, at Du vilde have udövet det imod Din Moder, hvad man fortæller om Orestes, Alkmæon og hvilke de andre ere, der skal have udövet noget Lignende.

Alkibiades. Ved Zeus, tael dog sömmeligt, Sokrates.

Sokrates. Du bör ikke byde den at tale sömmeligt, Alkibiades, som siger, at Du ikke vilde have udövet noget Lignende, men snarere den, der sagde det Modsatte. Men da Tingen synes Dig saa rædsom, at den ikke engang uden Nödvendighed bör omtales, troer Du da, at Orestes, ifald han havde været fornuftig og vidst, hvad der for ham var bedst at gjöre, havde vovet at udöve sligt.

Alkibiades. Visselig ikke.

Sokrates. Heller ikke nogen Anden, troer jeg.

Alkibiades. Nei.

Sokrates. Uvidenhed om det Bedste, eller det, ikke at kjende det Bedste, er altsaa, som det synes, et Onde.

Alkibiades. Saaledes synes det mig.

Sokrates. Og ligesom for hiin, saaledes ogsaa for alle?

Alkibiades. Ja vel.

Sokrates. Lader os nu forfölge dette videre med vore Tanker. Naar Du engang fik det Indfald, i den Tanke, at dette var det Bed-

ste, at dræbe Din Ven og Formynder Perikles, og derfor tog en Dolk, gik ind i hans Forsal og spurgte, om han var inden for, i den Hensigt at dræbe just ham og ingen anden, og de svarede Dig, at han var hjemme; — jeg paastaaer ikke, at Du virkelig vil forsöge sligt, men jeg mener blot, naar Du engang fik et saadant Indfald, thi muligt er det jo altid, at den, der er uvidende om det Bedste, undertiden kan antage den Mening, at netop det Værste er det Bedste. Eller troer Du ikke det?

Alkibiades. Jo visselig.

Sokrates. Naar Du nu, i det Du traadte ind, ikke kjendte ham, men troede, at det var en anden, mon Du da vilde have Mod til at dræbe ham?

Alkibiades. Nei, ved Zeus, det troer jeg ikke.

Sokrates. Thi Du vilde jo ikke dræbe enhver, som kom Dig imöde, men kun ham; ikke sandt?

Alkibiades. Ja vel.

Sokrates. Naar Du nu oftere foretog Dig dette, og ingensinde kjendte Perikles, i det Du vilde udöve denne Daad, mon Du da nogensinde vilde angribe ham?

Alkibiades. Nei.

Sokrates. Men nu Orestes? Troer Du, han nogensinde vilde have angrebet sin Moder, naar han paa samme Maade ikke havde kjendt hende?

Alkibiades. Det troer jeg ikke.

Sokrates. Thi han havde jo heller ikke i Sinde at dræbe ethvert Fruentimmer, der kom ham i Möde, eller enhvers Moder, den förste den bedste, men kun sin egen.

Alkibiades. Saa er det.

Sokrates. Altsaa er jo en saadan Uvidenhed gavnlig for Mennesker, der ere i en saadan Aandsstemning og have saadanne Meninger.

Alkibiades. Det er indlysende.

Sokrates. Du seer altsaa heraf, at Uvidenhed om visse Ting kan for visse Mennesker, under visse Omstændigheder, være et Gode og ikke et Onde, som Du forhen troede.

Alkibiades. Saa synes det.

Sokrates. Vil Du nu fremdeles overveie det Følgende, kunde det maaskee synes Dig selsomt.

Alkibiades. Hvilket mener Du, Sokrates?

Sokrates. At det, sandt at sige, synes, som om den hele Skat af andre Kundskaber, naar Nogen har den uden tillige at være i Besiddelse af Kundskaben om det Bedste, saare sjelden gavner, men som oftest skader Besidderen. Betragt det saaledes: Troer Du det ikke nödvendigt, at, naar vi ville gjöre eller tale noget, vi da först maae troe at forstaae eller ogsaa virkelig forstaae det, vi med nogen Færdighed skulde gjöre eller tale.

Alkibiades. Saa synes det.

Sokrates. Saaledes f. Ex. Talerne; de maae jo forstaae at give os Raad, eller troe at forstaae det, naar de meddele os disse, enten angaaende Krig, eller Fred, eller Stæders Anlæg og Havnes Indretning. Med eet Ord: hvad den ene Stat foretager sig imod den anden, eller enhver Stat i sit eget Indre, hidrörer jo alt fra Talernes Raad.

Alkibiades. Det er sandt.

Sokrates. Betragt nu ogsaa de andre Følgeslutninger, om det lykkes mig at udföre dem. Du kalder dog Nogle fornuftige, Andre ufornuftige?

Alkibiades. Ja.

Sokrates. Mon ikke Mængden ufornuftig, nogle faa fornuftige?

Alkibiades. Just saaledes.

Sokrates. Og Du har dog et vist Punkt for Öie, i det Du kalder begge saaledes.

Alkibiades. Ja.

Sokrates. Kalder Du den fornuftig, som vel veed at give Raad over et og andet, men ikke veed, *hvad* der er det bedste, eller *naar* det er det bedste.

Alkibiades. Nei.

Sokrates. Heller ikke den, troer jeg, der vel forstaaer at före Krig, men ikke veed, *naar* eller *hvorlænge* dette er det bedste; ikke sandt?

Alkibiades. Heller ikke.

Sokrates. Heller ikke den, der vel forstaaer at dræbe en Anden, beröve ham sin Eiendom eller udjage ham af Fædrenelandet, naar han ikke tillige veed, *naar* og *mod hvem* det er bedst at handle saaledes.

Alkibiades. Vistnok ikke.

Sokrates. Men vel den, der forstaaer noget af det Anförte og tillige er i Besiddelse af Erkjendelsen af det Bedste, — og denne er vel den samme, som Erkjendelsen af det Nyttige. Ikke saa?

Alkibiades. Jo.

Sokrates. Ham ville vi altsaa kalde fornuftig, og ansee for en duelig Raadgiver saavel for sig selv som for Staten; men enhver anden kalde vi det Modsatte. Eller hvad er Din Mening herom?

Aikibiades. Det samme.

Sokrates. Dersom altsaa Een forstaaer at ride, at skyde med Bue, at brydes, fægte eller er kyndig i en anden Kampleeg eller ogsaa noget andet af det, vi forstaae ved Kunst, hvad kalder Du ham da, naar han forstaaer hvad der i hans Kunst er det Bedste? Er det Ridekunsten, en Berider, ikke saa?

Alkibiades. Jo.

Sokrates. Er det Fægtekunsten, en Fægter, er det Tonekunsten, en Tonekunstner, og saaledes fremdeles, ikke saa?

Alkibiades. Just saaledes.

Sokrates. Men troer Du nu ogsaa, at den, der er kyndig i noget af dette, nödvendig maa være en fornuftig Mand? eller skulde vi sige: der feiler endnu meget deri?

Alkibiades. Ja, ved Zeus, vistnok meget.

Sokrates. Hvorledes, troer Du, vilde den

Stats Forfatning være, der bestod af gode Bueskytter, Flöitespillere, Fægtere og andre Kunstnere, iblandt hvilke ogsaa fandtes nogle, der, som vi för sagde, forstode at krige og myrde, samt endeel statskloge Mænd, der havde hele den statskloge Opblæsthed, men alle vare blottede for Kundskaben om det Bedste, og ikke een af dem vidste, naar og mod hvem det var bedst at anvende disse Færdigheder?

Alkibiades. I Sandhed, meget slet.

Sokrates. Det vilde Du vistnok paastaae, mener jeg, naar Du saae, hvorledes de ærgjerrigen kappes med hinanden, og enhver söger at hæve den Deel af Statsbestyrelsen som den vigtigste, hvori han kan vise sig som den Bedste — jeg mener nemlig med Hensyn til det, der er det Bedste i hans Kunst — thi Statens og sit eget sande Bedste forfeiler han som oftest, fordi han, som jeg troer, uden Indsigt kun följer sin egen Mening. Da nu dette forholder sig saaledes, have vi da ikke Ret til at paastaae, at en saadan Stat vil være fuld af Forvirring og Lovlöshed?

Alkibiades. Jo visselig, Sokrates.

Sokrates. Bleve vi ikke forhen enige om, at man maatte troe at forstaae eller ogsaa vir-

kelig forstaae det, man med nogen Færdighed skulde gjöre eller sige.

Alkibiades. Derom bleve vi enige.

Sokrates. Naar nu Nogen gjör hvad han forstaaer, eller troer at forstaae, og tillige er i Besiddelse af Erkjendelsen af det Bedste, maa da ikke hans Handling nödvendigen være til Nytte og Gavn baade for Staten og ham selv?

Alkibiades. Hvad andet?

Sokrates. Men i modsat Tilfælde, troer jeg, er den hverken gavnlig for ham selv eller Staten.

Alkibiades. Nei.

Sokrates. Og hvorledes? har Du endnu den samme Mening herom, eller en anden?

Alkibiades. Nei, den samme.

Sokrates. Antog Du ikke ogsaa, at Mængden maatte kaldes ufornuftig, nogle faa fornuftige?

Alkibiades. Ja vel.

Sokrates. Antoge vi ikke ogsaa, at Mængden forfeiler det Bedste, fordi den, som jeg troer, som oftest uden Indsigt følger sin Mening.

Alkibiades. Det antoge vi.

Sokrates. Det er altsaa gavnligt for Mængden, at den hverken forstaaer noget eller troer at forstaae det, thi den vilde kun være desto ivrigere til at gjöre det, den forstod eller troede at forstaae, og naar den gjorde det, vilde den dog i de fleste Tilfælde have mere Skade, end Nytte deraf.

Alkibiades. Deri har Du fuldkommen Ret.

Sokrates. Seer Du nu, at jeg havde Ret, da jeg sagde, at det forekom mig, som den hele Skat af andre Kundskaber, naar Nogen havde den, uden tillige at være i Besiddelse af Kundskaben om det Bedste, saare sjelden gavnede, men som oftest skadede Besidderen?

Alkibiades. Om jeg ikke indsaae det för, Sokrates, indseer jeg det dog nu.

Sokrates. Enhver Stat, som ogsaa enhver Enkelt, der vil tilbringe sit Liv fornuftigen, maa derfor nödvendigviis holde sig til denne Kundskab, ret ligesom den Syge til Lægen, eller den, der vil seile med Sikkerhed, til Styrmanden. Thi uden denne Kundskab maae, med Hensyn til Erhvervelsen af jordiske Goder, Legemsstyrke og andet saadant, desto större Vildfarelser opstaae, jo större Fart Sjælen i

Forveien har faaet. Og den, der er i Besiddelse af den saakaldte Megetviden og Tusindkunstlen, men er blottet for denne Kundskab, og drives alene af en enkelt af de andre, mon han ikke nödvendigviis maa være udsat for en stærk Storm, da han, uden Styrmand, omtumles paa Livets Hav, hvori han efter ikke lang Tid finder sin Grav. — Det synes derfor, som om hiin Digters Ord ogsaa passe sig her, der, som det synes, bebreidende omtaler en Person saaledes: han vidste vel mange Ting, siger han, men han vidste det Alt meget slet.

Alkibiades. Men hvorledes kunne disse Digterens Ord passe her? de synes jo aldeles ikke at höre herhid.

Sokrates. Ja vel höre de herhid. Men ogsaa denne Digter, min Bedste, udtrykker sig, som næsten alle Digtere, noget gaadefuldt. Overalt den hele Digtekunst er, ifölge sin Natur, gaadefuld, og det er ikke enhver Mands Sag at tyde den rigtig. Kommer endnu hertil, at den, foruden at den af Naturen er saaledes, har grebet en misundelig Mand, der ikke vil aabenbare os sin Viisdom, men holde den saa skjult, som muligt, da er det en over al Maade vanskelig Sag at skjönne, hvad enhver af dem har meent. Thi Du troer dog vel ikke,

at Homeros, den viseste og guddommeligste Digter, ikke skulde have vidst, at det er umuligt at vide noget slet. Thi ham er det, der siger om Margites: han vidste vel mange Ting, men vidste Alt meget slet. Men han udtrykker sig, som jeg troer, gaadefuldt, idet han bruger Ordet: *slet*, istedet for: et *Onde*, og *han vidste* istedet for: *Viden*. Sætter man det saaledes sammen, bliver vel Versemaalet forstyrret, men Meningen er denne: han vidste vel mange Ting, men al denne Viden var for ham et Onde. Klart er det nu ogsaa, at, naar al hans Viden var for ham et Onde, han ogsaa maa have været et slet Menneske; saafremt vi ellers kunde sætte Lid til vore forrige Slutninger.

Alkibiades., Jeg er idetmindste af denne Mening, Sokrates, thi jeg vilde neppe sætte Lid til nogen Slutning, ifald jeg ikke satte Lid til disse.

Sokrates. Og med Rette er Du af denne Mening. Men ved Zeus, jeg beder Dig, seer Du, hvilken og hvor stor Forlegenhed, der viser sig, hvori jeg ogsaa synes, Du er stædt. Thi Du omtumles til alle Sider og finder ingensteds Hvile; hvad Du nylig antog som urokkeligt, har Du igjen forkastet og er Dig ikke selv

lig. Ifald derfor Guden, til hvem Du nu gaaer for at bede, aabenbarede sig for Dig, og, förend Du endnu havde bedt, spurgte Dig, om det var Dig nok at modtage noget af det, vi i Begyndelsen omtalde, eller han overlod til Dig selv at udbede Dig noget, hvilken af hans Gaver troer Du da at burde modtage eller selv udbede Dig, for at benytte Leiligheden vel?

Alkibiades. Ja, ved Guderne, Sokrates, jeg veed ikke, hvad jeg skal svare hertil; thi det synes mig at være en mislig Sag, og som i Sandhed kræver den störste Forsigtighed, at man ikke uformærkt skal udbede sig et Onde i den Tanke, at det er et Gode, og efter nogen Tids Forlöb, som Du sagde, synge af en anden Tone, og igjen frabede sig det, man nyligen tilbad sig.

Sokrates. Mon derfor ikke Digteren, jeg i Begyndelsen af vor Samtale omtalde, vidste mere, end vi, da han bad:

Selv naar vi bede derom, afvende Du fra os det Onde.

Alkibiades. Saaledes synes det idetmindste mig.

Sokrates. Paa en lignende Maade bede ogsaa Lakedæmonierne, enten de nu have taget sig denne Digter til Mönster, eller egen Betragtning har ledet dem derhen, saavel of-

fentlig, som hver for sig, idet de anraabe Guderne om at give dem *det Skjönne* i Forening med *det Gode.* Aldrig har endnu nogen hört dem bede om Andet. Og dog have de indtil den nærværende Time ikke været mindre begavede af Lykken, end andre Mennesker. Og hændte det sig stundom, at ikke alt lykkedes dem, var det vist ikke deres Böns Skyld; thi det er jo, som jeg troer, aldeles afhængigt af Guderne, om de ville give Een det, han beder om, eller det Modsatte. — Jeg maa endnu fortælle Dig noget, som jeg engang hörte af nogle Oldinge. Der var nemlig opkommen Strid imellem Athenerne og Lakedæmonierne, og det traf sig, at vor Stad stedse var uheldig i de Slag, der bleve leverede, saavel til Lands, som til Vands, og aldrig kunde seire. Athenerne, mismodige herover, og i Forlegenhed for at udfinde et Middel til at afvende det nærværende Onde, ansaae det, efter fælleds Overlæg, for rigtigst, at sende til Ammons Orakel, for at raadspörge det om denne Sag og desuden ogsaa om Aarsagen, hvorfor dog Guderne hellere skjænkede Lakedæmonierne Seieren, end dem, da vi dog, sagde de, iblandt alle Hellener, bringe Guderne de fleste og skjönneste Offere, have udsmykket deres Helligdomme med Gaver, som endnu intet andet Folk, anstillet

hvert Aar de pragtfuldeste og höitideligste Optog til Gudernes Ære og anvendt större Summer herpaa, end alle de övrige Hellener tilsammen. Lakedæmonierne derimod, sagde de, have aldrig bekymret sig om saadant; de vise sig saa ligegyldige imod Guderne, at de endog altid offre syge Dyr og staae i enhver anden Henseende i deres Gudsdyrkelse langt tilbage for os, skjöndt de ikke ere mindre formuende, end vor Stad. Efterat Afsendingen havde talt dette og spurgt, hvad de skulde gjöre, for at finde et Middel imod det nærværende Onde, skal Propheten ikke have svaret andet, — fordi Guden nemlig ikke tillod ham det — men han skal have kaldt ham til sig og sagt: Saaledes taler Ammon: "Lakedæmoniernes hellige Ord "behage ham mere, end samtlige Hellenernes "Offre." Dette skal han have sagt og intet videre. Men ved disse hellige Ord synes Guden ikke at have meent andet, end hiin deres Bön. Thi denne udmærker sig ogsaa virkelig fremfor de Övriges. Thi naar de andre Hellener enten före deres Öxne med forgyldte Horn til Alteret, eller hædre Guderne ved Tempelgaver, bede de, som det kan træffe sig, snart om Godt, snart om Ondt. Naar nu Guderne maae höre disse Bespottelser, forkaste de alle hine herlige Gaver og Optog. Derfor

troer jeg, at Menneskene maae anvende stor Forsigtighed og Overlæg, for at vide, hvad man bör tale, og hvad ikke. Noget Lignende vil Du ogsaa finde hos Homer; thi han siger om Troerne, efterat de havde leiret sig udenfor Byen:

Guderne bragte de nu fuldkomne Festhekatomber
Lifligt Dampen opsteeg og Vindene löfted' fra Sletten
Höit den i Skye; dog blev den ei nydt af de salige Guder,
Disse uvillige saae og med Harm paa den hellige Bye med,
Ja paa Priamos selv og det Folk, han med Landsen regjerde.

Det hjalp dem derfor ikke at offre eller at bringe unyttige Gaver, da de vare forhadte af Guderne. Thi ikke troer jeg, det ligger i Gudernes Natur, at de skulde lade sig forlede af Gaver, som en slet Aagerkarl. Derfor före ogsaa vi en eenfoldig Tale, naar vi paastaae i denne Henseende at have et Fortrin for Lakedæmonierne. Det var jo en skrækkelig Tanke, at Guderne skulde see paa vore Gaver og Offringer, men ikke paa Sjælen, om den er hellig og retfærdig. Langt mere, troer jeg, end paa hine kostelige Gaver og Offere, som jo Enhver, der har forsyndet sig haardt imod Guder og Mennesker, enten det er en Enkelt

eller en heel Stat, uhindret aarligen kan frembære. Men disse, som ikke tage imod Gaver, foragte alt dette, som Guden og Gudernes Prophet sagde. Det synes derfor, som om Retfærdighed og Viisdom ganske fortrinlig agtes af Guder og de Mennesker, som have Forstand. Men vise og retfærdige ere dog kun de, der vide, hvorledes man i Handling og Tale bör forholde sig imod Guder og Mennesker. Jeg önskede nu ogsaa at höre, hvad Du tænker herom?

Alkibiades. Jeg for min Deel, Sokrates, tænker ikke anderledes over denne Gjenstand, end Du og Guden; hvorledes torde jeg ogsaa vove at afgive min Stemme imod Guden?

Sokrates. Du erindrer dog, Du sagde, at Du var i stor Forlegenhed for ikke, Dig selv ubevidst, at udbede Dig noget Ondt, i den Tanke, at det var godt.

Alkibiades. Det erindrer jeg.

Sokrates. Du seer altsaa, hvor misligt det vil være for Dig at nærme Dig Guden i Din Bön, at det ikke skal træffe sig, han maatte höre noget Bespotteligt af Dig, og derfor forkastede Din hele Offring, eller vel endog tildeelte Dig noget ganske andet, end det, Du bad om. Derfor troer jeg det at være bedst, at

Du forholder Dig ganske rolig; thi ikke troer jeg, at Du af Indbildskhed, — dette var jo det meest skaanende Navnfor Ufornuft, — vil betjene Dig af Lakedæmoniernes Bön. Det er derfor nödvendigt at bie, indtil Nogen lærer Dig, hvorledes man bör forholde sig imod Guder og Mennesker.

Alkibiades. Naar vil denne Tid komme, Sokrates, og hvo vil være Læreren? Jeg længes inderlig efter at lære denne Mand at kjende.

Sokrates. Ham er det, der bærer Omsorg for Dig. Men ligesom Homer fortæller, at Athene forjog Taagen fra Diomedes's Öine,

At han saavel en Gud som et Menneske grant kunde kjende,

saaledes, troer jeg ogsaa, maatte han först forjage den Taage, hvori Din Sjæl nu er indhyllet, for at kunne meddele Dig det, hvorved Du kan kjende det Onde og det Gode.

Alkibiades. Han forjage denne Taage, naar han vil, og hvad han ellers maatte ville. Thi det er min faste Beslutning i intet at vægre mig for at adlyde denne Mands Befalinger, hvo han end maatte være, naar jeg kun derved kan vorde et bedre Menneske.

Sokrates. Saaledes ligger ogsaa Dit Vel ham ganske fortrinligt paa Hjerte.

Alkibiades. Indtil den Tid synes det mig ogsaa at være bedst at opsætte Offringen.

Sokrates. Med Rette synes Dig det saa; thi det er sikkrere, end at udsætte Dig for saa stor en Fare.

Alkibiades. Men hvad, Sokrates? om jeg paasatte Dig denne Krands for det gode Raad, Du har givet mig. Guderne ville vi bringe Krandse og hvad der ellers maatte sömme sig for dem, naar jeg seer hin Dag oprinde. Og er det kun deres Villie, vil den snart komme.

Sokrates. Gjerne modtager jeg denne Krands, ligesom jeg altid med Velbehag har betragtet hvad der kom fra Din Haand. Ligesom Kreon siger hos Euripides, da han seer Teresias komme bekrandset og hörer, at han formedelst sin Kunst har vundet den förste Seier over Fienden:

Et Seiers Varsel er mig denne Krands,
Du veed, jeg tumles om paa vilden Bölge,

saaledes modtager ogsaa jeg denne Krands som et godt Varsel, thi jeg troer, jeg omtumles paa ligesaa vilde Bölger, som Kreon, og önskede dog saa gjerne at vorde den seierkrandsede blandt Dine Elskere.

Anmærkninger.

Anmerkungen.

Til Phædon.

Side 1. L. 1. *Phædon* fra Elis var Stifter af den eliske Skole. Han var en fortrolig Ven af Sokrates og Platon og har skrevet adskillige Dialoger af philosophisk Indhold, der ere tabte. S. Diog. Laert. II, 105. — *Echekrates* er rimeligviis den samme Philosoph af den pythagoræiske Skole, der omtales af Cicero, de finibus bonorum V, 29. Han tilbragde sine sidste Aar i Phlius, hvorfor han hos Diog. Laert. VIII, 46 og Jamblichos (de vita Pyth. I, 35) kaldes ὁ φλιάσιος. Platon omtaler ham ogsaa i det 9de Brev til Archytæs, 358 B.: Ἐχεκράτους δὲ καὶ νῦν ἐπιμέλειαν ἔχομεν καὶ εἰς τὸν λοιπὸν χρόνον ἕξομεν καὶ διὰ σὲ καὶ διὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ Φρυνίωνα καὶ δι' αὐτόν τὸν νεανίσκον.

S. 1. L. 7. *Thi af mine Phliasiske Landsmænd* o.s.v. Man seer heraf, at Samtalen er holdt i Phlius, en lille Stad i det peloponnesiske Landskab Sikyon.

S. 2. L. 14. *Saasnart denne Höitidelighed er begyndt.* Ved θεωρία forstaaes ikke alene

det hellige Gesandtskab selv, der aarlig blev sendt til Delos for at feire en Offerfest til Apollons Ære i Anledning af Theseus's paa Kreta lykkelig udförte Daad, men ogsaa alle de andre Tilberedelser til denne Fest.

S. 3. L. 1. *Eller tillod Övrigheden* o. s. v. Ved οἱ ἄρχοντες forstaaes her de saakaldte elleve Mænd, til hvis Embede det hörte, at besörge Dödsdommen fuldbyrdet over de Dömte.

S. 4. L. 12. *Du kjender jo Manden og hans Væsen.* Apollodor er i Phædon skildret paa samme Maade, som ellers i Platons og Xenophons Skrifter. S. Anm. til min Oversættelse af Symposion (Skand. Litteraturselskabs Skrifter, 22 B. S. 123.)

S. 3. L. 25. *Platon, troer jeg, var syg.* Ved denne Yttring har Platon enten villet tilkjendegive, at han af Sorg ikke kunde være tilstede ved Sokrates's sidste Samtale med sine Venner, eller maaskee ogsaa give et Vink om, at vi ikke maae ansee den följende Fremstilling for historisk sand i alle sine Dele, og mindst med Hensyn til den philosophiske Udvikling. Naar han foredrog sin Gjenstand efter Andres Fortælling, kunde han med saameget större Frihed behandle den.

S. 3. L. 27. *Simmias* og *Kebes* vare Disciple af den berömte Pythagoræer Philolaos

og Sokrates's fortrolige Venner. (s. Kriton. 45 B.) — *Eukleides* var Stifteren af den megariske, og Aristip af den kyrenaiske Skole. Om de övrige Tilstedeværende s. Wyttenbach.

S. 5. L. 3. *De vare paa Ægina.* Da denne for sin Overdaadighed berygtede Öe kun laae nogle faa Mile fra Athen, synes Platon her at bebreide Aristippos og Kleombrotos, at de ikke vare tilstede. S. Muelleri Æginetica p. 186.

S. 7. L. 13. *Euenos* fra Paros, der var bekjendt som Sophist og Digter; den samme, der omtales i Apologia Socratis, 20. og i Phædros 267 A. S. Wyttenbach, S. 134.

S. 8. L. 1. *snart i hiin Skikkelse.* *Ὄψις* bruges saavel om Synet, som om det, der sees, *τὸ θεαθέν.* S. Phædros 250 D. og 254 B. og Creutzer til Plot. de pulcr. p. 377.

S. 8. L. 4. *at den kun opmuntrede* o. s. v. Fischer bemærker rigtigt, at *παραινελεύεσθαι* er at opmuntre Een til at handle, og *ἐπικελεύειν* at tilskynde eller anspore den, som allerede handler.

S. 8. L. 9. *Fordi Philosophien er den fortræffeligste Musik.* Ordet Musik havde, som bekjendt, hos Grækerne en mere udstrakt Betydning, end hos os, da man derved forstod Alt, hvad der fremmer Menneskets aandige Uddannelse. — Platon, og för ham Py-

thagoræerne, kaldte Philosophien den fortræffeligste Musik, fordi den frembringer den skjönneste Harmonie saavel imellem alle Menneskets aandige Kræfter, som imellem disse og de sandselige Tilböieligheder. S. Laches, 188, de Rep. VIII, 548, B., Legg. III, 689.

S. 8. L. 20. *Fabler og ikke fornuftige Taler.* Æsops Fabler, der ovenfor kaldtes λόγοι, kaldes her μῦθοι. λόγος er det generelle Udtryk, hvorunder μῦθοι indbefattes. Ved λόγος forstaaes enhver Fortælling, uden Hensyn til om Indholdet er opdigtet eller ei, ved μῦθος derimod en digtet Fortælling. S. Creutzers Symbolik, S. 44 følg.

S. 9. L. 19. *da I havde Omgang med Philolaos.* Om denne berömte Pythagoræer s. Boeckh's Skrift: Philolaos, des Pythagoreers, Lehren nebst den Bruchstücken seines Werkes.

S. 9. L. 25. *at tænke og digte over denne Vandring.* I Originalen: διανοεῖν og μυθολογεῖν, hvoraf det første betegner Forstandens, det sidste fornemmelig Phantasiens ved Fornuftideer ledede Virksomhed. μυθολογεῖν bruges hos Platon om de Gjenstande, som ikke ved Tænkningen ene kunne udgrundes, og hvorved man maa tage sin Tilflugt til sandsynlige Hypotheser. — Ved disse Udtryk antydes tillige de tvende Hoveddele, hvoraf Phæ-

don bestaaer, da den förste indeholder Beviserne for Sjælens Udödelighed, den anden en poetisk Skildring af Tilstanden efter Döden.

S. 10. L. 22. *Thi den Tale, som höres i Mysterierne.* Ved τὰ ἀπόῤῥητα forstaae Olympiodor, Proclus (til de Rep. p. 373) og Andre de orphiske Mysterier, Wyttenbach, Wolf og Stallbaum derimod Pythagoræernes hemmelige Lærdomme. Men Wolfs og Stallbaums Paastand, at Mysterierne hos Platon altid kaldes τελεταί og aldrig ἀπόῤῥητα, er neppe rigtig (S. de Rep. II. 378. A.) og da desuden i Cratylus (400 D.) en lignende Tanke henföres af Platon til de orphiske Mysterier, hvortil Pythagoreismen overhovedet knyttede sig, anseer jeg den förste Forklaring for den rigtigste.

S. 13. L. 21. *Hvad andet, svarede Kriton* o. s. v. I den platoniske Dialog er Characteertegningen altid vel vedligeholdt. Saaledes taler Kriton igjennem hele Phædon kun som Ven, uden at indlade sig i de philosophiske Undersögelser, som Simmias og Kebes anstille.

S. 14. L. 14. *De, der paa den rigtige Maade beskjæftige sig med Philosophien* o. s. v. Platon kalder her Philosophien en meditatio mortis, Spinoza i sin Ethik en meditatio vitæ.

Begges Mening er den samme, kun paa forskjellig Maade udtrykt. Philosophien betragter den jordiske Tilværelse som en Udviklingsperiode for det höiere Liv, hvortil Döden aabner Adgang.

S. 14. L. 28. *og vore Landsmænd* o, s. v. Paa Grund af Thebanernes bekjendte Characteer er det rimeligere, at disse herved menes, end Athenerne. S. Olympiodor til d. St.

S. 16, L. 12. *Og dog mene de fleste Mennesker.* Her anföres af de fleste Fortolkere som Paralelsted Phileb. 21. D., men urigtigt. I Philebos omhandles Lystfölelsens Forhold til den höiere Erkjendelse, hvorom her ikke er Tale.

S. 16. L. 23. *Eller foresynge ikke Digterne os.* Ved Digterne forstaaes her de ældre græske Philosopher, hvis Foredrag var poetisk, som Parmenides og fl. S. Olympiodor til d. St. At her Philosopherne af den Eleatiske Skole menes, viser Sammenhængen.

S. 17. L. 5. *Og er det ikke ved Tænkningen.* *Τῷ λογίζεσθαι* eller, som det siden (79. A.) udtrykkes: *τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ. λογίζεσθαι* og *διάνοια* bruges hos Platon om Fornuftslutninger og Reflexion. S. de Rep. VI. 511, hvor han sætter *διάνοια* imellem *νοῦς* og *δόξα*. Gjenstanden for *νοῦς* er det Uende-

lige og Evige, for δόξα det Sandselige og Concrete. διάνοια, der ligger imellem begge disse, er den Aandsvirksomhed, ved hvilken vi slutte fra det Sandselige til det Oversandselige.

S. 17. L. 15. *Altsaa ogsaa heri* d. e. naar den söger at udgrunde Tingenes Natur og Væsen.

S. 19. L. 7. *og desuden opfylder det os med Lyster — Skyggebilleder.* Ἔρωτες her om sandselig Elskov, som Fleertallet tilkjendegiver. Om Ordets Derivation s. Phædros, 228. εἴδωλα modsættes τὸ ἀληθὲς, som Theat. 150. E. og Symposion, 212. A.

S. 22. L. 15. *hvilke Döden havde berövet menneskelige Elskede.* ἀνθρώπινα παιδικά modsættes her φρόνησις og φιλοσοφία, som θεῖα παιδικά.

S. 23. L. 19. *ringeagte Legemet.* Disse Ord forklares af de foregaaende: ikke lade sig henrive af sine Lyster.

S. 24. L. 23. *Den eneste rette Mynt — Fornuftighed.* Efter Platon er al sand Dyd grundet i φρόνησις d. e. Erkjendelsen af det höieste Gode. Enhver enkelt Dyd, der ikke har sin Grund heri, er kun en ved en indre Modsigelse sig selv tilintetgjörende Skindyd (σκιαγραφία τις ἀρετῆς, εἴδωλον ἀρετῆς); hvilket han her viser med Hensyn til Tapperhed og Besindighed.

S. 25. L. 9. *'en Art af Renselse.* καθαρμός den förste Deel af μύησις, Indvielsen i Mysterierne. S. Creutzers Symbolik. 4. p. 500.

S. 25. L. 12. *Den, der kommer uindviet.* Efter Olympiodor ere disse Ord tagne af et orphisk Digt. Jfr. de Rep. II. 363.

S. 25. L. 13. *Den derimod — boe hos Guderne.* Disse Ord ere ogsaa laante fra Mysteriesproget, hvorved betegnedes Indvielsens sidste Grad, θεοῖς συνδίαιτος εὐδαιμονία.

S. 25. L. 15. *Thyrsussvingerne ere vel mange* o. s. v. Billedet er hentet fra de Bacchiske Fester. Ikke hos alle, der deeltoge i Ceremonierne, kunde man vente den sande Begeistring. Meningen er her: Mange synes vel at föle Lyst til Philosophien, men de sande Philosopher ere kun faa.

S. 26. L. 9. *Alt det Övrige — skjönt sagt.* Efterat Sokrates har beviist, at Philosophien er μελέτη θανάτου, bemærker Kebes, at denne Lære kun har Betydning under den Betingelse, at Sjælen vedbliver at være til efter Döden, som et personligt Væsen, og baner herved Overgangen til den följende Undersögelse om Sjælens Udödelighed. — I Grunden kan allerede den hele foregaaende Deduction betragtes som et Beviis for Udödeligheden, da deri ligge Elementerne til det saa-

kaldte moralske Beviis for denne Sandhed, der grunder sig paa det moralske Godes absolute Værd.

S. 26. L. 24. *og besidder nogen Kraft og Indsigt* d. e. er til som et personligt, sig selv bevidst, Væsen. Olympiodor bemærker herved: *τινὰ ζωὴν ἔχει καὶ γνωστικὴν ἐπιξήμην. ἡ μὲν γὰρ δύναμις τὴν ζωτικὴν ἐνέργειαν δηλοῖ, ἡ δὲ φρόνησις τὴν ἐπιστημονικήν.*

S. 27. L. 4. *var det selv en Komödieskriver.* Herved sigtes til Aristophanes og de andre Komikere, der indförte Sokrates paa Skuepladsen.

S. 27. L. 9. *Der er et gammelt Sagn.* Her anföres atter et orphisk Sagn. S. Olympiodor. — Her begynder det förste Beviis for Sjælens Udödelighed, der grunder sig paa Læren om Ideernes Evighed.

S. 31. L. 10. *At Fortællingen om Endymion var en Fabel,* fordi nemlig da ikke blot Endymion, men Alt i Naturen vilde begraves i en evig Dödssövn. — Mythen om Endymion forklarer Olympiodor saaledes: Man siger, at han altid har sovet, fordi han, for at dyrke Astronomien, opholdt sig i Örkenen. Derfor var han ogsaa en Ven af Selene.

S. 31. L. 14. *saa vilde jo snart det Anaxagoræiske Chaos* o. s. v. Anaxagoras antog, at

i Begyndelsen havde Tingene og deres Elementer været blandede imellem hinanden, men vare siden blevne ordnede ved Forstanden (*νοῦς*). Han skrev en Bog herom, der begyndte saaledes: *πάντα χρήματα ἦν ὁμοῦ· εἶτα νοῦς ἐλθὼν αὐτὰ διεκόσμησε.* S. Diog. Laert. II. 3.

S. 32. L. 4. *Ogsaa efter den Sætning* o. s. v. Naar Platon lærer, at vor Viden kun er en Erindren, forstaaes derved, at Ideerne ere aprioriske eller gaae forud for al Erfaring. De kunne derfor ikke paa en udvortes Maade meddeles, men maae udvikles af Menneskets eget Indre. Det Ydre giver kun Anledning til denne Udvikling.

S. 32. L. 23. *Og fører man dem til de mathematiske Figurer,* som i Menon 81, hvor Sokrates indlader sig i Samtale med en Dreng om mathematiske Gjenstande, og udleder Begreberne af dennes eget Indre.

S. 33. L. 5. *jeg trænger kun til den Erindring.* Med Heindorf læser jeg *παθεῖν* istedetfor: *μαθεῖν. αὐτὸ δὲ τοῦτο δέομαι παθεῖν,* jeg önsker just at komme i den Tilstand, at o. s. v.

S. 35. L. 2. *Det Lige selv, αὐτὸ τὸ ἴσον,* Lighedens Idee. Ved *αὐτὸ* betegnes en Tings Natur og Væsen.

S. 35. L. 13. *Synes ikke lige Stene* o. s. v. De sandselige Gjenstande kunne, omendskjöndt de forblive de samme, snart synes hinanden lige, snart ulige, ifölge de ydre Relationer, hvori de vise sig, men Lighedsbegrebet selv er altid det samme.

S. 35. L. 16. *Men nu det Lige selv* o. s. v. *αὐτὰ τὰ ἴσα* staae her for: *αὐτὸ τὸ ἴσον*, ligesom i Parmenides 129 B. *αὐτὰ τὰ ὅμοια* for: *αὐτὸ τὸ ὅμοιον. εἰ μὲν γὰρ αὐτὰ τὰ ὅμοιά τις ἀπέφαινεν ἀνόμοια γιγνόμενα ἢ τὰ ἀνόμοια ὅμοια, τέρας ἄν, οἶμαι, ἦν.* Olympiodor bemærker, at Platon her kunde bruge Pluralis for Singularis, *εἰς τοὺς πολλοὺς ἀποβλέπων νόας, ὧν ἐν ἑκάστῳ τὸ αὐτὸ ἴσον.* — Schleiermachers Paastand, at ved *αὐτὰ τὰ ἴσα* ikke kan forstaaes *αὐτὸ τὸ ἴσον*, fordi i det Fölgende *ταῦτα τὰ ἴσα* modsættes *αὐτὸ το ἴσον*, er urigtig, da *ταῦτα* hos Platon ofte forekommer *δεικτικῶς* om concrete Gjenstande. See Stallbaum til d. St. og til Philebos, 58. E.

S. 40. L. 16. *og sammenligne det* (det Sandselige) *hermed, som med et Forbillede.* I Originalen: *ἀπεικάζειν.* Ideen betragtes som et Forbillede, hvorefter vi bedömme alt det Sandselige. Vi kalde en Gjenstand mere eller mindre skjön ifölge dens Forhold til Skjönhedsideen i vort Indre.

S. 42. L. 26. *thi maaskee er der et Barn* o. s. v. Det kunde ved förste Öiekast synes, som Wyttenbach bemærker, at en af de Tilstedeværende herved betegnedes, f. Ex. Apollodor. Men Sammenhængen viser tydelig, at Platon har tænkt paa alle de Tilstedeværendes Gemytstilstand. Ogsaa de Gamle forstode ved *τὸν ἐν ἡμῖν παῖδα* den barnagtige eller ufornuftige Deel af Sjælen. *ἡ ἄλογος ψυχὴ, ἣν δεῖ παιδεύειν.* S. Wyttenbach.

S. 43. L. 1. *Men dette maae I daglig besværge.* *ἐπῳδαί*, incantationes, forekomme ofte hos Platon om aandige Lægemidler til at helbrede Sjælens og Legemets Sygdomme. I Charmides kaldes de *οἱ λόγοι καλοί*, hvorved *σωφροσύνη* eller Besindighed frembringes, der er Betingelsen for Sjælens og Legemets Sundhed (*ἧς ἐγγινομένης — ῥᾴδιον ἤδη εἶναι τὴν ὑγίειαν*). S. Charmides, 155 D. E. — 157, hvor den Tanke smukt er udviklet, at en enkelt Deel af Legemet ikke kan helbredes uden det hele Legeme, og dette ikke uden Sjælen, thi fra denne, siger han, udspringer alt Godt og Ondt, saavel for Legemet, som for det hele Menneske.

S. 43. L. 5. *Hellas er stor — end I selv.* Meningen er: Saavel i Historien, som i vort eget Indre skulle vi læse, naar vi ville finde

Sandheden. Dog er det sidste det vigtigste; Historien skal stadfæste Tænkningens Resultater.

S. 43. L. 19. *Altsaa omtrent saaledes* o. s. v. Her begynder det andet Beviis for Sjælens Udödelighed, der grunder sig paa Læren om at Sjælen er et enkelt Væsen, men hvormed han atter bringer Ideelæren i Forbindelse.

S. 43. L. 23. *og for hvilke ikke.* Jeg læser med Heindorf: *καὶ τῷ ποιῷ τινὶ οὔ.*

S. 45. L. 11. *end ved Sjælens Tænkning selv.* *τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ* d. e. ved reen eller fornuftig Tænkning. S. Anm. til S. 17. L. 5.

S. 45. L. 15. *den anden formlös.* *τὸ ἀειδές,* hvad der er uden Form og Begrændsning.

S. 46. L. 15. *og da forvildes den* o. s. v. Olympiodor bemærker, at Udtrykket: *πλάνη* her er brugt, saavel om Livet i Almindelighed, som om Erkjendelsen i Særdeleshed, *ταράττεται* derimod ene om Livet og *ἰλιγγιᾷ* ene om Erkjendelsen.

S. 46. L. 17. *Men naar den betragter — Fornuftighed.* Denne Tanke er i Slutningen af Diotimas Tale i Symposion udtrykt saaledes: Men hvad skulle vi troe, naar det lykkedes Nogen at skue dette Skjönne selv, luttret, reent, ublandet, ikke beklædt med men-

neskeligt Kjöd og Farver eller andet forgængeligt Tant, men det guddommelige Skjönne selv i sit Væsens Eenhed? Troer Du vel, at det Menneske kunde före et slet Liv, der har sit Blik vendt didhen, der lever i denne Anskuelse, i denne Omgang. Eller troer Du ikke, at kun her, hvor han skuer det Skjönne paa den Maade, hvorpaa det bör skues, vil det lykkes ham, ikke at föde Skyggebilleder af Dyden, da han jo ikke forbandt sig med et Skyggebillede, men sand Dyd, da han forbandt sig med det Sande.

S, 46. L. 26. *og denne dens Tilstand.* Olympiodor yttrer sin Forundring over, at φρόνησις her kaldes πάθημα, da dette Ord meest bruges om sandselige Affektioner. Her forklares det ved det Foregaaende: πέπαυται τοῦ πλάνου — ἐφαπτομένη, og betegner altsaa den lykkelige Sindsro, som φρόνησις fremvirker. Jfr. Phædros, 247. D: Den betragter det Værende, elsker det, og idet den skuer det Sande, næres den derved og befinder sig vel (εὐπαθεῖ).

S. 48. L. 13. *med et blomstrende Legeme i Ungdomsalderen.* Stallbaum bemærker rigtigt, at τοιαύτη viser hen til Betydningen af det foregaaende Ord: χαριέντως, saa at ἐν τοιαύτῃ ὥρᾳ er det samme som: ἐν χαριέσσῃ

ὥρᾳ. Jeg har oversat: med et blomstrende Legeme i Ungdomsalderen, fordi ὥρα betyder den Legemsfylde og Smukhed, hvorfor Ungdom er en Betingelse.

S. 48. L. 23. *til den sande Aandeverden.* Ordspillet imellem ἀειδὲς og Ἅιδης kunde ikke udtrykkes i Oversættelsen. De Saliges Opholdsted kaldes her den sande Aandeverden, i Modsætning til de Forestillinger, man i Almindelighed gjorde sig om Hades. Om dette Ords Derivation s. Cratylos, 403.

S. 50. L. 18. *og bevæger sig omkring ved Mindesmærker* o. s. v. Det var en almindelig Folkemening, at de Afdödes Sjæle ofte bleve sete som skyggeartede Skikkelser ved Ligene og Gravene; kvilken Mening Platon her giver en höiere Betydning.

S, 51. L. 19. *Mon altsaa ikke de iblandt dem* o. s. v. Det er mærkeligt, at Platon henregner dem, der udöve den almindelige og borgerlige Dyd (τὴν δημοτικὴν καὶ πολιτικὴν ἀρετήν) til de Slette (οἱ φαῦλοι) og kun anseer dem for de bedste iblandt disse. Ved den almindelige og borgerlige Dyd forstaaes den, der opstaaer ved Vane og Övelse, og ikke har sin Grund i en höiere paa Villien virkende Indsigt. Kun de sande Philosopher, de Vise, ere de sande Gode. — Götz gjör i Anm. til

sin Oversættelse af dette Sted den urigtige Bemærkning, at de, der öve den almindelige og borgerlige Dyd, her ikke henregnes til de Slette, men til dem, der efter Döden siges *at vandre efter Ligheden med deres egen Stræben.* Men ved dette Udtryk betegnes ikke en egen Klasse af Mennesker, da det i det Följgende ogsaa anvendes paa Philosopherne. S. 84. B. *Fordi disse her i Livet kun elskede det Sande og Guddommelige, ville de ogsaa efter Dödeu komme til det dem Beslægtede* o. s. v. Overs. S. 55. L. 21.

S. 55. L. 15. *et Modstykke til Penelopes Væv.* Penelope oplöste om Natten hvad hun havde vævet om Dagen. Et saadant Menneske væver igjen sammen, hvad der næsten var oplöst, idet han atter hengiver sin ved Philosophien fra det Sandselige befriede Sjæl til Lyster og Begjærligheder.

S. 55. L. 18. *Det ingen Mening Underkastede.* ἀδόξαστον. δόξα enhver Kundskab, man erholder ved Sandserne; ἀδόξαστον, det der erkjendes ved Fornuften, τῷ τῆς διανοίας λογισμῷ, det Oversandselige.

S. 63. L. 8. *Thi dersom Nogen vilde indrömme Een* o. s. v. Naar man tænker sig disse Ord sagte til Simmias og ikke til Sokrates, er det ikke nödvendigt, med Schleiermacher at

udslette ἢ (der findes i alle Codices) efter λέγοντι, og henföre πλέον ἔτι til ξυγχωρήσειε. At Talen her er henvendt til Simmias, sees af det Foregaaende: *Men saaledes, Simmias, troer jeg ikke, at Sagen forholder sig. Overvei Du nu ogsaa* o. s. v. (Overs. S. 62. L. 10). — Da Simmias havde sammenlignet Sjælen med en Harmonie, maatte han antage, at ligesom Harmonien forsvinder, naar Lyren sönderbrydes, saaledes maatte ogsaa Sjælen forgaae, naar Legemet oplöses i Döden.

S. 66. L. 10. *ligesom Argiverne sværge paa.* Da Argiverne havde mistet Thyrea, gjorde de det Löfte, ikke at lade deres Haar voxe, förend de havde seiret over Lakedæmonierne. S. Herodot. I. 82.

S. 66. L. 13. *Men imod to kan selv en Herakles* o. s. v. Om dette Ordsprogs Oprindelse s. Gottlebers animadversiones in Phædonem. p. 65.

S. 66. L. 15. *medens det endnu er Dag.* De Dömte pleiede at drikke Giften efter Solens Nedgang. S. 116. E.

S. 66. L. 20. *At vi ikke skulde blive Fornufthadere.* Förend Sokrates gaaer over til at gjendrive Simmias's og Kebes's Indvendinger, udvikler han i en sindrig Digression Ligheden imellem Menneskehad og Fornufthad. Menne-

skehad oprinder, naar man paa en letsindig Maade og uden Menneskekundskab snart indgaaer Venskab med een, snart med en anden Person, om hvis Slethed man Tid efter anden bliver overbeviist. Paa samme Maade Fornufthad, naar man paa en overfladisk Maade og uden den ved Fornuftsandheders Undersögelse nödvendige Kunst, d. e. uden Kundskab om Lovene for den aandige Virksomhed og uden reen Sandhedskjærlighed, snart antager een, snart en anden Lærdom for sand, om hvis Grundlöshed man siden bliver overbeviist, og saaledes ender med at tvivle om Sandhed i Almindelighed.

S. 68. L. 6. *men vel deri* o. s. v. I Originalen mangler Eftersætningen. Den Tanke, der skulde findes i denne, er udtrykt i Mellemsætningen.

S. 68. L. 17. *som i Euripos.* Euripos, Sundet imellem Attika og Euboea, hvori Ebbe og Flod i hvert Dögn flere Gange afvexle med hinanden.

S. 69. L. 15. *men de bestræbe sig kun for* o. s. v. Fordi nemlig ikke Sandhedskjærlighed, men kun Egenkjærlighed leder dem i deres Undersögelser.

S. 70. L. 12. *og liig Bien* o. s. v. Et smukt og træffende Billede. Naar Bien har

saaret med sin Braad, döer den nogle Timer efter. Saaledes kunde ogsaa jeg, siger Sokrates, gaae herfra efter at have saaret Eder med min Tale, som med en Braad (frembragt Uro i Eders Indre), naar I ikke ved nöiere at prö-ve mine Ord forskaffe Eder en saa grundig Overbeviisning, som muligt, om den vigtigste af alle Sandheder.

S. 70. L. 14. *Velan da* o. s. v. Sokrates gaaer nu over til at gjendrive de fremförte Indvendinger. — Da ogsaa Pythagoræeren Echekrates erklærer (Overs. S. 64), at han altid har yndet den Mening, at Sjælen er en Harmonie, synes Platon, som Ast bemærker, her fornemmelig at ville berigtige de senere Pythagoræeres Meninger.

S. 72. L. 28. *saa vist var til, som hiint Væsen er den eiendommeligt*, d. e. saa vist, som den besidder hiin Fylde af Ideer, der gaae forud for al Erfaring. *αὐτῆς* (*ψυχῆς*) maa ikke efter Mudges's Raad forandres til *αὐτή*. Dette Sted maa sammenlignes med det foregaaende, 76, D, E. *εἰ μὲν ἔστιν ἃ θρυλλοῦμεν ἀεί*, Overs. S. 40. 41. *dersom det, vi stedse före i Munden, er noget* o. s. v. — Ideerne kaldes her collectivt *οὐσία*, fordi de begrunde den sande Væren, og alle de sandse-

lige Ting kun ere at betragte som forbigaaende Former, hvori de aabenbare sig.

S. 73. L. 20. *som den er stemt til.* Dette Sted vilde jeg have oversat saaledes: *mon ikke enhver Harmonie just i den Grad er Harmonie, som Alt i den harmonerer,* dersom ikke Simmias's Svar: *det forstaaer jeg ikke,* havde tilkjendegivet, at ogsaa Originalens Udtryk er mindre tydeligt.

S. 77. L. 4. *hvor han siger om Odysseus.* Odyss. XX. 17.

S. 77. L. 22. *med den Thebiske Harmonia* o. s. v. Da Simmias og Kebes vare Thebanere, hentydes herved til Kadmos og Harmonia, Thebens Stiftere. — Efter Dacier er Lighedspunktet dette: ligesom Amphion ved sin Lyres Harmonie opbyggede Thebens Mure, saaledes sögte Simmias ved sin Lære om Harmonien ligesom at danne Sjælene, og ligesom Kadmos ved at udsaae Dragetænder fremkaldte en Mængde Mennesker af Jordens Skjöd, der kun levede en kort Tid, saaledes gjorde Kebes, ved sin Lære om Sjælens Dödelighed, Menneskene til blotte jordiske Væsener, hvis Levetid kun var kort.

S. 78. L. 8. *Pral ikke, at ikke Hevnens Gudinde* o. s. v. Paa stolte Ord fölger *βασκανία* d. e. *φθόνος,* Hevnens Gudinde, Nemesis.

— Man skader en Sag ved at rose den paa Sandhedens Bekostning.

S. 78. L. 10. *paa homerisk Maade*, d. e. vi ville som de homeriske Helte möde hinanden i aaben Kamp.

S. 80. L. 3. *I min Ungdom.* At det, Sokrates her fortæller om sig, egentlig gjælder om Platon, sees af det Fölgende, 100 B.

S. 80. L. 9. *og ofte vendte jeg mig* o. s. v. Udtrykket: ἄνω κάτω μετέβαλλον forekommer oftere hos Platon og betegner altid, som Heindorf bemærker, Ubestandighed og Foranderlighed. Fischer forklarer det derfor urigtigt om en Sags Undersögelse fra flere Sider.

S. 80. L. 11. *som Nogle have sagt*, nemlig de Ioniske Philosopher. S. Diog. Laert. II. 9 og 16.

S. 80. L. 13. *Er det Blodet* o. s. v. Empedokles's Mening. Anaximenes antog, at Luften var Tingenes Urstof.

S. 80. L. 14. *Og Ilden.* Heraklits Mening. S. Schleiermachers Afhandling om denne Philosoph i Musæum der Altherth. Wissenschaft. V. 1.

S. 80. L. 15. *men Hjernen* o. s. v. En temmelig udbredt Mening, ogsaa Pythagoræernes. S. Diog. Laert. VIII. 30 og Heindorf. S. 174.

S. 80. L. 18. *naar de ere komne til Rolighed, paa samme Maade Erkjendelse.* Meningen er: naar de lavere Aandsfunctioner ere komne til Ro, d. e. ikke yttre nogen forstyrrende Indflydelse, kan den höiere Tænkning blive virksom. *κατὰ ταὐτὰ* o. s. v. d. e. Paa samme Maade, som Sandsningen forholder sig til *μνήμη* og *δόξα*, forholde igjen disse sig til *ἐπιστήμη*.

S. 83. L. 17. *som var efter mit Sind.* *κατὰ νοῦν*, et Ordspil, som i Oversættelsen ikke kunde udtrykkes.

S. 85. L. 19. *til Megara* o. s. v. Hans Venner havde nemlig raadet ham at flygte til disse Stæder, som de nærmeste, og hvor han sikkert kunde opholde sig. S. Kriton c. IV og XV.

S. 86. L. 5. *at ved enhver Ting er Aarsagen eet* o. s. v. Jfr. Tim. 46. D., hvor den samme Tanke vidtlöftigere er udfört, at det Materielle kun er det, uden hvilket Aarsagen ikke kan være Aarsag, altsaa Medaarsag (*ξυναίτιον*) eller Middel.

S. 86. L. 10. *Derfor lægger Een en Hvirvel* o. s. v. Herved sigtes til Empedokles's og Anaximenes's Meninger. S. Wyttenbach. p. 254.

S. 86. L. 17. *men de mene at have fun-*

det o. s. v. Det Urigtige i disse Anskuelser er, at man sætter en endelig og altsaa underordnet Aarsag som den höieste, istedetfor at henföre Alt til en uendelig Intelligenz, der med Viisdom har ordnet Alt.

S. 86. L. 20. *thi at overalt det Gode og Rigtige kan sammenbinde* o. s. v. τὸ δέον, egentlig det Bindende (af δεῖν, binde), figurlig det Forpligtende, Pligt. Ordspillet imellem τὸ δέον og ξυνδεῖν maatte gaae tabt i Oversættelsen.

S. 87. L. 3. *Jeg troede nu, vedblev han* o. s. v. Her begynder det tredie Beviis, der i Grunden kun er en nöiere Udvikling af de foregaaende, hvilket Platon selv tilkjendegiver i det Følgende: *det er i Grunden intet Nyt* o. s. v. (Overs. S. 88). I dem alle betragtes Udödeligheden som en nödvendig Betingelse for Erkjendelsens Realitet. — Overalt maae disse Argumenter ikke saaledes sönderlemmes og rives ud af deres Sammenhæng, som af Pettavel i hans Afhandling: De argumentis, quibus apud Platonem animorum immortalitas defenditur, Berolini 1815. Kun naar de forenede betragtes i deres Sammenhæng med Grundlaget for Platons hele Philosophie, ere de overbevisende.

S. 87. L. 13. *at jeg maatte tage min Til-*

flugt til Tankerne. Ved οἱ λόγοι forstaaes her Fornuftsbegreberne eller Ideerne. Platon siger, at da det ikke er muligt umiddelbar at skue det Uendelige, maa man tage sin Tilflugt til Ideerne og i dem söge at skue Tingenes sande Væsen. Ideerne betragtes altsaa her, som i Symposion (202. E.), som Mellemvæsener imellem Guddommen og Menneskene, δαίμονες. Om dette Ords Derivation s. Cratylos, 397, 398.

S. 87. L. 15. *Men maaskee er det Billede* o. s. v. οὐκ ἔοικεν sc. τοῦτο eller τὸ πρᾶγμα.

S. 87. L. 17. *thi jeg indrömmer ingenlunde* o. s. v. Meningen er: Ved blot at betragte de sandselige Gjenstande forvirres vi og erholde ingen tydelig Kundskab. Da derfor Ideerne ligge det Uendelige nærmere, end de sandselige Gjenstande, kan den, der i dem skuer det Værende, egentlig mindre siges at skue det i Billeder, end den, der söger at betragte det i Tingene.

S. 88. L. 19. *det, som nærmest fölger af det Foregaaende.* τὰ ἑξῆς ἐκείνοις d. e. τὰ ἐχόμενα ἐκείνων, eller, som det siden udtrykkes, τὰ ἐξ ἐκείνων ὡρμημένα, hvad der staaer i en nödvendig logisk Forbindelse med det Foregaaende.

S. 89. L. 1. *fordi det har en blomstrende Farve* o. s. v. Fordi slige Aarsager altid forudsætte andre og höiere Aarsager og ved dem altsaa intet hverken bevises eller forklares.

S. 89. L. 7. *hvorledes og hvorfra det end maa komme.* Dette Sted synes ikke at have nogen Vanskelighed, naar man istedetfor: προσγενομένη læser: προσγιγνόμενον, der ogsaa findes i enkelte Codices. Wyttenbach og Stallbaum foreslaae at læse: προσαγορευομένη. Man maatte da oversætte: *eller hvorledes man end vil benævne den* (nemlig ἢ ἐκείνου τοῦ καλοῦ παρουσία). Men denne Conjectur kan neppe billiges; thi havde Talen blot været om Navnet og ikke om Sagen selv, d. e. om Maaden, hvorpaa Ideerne aabenbare og ligesom afpræge sig i det Sandselige, havde Platon neppe anseet det Umagen værd at tilföie: οὐ γὰρ ἔτι τοῦτο διισχυρίζομαι.

S. 89. L. 8. *thi herom tör jeg endnn intet bestemme.* Da dette vanskelige Æmne er afhandlet i Parmenides, er Stallbaums Formodning grundet, at denne Dialog er skreven efter Phædon.

S. 90. L. 9. *Og det var jo forfærdeligt.* I Originalen: τέρας, der i dialektiske Undersögelser betegner Forundring over betydelige logiske Feil.

S. 91. L. 9. *ved det Sikkre i hiin Forudsætning.* ἐκείνου τοῦ ἀσφαλοῦς τῆς ὑποθέσεως, Schleiermacher oversætter urigtigt: *ved hiin sikkre Forudsætning.* Forudsætningen selv er den ovenfor (100 B.) udtalte, *at der gives noget i og for sig Skjönt, Godt,* o. s. v. (ἄρχομαι ἀπ᾽ ἐκείνων, ὑποθέμενος εἶναί τι καλὸν αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ καὶ ἀγαθὸν καὶ μέγα καὶ τἆλλα πάντα.) og det Sikkre deri d. e. den Følgeslutning, der med Sikkerhed eller med logisk Nödvendighed lader sig uddrage deraf, den 100 E. (hvor han taler om τὰ ἐξῆς ἐκείνοις) anförte, *at alle de enkelte Gjenstande kun ere skjönne, gode* o. s. v. *forsaavidt de have Deel i det absolut Skjönne, Gode* o. s. v. (ἀσφαλὲς εἶναι — ἀποκρίνασθαι, ὅτι τῷ καλῷ τὰ καλὰ γίγνεται καλά, καὶ μεγέθει τὰ μεγάλα μεγάλα o. s. v.) Det er nödvendigt at gjöre denne Adskillelse imellem ἡ ὑπόθεσις og τὸ ἀσφαλὲς αὐτῆς for rigtig at forstaae den følgende Sætning.

S. 91. L. 11. *Men dersom Nogen holdt sig til en anden Forudsætning* o. s. v. Jeg oversætter efter Asts Conjectur: ἄλλης τινός. Beholder man den almindelige Læsemaade: αὐτῆς τῆς, maa man med Wyttenbach antage, at ἔχεσθαι her forekommer i en Betydning aldeles modsat den, hvori det er brugt i den fo-

regaaende Periode, og oversætte: *Men dersom Nogen angreb denne Forudsætning* o. s. v. Men denne Forklaring er unægtelig tvungen, og man vilde da tillige stöde paa en Tautologie, hvortil ellers hos Platon neppe en lignende vilde kunne findes. Thi at Consequenzerne af *denne* Forudsætning ikke indeholde nogen Strid, er allerede omtalt i det Foregaaende.

S. 91. L. 16. *og skulde Du aflægge Regnskab for hiin Sætning selv* o. s. v. Meningen er: Og skulde Du aflægge Regnskab for hiin Forudsætning selv, uden Hensyn til om Consequenzerne stemmede med hinanden eller ei, maatte Du bringe den i en logisk nödvendig Forbindelse med en anden Sætning, om hvis Sandhed Du var overbeviist.

S. 91. L. 19. *som af de höiere liggende.* Ved τὰ ἄνωθεν forstaaes de mere omfattende Sandheder.

S. 91. L. 22. *som de Stridlystne,* Sophisterne.

S. 91. L. 23. *snart tale om den förste Grund* o. s. v. ἀρχὴ er her det samme som ὑπόθεσις ovenfor.

S. 93. L. 15. *men indrömmer den anden en Storhed* o. s. v. Som Stallbaum og Cousin have bemærket, ere de af Wyttenbach og Heindorf foreslaaede Forandringer i Texten ikke nödvendige. Ordene maae forbindes saaledes:

τῷ δὲ μέγεθος παρέχων, ὑπερέχον τῆς σμικρότητος sc. τῆς ἑαυτοῦ.

S. 94. L. 28. *Dengang blev nemlig sagt* o. s. v. Meningen er: Forhen var Talen om Ting med modsatte Egenskaber, hvoraf den ene kan oprinde af den anden, hvad der er stort, kan blive lille, og omvendt, nu derimod om de hinanden modsatte Begreber selv, der aldrig kunne optage hinanden.

S. 96. L. 6. *Saaledes forholder det sig nemlig med nogle Ting* o. s. v. Der gives Begreber, som i Omfang ere andre underordnede, men dog saaledes beskafne, at de bære de höieres Kjendemærker i sig, og derfor ere aldeles uforenelige med det Modsatte af det dem overordnede Begreb.

S. 103. L. 24. *Men saa er ogsaa dette* o. s. v. Platon gjör nu en praktisk Anvendelse af de foregaaende speculative Undersögelser, og opmuntrer til med störste Omhyggelighed at uddanne denne til Udödelighed bestemte Aand.

S. 104. L. 2. *Thi dersom Döden var en Befrielse* o. s. v. Med disse faa men betydende Ord giver han et Vink om, hvor nöie Udödelighedslæren er forbunden med Troen paa en guddommelig alt styrende Retfærdighed.

S. 104. L. 15. *Man fortæller herom följgende.* Her begynder en Mythe om Menneskenes Tilstand efter Döden, der maa sam-

menlignes med tvende andre platoniske Myther af lignende Indhold (Gorgias 523, og de Rep. X. 614), da de gjensidig kaste Lys paa hinanden. Hvad der ligger udenfor Tænkningens Gebet, og kun kan være Gjenstand for vore Ahnelser og Forhaabninger, pleier Platon at fremstille i en mythisk Indklædning. Han er mythisk for ikke at blive mystisk. — Mythen indeholder en Skildring 1) om den Vandring, Sjælene anstille til den anden Verden, enhver under sin Dæmons Ledsagelse; 2) om deres forskjellige Forhold allerede ved Begyndelsen af denne Vandring, hvorledes den i det Sandselige hildede Sjæl gjör Modstand og ligesom med Magt maa föres bort, imedens den rene og dydige, hvis hele foregaaende Liv kun var en Forberedelse paa denne Vandring, villig hengiver sig i sin Skjebne; 3) om den ulyksalige Tilstand, hvori den med Laster besmittede Sjæl vil komme, hvorledes alle gaae afveien for den og ingen vil være dens Förer, og hvorledes den derfor i lang Tid maa raadvild vanke omkring, indtil den endelig ved den Natur, der boer i den, föres til en Bolig, der er passende for den, imedens de Dydige faae Guder til Reisefæller, og af dem föres til de for dem passende Vaaninger; 4) om de Afdödes, for vort Öie usynlige, og kun af Sagn be-

kjendte, Opholdsted; 5) om de Renselser og Straffe, som her i kortere eller længere Tidsrum forestaae saavel de middelmaadige Mennesker (οἱ μὲν ἂν δόξωσι μέσως βεβιωκέναι), som de slette, og hvorledes de sidste kun kunne vente Straffen formildet, naar de erholde Tilgivelse af dem, imod hvilke de syndede, og endelig 6) om den rene overjordiske Bolig, hvori de, der fortrinlig have udmærket sig ved et fromt Levnet (οἱ δὲ ἂν δόξωσι διαφερόντως ὁσίως βιῶναι) ville, befriede fra den grovere Sandselighed, före en höiere aandig Existenz og nyde en til deres Dyd svarende Lyksalighed. De iblandt dem, der ere tilstrækkelig luttrede ved Philosophie (οἱ φιλοσοφίᾳ ἱκανῶς καθηρμένοι) ville komme til endnu skjönnere Boliger, men disse tör selv den dristigste Mythe ikke forsöge at beskrive. — Igjennem den hele Mythe hersker Ideen 1) om den nöieste Forbindelse imellem den jordiske Existenz og den tilkommende, og 2) om en guddommelig, i hiin som i denne Verden, Alt styrende Retfærdighed.

S. 104. L. 21. *under hiin Dæmons Anförsel.* Ved den Dæmon, der har været Menneskets Ledsager i denne Verden, og bliver hans Förer i den tilkommende, forstaaes den ethvert Menneske iboende Genius, d. e. den

ham eiendommelige Tænkemaade, der indeholder Grunden til Menneskets Handlinger i denne Verden og til hans Skjæbne hisset. — At Platon ikke har antaget den almindelige Folkemening om Dæmonerne, som Væsener uden for Menneskene, der havde Indflydelse paa deres Skjebne, behöver neppe at bemærkes.

S. 104. L. 19. *hvorfra flere, efterat de ere dömte, samlede nedstige* o. s. v. Jfr. de Rep. 10, 614.

S. 104. L. 28. *Æschylos's Telephos*, en tabt Tragoedie af Æschylos.

S. 105. L. 6. *af hvad der hos os er hellig Skik og Brug.* Jeg följer Læsemaaden: ὁσίων. Heindorf troer, at herved sigtes til Mysterierne, hvori de Omveie, der förte til Underverdenen, bleve gjorte synlige for Tilskuerne. Olympiodor læste: θυσιῶν, og forstod herved de Offere, man bragte Hekate paa Korsveiene. — Overalt kan man vel herved forstaae alle de höitidelige Handlinger, hvorved man troede at kunne forskaffe de Afdöde de underjordiske Guders Gunst.

S. 105. L. 8. *og er ikke uvidende om* o. s. v. Wyttenbach forklarer Meningen rigtigt saaledes: non ignorat res præsentes, præsens conditio ei non plane nova et inexspec-

tata accidit: agnoscit eam sibi jam antea *meditatione mortis et philosophia* cognitam.

S. 105. L. 11. *som jeg för sagde*, s. Pag. 81. C.

S. 105. L. 13. *det synlige Sted.* Herved forstaaes Gravene, s. 81. C.

S. 105. L. 23, *den föres af Nödvendigheden til en for den passende Bolig.* ὑπ' ἀνάγκης d. s. s. ἐξ ἀνάγκης, nödvendigen. Den föres nödvendigen ved den Natur, som boer i den, til o. s. v. Heindorf bemærker, at her ikke maa tænkes paa Gudinden Ἀνάγκη, da ellers ἄγεται vilde været brugt istedetfor: φέρεται. Sammenligner man imidlertid dette Sted med de Rep. 614, vil man ikke finde det urimeligt, at Gudinden Ἀνάγκη ogsaa kunde spille en Rolle i denne Mythe.

S. 105. L. 25, *Den derimod, der har fört et reent og sædeligt Liv, faaer Guder til Reisefæller og Förere, og enhver beboer* o. s. v. d. e. föres ved de guddommelige Ideer, der boe i den, til et for den passende Opholdsted, eller, som det i det Foregaaende (Overs. S. 55) er udtrykt: *idet den forskaffer sig Ro for alt dette (det Sandselige), følger Fornuften, og er stedse beskjæftiget med at beskue det Sande, det Guddommelige og det ingen Mening Underkastede, og næres her-*

ved, troer den, at den bör leve saaledes, saalænge den lever, og at den efter Döden vil komme til det Beslægtede og noget Lignende, og befries fra de menneskelige Onder. — I det hele Sted er den Tanke udtrykt: at Mennesket ved sit Forhold i denne Verden bygger sig sin Bolig i den tilkommende.

S. 106. L. 11. *vilde neppe udfordre en Glaukos's Kunst.* Et Ordsprog om Ting, der ikke ere vanskelige at udföre. Meningerne om dette Ordsprogs Oprindelse findes hos Fischer og Heindorf.

S. 106. L. 28. *ere tilstrækkelige til at holde den.* Aarsagen anföres i det Följende: fordi der ikke er mere Grund for den til at bevæge sig til den ene Side, end til den anden.

S. 107. L. 1. *Thi en i Ligevægt værende Ting* o. s. v. Jorden betragtes her som et cirkelrundt i Ligevægt værende Legeme (*πρᾶγμα ἰσόῤῥοπον*), der er sat i Midten af *οὐρανος*, der ligeledes er *ὅμοιος ἑαυτῷ*, saa at begge have et fælleds Centrum. — At vi i denne mythiske Fremstilling ikke maae söge Platons sande Mening om Jorden og dens Bevægelse, er indlysende, og det vilde derfor være et unyttigt Arbeide, at ville bringe dette Sted i Harmonie med Tim. 40 og Politikos, 269. D.

E., hvor han yttrer andre Forestillinger herom.

S. 107. L. 10. *og at vi fra Phasis indtil Herakles's Stötter kun beboe en meget ringe Deel*, d. e. Europa, som man mod Vesten tænkte sig begrændset af Herakles's Stötter og mod Östen af Floden Phasis i Colchis. S. Herodot. IV. 45.

S. 108. L. 21. *Thi denne vor Jord.* Herved forstaaes en af de i Jorden værende Huler, hvori Menneskene tænkes at boe. *τὰ κοῖλα τῆς γῆς, ἐν οἷς ἡμεῖς οἰκοῦντες λελήθαμεν.* — Mythen indeholder en Skildring af dette Menneskenes Opholdsted, samt af Jordens Overflade eller den höiere Jord under Himmelen, den ætheriske Region (*τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ὑπὸ τῷ οὐρανῷ ὄντα*).

S. 110. L. 3. *större Glathed.* Jeg har oversat efter Læsemaaden *λειότητα.*

S. 112. L. 11. *om hvilken Homeros synger.* Iliad. VIII, 14.

S. 115. L. 27. *Men den, hvis Tilstand* o. s. v. Platon antager her, som ogsaa i Mytherne i Gorgias og de Rep., at Straffene for enkelte Synder ere evige. Da denne Mening ikke kan bestaae for Philosophiens Domstoel,

kan man let blive tilböielig til at antage med Olympiodor, at han her lader en almindelig Folkemening gjælde, for derved at afskrække fra de groveste Forbrydelser.

S. 117. L. 3. *komme op til den rene Vaaning*, d. e. til den rene eller höiere Jord i den ætheriske Region, der ovenfor er beskreven.

S. 117. L. 7. *til Boliger, endnu skjönnere, end disse*, de sande himmelske Vaaninger, hvori de Fromme ville före en reen aandig Existenz.

S. 117. L. 10. *Men ogsaa af de Grunde* o. s. v. Mythen ender paa samme Maade, som den begyndte: med Formaninger til, med Hensyn paa den tilkommende Tilstand, allerede her i Livet ivrigen at tragte efter Viisdom og Dyd. — Dette i Forening med den fölgende Bemærkning: *At paastaae, at dette forholder sig saaledes, som jeg nu har sat det ud fra hinanden, sömmer vel ingen fornuftig Mand* o. s. v., viser tydeligt, at Mythen kun tillægges Værd og Betydning i praktisk Henseende, og at det ikke var dens Forfatters Hensigt, ved et Hjernespind at ville forklare det Uforklarlige.

S. 117. L. 19. *og deres Boliger*, d. e. alle de ydre Forhold, hvori Menneskene efter Döden ville komme.

S. 118. L. 20. *Da han havde sagt dette* o. s. v. Dialogen ender med en Skildring af Sokrates's ophöiede Standhaftighed og Aandsrolighed i Dödens Öieblik. Da i et sokratisk Levnet et höiere Liv allerede aabenbarer sig i denne Verden, som man ikke kan tænke sig indskrænket ved Jordlivets Betingelser, kan denne Skildring siges at indeholde et factisk Beviis for Udödeligheden. — Overalt finde vi i Phædon, som i alle Platons fortrinligere Værker, den fuldkomneste Harmonie imellem den ydre Form og den philosophiske Gehalt.

S. 119. L. 21. *hvilke disse end monne være.* δή τινας, nogle, jeg veed ikke hvilke. S. Heindorf. S. 220.

S. 120. L. 5. *nu stiller han Sokrates ud.* De Döde bleve lagte paa en Baare og stillede til Skue i Forsalen. S. Kirchmann de fun. Romanorum I. 12.

S. 124. L. 23. *Han berörte ham endnu engang.* Jeg læser med Ficin αὖθις istedetfor: αὐτός.

S. 124. L. 28. *Vi skylde Asklepios en*

Hane. De, der vare helbredede af en Sygdom, pleiede at offre en Hane til Asklepios, Lægekunstens Gud. Sokrates vil altsaa ved denne Yttring tilkjendegive, at han först da haabede at erholde den sande Helbredelse, naar han igjennem Döden gik over til et höiere Liv.

Til Kriton.

Denne Dialog kan, som Schleiermacher i sin Indledning har viist, ligesaalidt som Forsvarstalen ansees for et af Platon udarbeidet Værk, men maa betragtes som en Samtale, der virkelig er holdt i Fængslet imellem Sokrates og Kriton. Kriton kunde, saa godt han erindrede den, have meddeelt Platon den, og dennes Arbeide har da alene bestaaet i, forskjönnende at have fremstillet Sokrates's Sprog, udsmykket Begyndelsen og Enden, maaskee udfyldt et eller andet Hul, og derved givet det Hele mere indvortes Sammenhæng. — Hovedtanken, at Statssamfundet er helligt, og at Undersaatten derfor bör vise Lovene ubetinget Lydighed, udvikles ved en klar, roligt fremskridende og ved ingen Digressioner, som i de fleste af Platons andre Skrifter, afbrudt Undersögelse. Saavel Aanden som Sproget i denne Dialog bevidner, at den er os leveret fra Platons Haand. — Imod Asts Indvendinger er den grundigen tagen i Forsvar af Bremi i Philologische Beiträge aus der Schweiz, 1 B. S. 131. fölg.

S. 130. L. 26. *Er maaskee Skibet kommen fra Delos* o. s. v. S. Phædon, 58. A.

S. 131. L. 3. *fra Sunion*, et Forbjerg i Attika, ligeover for Cykladerne.

S. 131. L. 14. *de, som have at byde herover.* οἱ τούτων κύριοι, de samme, der i Phædon kaldes οἱ ἄρχοντες, de elleve Mænd, der havde Opsyn over Fængslerne og fuldbyrdede Dommen over de Fangne.

S. 131. L. 18. *jeg havde for en liden Stund siden.* Disse Ord ere tilföiede, fordi man ansaae de Drömme, man havde efter Midnat, for de sandeste.

S. 131. L. 25. *Paa den tredie Dag* o. s. v. Et Vers af Iliaden (9, 363). Achilleus erklærer for Odysseus, at han, for ikke længere at taale Agamemnons Fornærmelser, vil vende tilbage til sit Fædreneland, Phthia, hvor han haabede at ankomme den tredie Dag. — Sokrates's Phthia var den anden Verden, hans sande Hjem.

S. 132. L. 4. *fölg endnu mit Raad,* ἔτι καὶ νῦν. Endskjöndt det beleiligste Öieblik er forsvunden, kan Du dog endnu redde Dig, naar Du fölger mit Raad.

S. 132. L. 5. *rammer mig ikke blot een Ulykke, men* o. s. v. Jeg har oversat efter Salliers heldige Conjectur: οὐ μία ξυμφορά ἐστιν,

ἀλλὰ χωρὶς μὲν τοῦ ἐστερῆσθαι, der bekræftes ved Ficins Oversættelse. Den almindelige Læsemaade: οὐδεμία ξυμφορά ἐστιν ἄλλη, ἀλλὰ &c. giver ingen Mening.

S. 135. L. 16. *hvilket Du dog saavel kunde have undgaaet.* Nogle Fortolkere mene, at herved sigtes til den af Lysias (p. 359. ed. Reiske) anförte Lov, ifölge hvilken det var den Anklagede tilladt at redde sig ved Flugten, naar han frygtede for sin Sags Udfald (δεδιότα δίκης ἕνεκα δρασκάζειν), Andre til den af Libanius anförte Fortælling, at Anytus efter Anklagen sögte under visse Betingelser at indgaae Forliig med Sokrates. Dog er den sidste Fortælling neppe troværdig. S. Stallbaum til d. St.

S. 135. L. 17. *derpaa hele Retshandelen selv.* ὁ ἀγὼν τῆς δίκης, den egentlige Plaidure, de Taler, der bleve holdte for Retten, her især Sokrates's Forsvarstale.

S. 135. L. 20. *at have undgaaet Faren.* Ved διαπεφευγέναι maa suppleres: τὸν κίνδυνον.

S. 136. L. 10. *intet i mig at adlyde* o. s. v. Ved τὰ ἐμά, quæ ad me pertinent, forstaaes alt, hvad der i og udenfor Mennesket bevæger og tilskynder ham til at handle, altsaa ikke blot Tilböieligheder, Affecter og Lidenskaber,

men ogsaa de ydre Omstændigheder og Livsforhold. — *Uden den Sætning* o. s. v. d. e. uden den Sætning, der, efter nöiere Undersögelse, er bleven til Grundsætning.

S. 136. L. 23. *Hvorledes kunde vi altsaa bedst* o. s. v. Dette Spörgsmaal, der af Fischer og Stallbaum tillægges Sokrates, synes dog bedst at passe for Kriton, som, fordi han mærker, at han intet har udrettet ved det, han allerede har fremfört, maatte önske, efter en nöiere Undersögelse af Sagen, at kunne bevæge Sokrates til at redde sig ved Flugten. — *μετριώτατα* d. e. med Besindighed (*σωφρόνως*) og paa en saadan Maade, som Sagen fordrer. S. Heinsius til Hesiod. Op. et Dies. v. 306.

S. 136. L. 25. *Om vi nu först igjen* o. s. v. Meningen er: Om vi nu i Anledning af hvad Du nylig fremförte (44. C. D.) om andres Mening eller Omdömme, igjen undersögte med hinanden, om o. s. v. Subjectet er ikke Kritons, men Sokrates's Lære, den nemlig, at man ikke bör tage Hensyn til Mængdens, men kun til de Vises Meninger, hvilket Ämne Sokrates i sit foregaaende Liv oftere havde afhandlet med sine Venner.

S. 140. L. 26. *Ja vel, Sokrates* o. s. v. Ordene: *δῆλα δὴ καὶ ταῦτα* ere, som Schleiermacher bemærker, i ethvert Tilfælde til Ulei-

lighed, enten de henföres til Sokrates's eller til Kritons Replik. Jeg læser derfor med Cornar: δηλαδὴ καὶ ταῦτα φαίη γ' ἄν τις.

S. 141. L. 1. *Men, Du Forunderlige, denne Sætning, vi have gjennemgaaet* o. s. v. Jeg følger Læsemaaden: τῷ καὶ πρότερον. Talen er ikke her, som Schleiermacher antager, om een, men om to Sætninger eller Lærdomme. Ved ὁ λόγος, ὃν διεληλύθαμεν, forstaaes Læren om, hvorvidt man i sine Handlinger skal tage Hensyn til Andres Omdömme, og ved ὃ καὶ πρότερον λεχθεὶς λόγος den, at ikke det, at leve, maa ansees for det höieste, men det, at leve vel, og at altsaa Livet bör opofres for Pligten, hvilken Lære han oftere havde gjennemgaaet med sine Lærlinge, förend han nu ved sit eget Exempel bekræftede dens Sandhed. — Disse Sætninger siges at ligne hinanden, fordi man, fra hvilken man end gaaer ud, kan ved et consequent Raisonnement komme til det samme Resultat, det nemlig: at det er Undersaattens Pligt at vise Lovene ubetinget Lydighed. — Denne Forklaring synes at bekræftes ved det foregaaende Sted (46. B.), hvor Sokrates taler om de λόγοι, de i den foregaaende Tid vare blevne enige om, og hvis Gyldighed ikke var svækket ved hans nærværende Uheld.

S. 141. L. 4. *om den endnu staaer fast*, nemlig, efterat jeg er kommen i min nærværende Stilling, som den, der er dömt til Döden.

S. 142. L. 26. *Eller at man vel paa een Maade* o. s. v. Jeg følger Læsemaaden: ἢ τινὶ μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινὶ δὲ οὔ; istedetfor den almindelige aabenbar falske: ἢ τοὺς μὲν ἀδικητέον τρόπῳ, τινὶ δὲ οὔ. — Wieland (i Neues Attisch. Museum. 3 B. S. 163) foreslaaer at læse: τοὺς μὲν ἀδικητέον, τοὺς δὲ οὔ. Men denne Forandring er ikke nödvendig. Meningen er, at det i og for sig selv er utilladeligt, at gjöre Uret, uden Hensyn til de ydre Forhold, hvori Mennesket befinder sig.

S. 144. L. 23. *hinandens forskjellige Anskuelser.* βουλεύματα d. s. s. σκέψεις ovenfor, 48 C.

S. 146. L. 18. *Ved Zeus, just dette, Sokrates.* Kriton griber med Begjærlighed alt hvad han troer der kan understötte hans Sag.

S. 146. L. 20. *Var det herom vi bleve enige*, nemlig, at Du torde beskylde Staten for Uretfærdighed. ταῦτα viser hen til den foregaaende Sætning: ἠδίκει γὰρ ἡμᾶς ἡ πόλις, καὶ οὐκ ὀρθῶς τὴν δίκην ἔκρινε. Wolfs Conjectur: ἦ μὴν ἐμμένειν er ikke nödvendig.

S. 147. L. 13. *i alle de Kunster, der*

danne Aanden og Legemet. Gymnastik og Musik, de tvende Hovedbestanddele af en fribaaren Grækers Opdragelse. Hvorledes den förste bör være den sidste underordnet, viser Platon de Rep. III. 403. D. Jfr. Protegoras 325. C. — 326. D.

S. 149. L. 18. *vil vandre til en Plantestad eller* o. s. v. εἰς ἀποικίαν ἰέναι bruges, som Fischer rigtig bemærker, om at vandre til en græsk Colonie, μετοικεῖν om at forlade Fædrenelandet i Almindelighed.

S. 152. L. 9. *hvilke Du stedse roste som velordnede Stater.* Disse Statens Love og Indretninger roses paa flere Steder i Platons Skrifter. S. de Rep. VIII, 544 C. Legg. I. 634, Protagoras, 342, C. D. Alkibiades I, 121. Alkibiades II, 148. C. — Lakedæmoniernes strænge Tugt maatte tiltale ham i Modsætning til Athenernes Letfærdighed.

S. 152. L. 17. *Og nu vil Du ikke være Dine Löfter tro* o. s. v. Jeg har oversat efter Schleiermachers Conjectur: νῦν δὲ δὴ οὐκ ἐμμενεῖς τοῖς ὡμολογημένοις; ἐὰν ἡμῖν &c., der ogsaa af Bekker er optagen i Texten. — Ved ἐὰν ἡμῖν γε πείθῃ maa fra det foregaaende Spörgsmaal suppleres: ἐμμενεῖς τοῖς ὡμολογημένοις.

S. 153. L. 14. *og ikke skamme Dig ved*

o. s. v. τολμᾶν er her det samme som οὐκ αἰσχύνεσθαι. S. Jacobs Addit. ad Athenæum, p. 309 og Wyttenbach til Phædon p. 273.

S. 153. L. 19. *at Sokrates vil stilles i et foragteligt Lys.* τὸ πρᾶγμα τοῦ Σωκράτους kan være en Omskrivning for: ὁ Σωκράτης. — Her synes dog Udtrykket at være betydningsfuldt, fordi Sokrates, ὁ τῇ ἀληθείᾳ τῆς ἀρετῆς ἐπιμελούμενος, vilde have tilintetgjort sit hele Værk og alle de gavnlige Følger af sin Virksomhed, naar han ikke havde været beredt til at opoffre Livet for Pligten.

S. 153. L. 22. *thi der hersker jo* o. s. v. ἀκολασία er det Modsatte af σωφροσύνη, s. Phædon, 68. E. — Thessalien var paa den Tid berygtet for sin Usædelighed.

S. 154. L. 8. *Du vil komme til at krybe og trælle for alle Mennesker.* Schleiermacher har uden Grund udeladt δουλεύων som overflödig. Ved dette Ord forstærkes, som Ullrich rigtig bemærker, Tanken i det foregaaende ὑπερχόμενος; hos Grækerne, der kun vilde være Lovenes δοῦλοι, maatte δουλεύειν betegne den ulykkeligste Tilværelse.

S. 155. L. 24. *ligesom Korybantiasterne synes at höre Flöiternes Lyd.* Korybanterne vare Kybeles Præster, der ved vilde Dandse og under stöiende Instrumenters Lyd feirede

Gudindens Feste. — *Κορυβαντιασμὸς* kaldtes en Sygdom eller en exalteret Tilstand, hvori de Lidende havde Visioner, troede at höre Flöiters Lyd og plagedes af Sövnlöshed. S. Salmasii Exercit. Plin. p. 764 og Ruhnken til Tim. p. 163. Platon anförer de Leg. 790. D., at denne Sygdom tildeels blev helbredet ved Musik.

Til Alkibiades.

Iblandt Platons mindre Dialoger har hans anden Alkibiades stedse været anseet for en af de fortrinligste, fordi den indeholder den rene sokratiske Lære om Bönnen opfattet i platonisk Aand. Desuagtet har Schleiermacher opvakt Tvivl imod denne Dialog og i sin Indledning sögt at bevise, at den, saavel med Hensyn til Indhold som Form, maatte betragtes som et Platon aldeles uværdigt Arbeide. Men de Grunde, han anförer, ere ingenlunde tilfredsstillende, og jeg troer, at man ved en nöiere Undersögelse vil kunne blive overbeviist om, at den i det mindste med Hensyn til de Tanker, den indeholder, maa erkjendes for et Platon aldeles værdigt Arbeide. Indholdet er kortelig dette: Menneskenes Önsker og Bönner ere i Almindelighed ufornuftige og daarlige. De eftertragte snart hiint, snart dette, som det höieste Gode, og anraabe Guderne derom i deres Bönner, men naar de have erholdt det, föle de sig kun ulykkeligere derved, og frabe-

de sig da igjen det, de daarligen og letsindigen have tilbedt sig. Menneskene burde derfor ganske hengive sig i Guddommens Villie og bede som hiin gamle Digter:

> Giv os det Gode, o Gud, vi bede derom eller ikke,
> Selv, naar vi bede derom, afvende Du fra os det Onde!

Grunden, hvorfor Menneskenes Bönner ere ufornuftige, er fordi de selv ere ufornuftige, fordi de ikke have Kundskab om det sande Gode, det ene Fornödne. Forfatteren kommer herved til at tale om Erkjendelsen af det i og for sig selv Gode eller det Bedste, og bestemmer Forholdet imellem alle andre menneskelige Erkjendelser og denne höieste Erkjendelse (*επιστημη του αγαθου, του βελτιστου*). Efter en Række af Slutninger udledes det Resultat, at alle menneskelige Kundskaber og Færdigheder, Videnskaber og Kunster have intet Værd, naar de ikke ledsages af denne höieste Kundskab. Kun den, hos hvem denne Kundskab er levende og virksom, er den sande Dydige, kun han veed, hvorledes man i Handling og Tale bör forholde sig imod Guder og Mennesker, — kun han kan derfor med Haab og Tillid nærme sig Guddommen med sit Offer og sin Bön, thi Guddommen er ikke et Væsen, der seer paa Offringen, men ene

paa den Offrendes Sjæl, om den er hellig og reen.

At disse Forestillinger hverken ere Platon uværdige eller uplatoniske, indsees let, da de baade i og for sig selv ere sande, og desuden ganske de samme, hvilke vi möde i hans övrige Skrifter. Enhver, der endog kun har et ufuldkomment Bekjendtskab med disse, veed, at Læren om Erkjendelsen af det Bedste og om dennes Forhold til de andre menneskelige Erkjendelser, er Hovedlærdommen i den platoniske Sædelære, og at det derfor vilde være vanskeligt, at finde nogen Dialog af moralsk Indhold, hvori denne Idee ikke ligesom afspeilede sig. I Alkibiades er den fremsat ganske paa samme Maade, som i Charmides 174, og de Rep. VI, 505: ja man tör endog paastaae, at den i denne Dialog er udfört videre, idet her i ægte platonisk Aand udvikles, at jo fuldkomnere og talentfuldere et Menneske iövrigt maatte være, desto skadeligere vilde hans Virksomhed blive saavel for Staten, som for ham selv, naar han ikke besad hiin höieste Kundskab om det absolut Gode. — Hvad fremdeles Læren om Bönnen angaaer, maa man ligeledes erkjende, at de Forestillinger, der herom forekomme i Alkibiades, ere aldeles platoniske. Platons Lære om Bönnen staaer

naturligviis i en nödvendig Forbindelse med hans Ideer om Guddommen og de guddommelige Ting. Guddommen betragtes, som bekjendt, i den platoniske Philosophie, som den moralske Fuldkommenheds Ideal. Kun ved at stige i moralsk Fuldkommenhed, eller, som det i Almindelighed udtrykkes, ved at bestræbe sig for det Sande, Skjönne og Gode, kan Mennesket nærme sig til dette Ideal, og i denne Tilnærmelse (ὁμοίωσις θεῷ) bestaaer den sande Fromhed (ὁσιότης, εὐσέβεια), der er forskjellig fra den blotte θεραπεία, eller udvortes Gudsdyrkelse, der, naar den ikke ledsages af Hjertets Reenhed, kun er en egennyttig Haandtering (τέχνη ἐμπορική), og har, som saadan, intet Værd. Man sammenligne de Steder, hvori disse Forestillinger ere udtrykte (f. Ex. Theætet. 176. de Leg. 716. Eutyphron 13-15), med hvad herom siges i Alkibiades, og man vil finde den nöieste Overeenstemmelse.

De af Schleiermacher imod Dialogens Indhold fremförte Indvendinger synes derfor heller ikke vanskelige at gjendrive. Han anförer, at Ingen vil kunne ansee det for en sokratisk Lære, at Guderne vilkaarligen og uden selv at overveie, hvad der er det Bedste, snart tilstaae og snart negte Menneskene, hvad de be-

de om, hvilken Lære skal ligge i den i Dialogens Begyndelse forekommende Yttring: Guderne kunne just være i den Stemning, at de tilstode Enhver, hvad han bad om. Men disse Ord skulle ikke fremstille nogen sokratisk eller platonisk Lærdom, men kun i Almindelighed udtrykke den Tanke: at ifölge Tingenes Gang i Verden, under en höiere Styrelse, blive Menneskenes Bönner snart opfyldte, og snart ikke; hvoraf udledes, at de ikke bör bede, förend de have overveiet, hvad der er dem tjenligt. Platon betjener sig kun af en Udtryksmaade, der var gaaet over i den almindelige Talebrug, ligesom den Forestilling, der laae til Grund for samme, var gaaet over i den herskende Folketro. Da denne Forestilling i moralsk Henseende var saa skadelig, anföres og gjendrives den oftere i Platons Skrifter, f. Ex. de Rep. II. 364 og de Leg. X. 905 D.E. I Alkibiades gjendrives den ved hele Dialogens Aand og Bogstav, da der i det Följende udvikles, at den sande Aarsag, hvorfor Menneskene ofte blive ulykkelige ved at erholde hvad de bede om, ligger i deres egen Ukyndighed, og "at de derfor uden Grund anklage Guderne, som deres Ulykkes Stiftere, da det dog er dem selv, der ved deres Uforstand

paadrage sig det Onde, endog imod Skjebnens Villie." (S. 142 D. E. og 149 E. og 150 A.) Selv den Maade, hvorpaa ved denne Leilighed Tankerne indklædes i homeriske Vers, er Platon ganske egen.

Ligesaa ugrundet er den anden af Schleiermacher fremförte Paastand, at i denne Dialog findes den Lære: at det, at opoffre Livet eller straffes med Landflygtighed, efterat have udövet skjönne Handlinger, maatte ansees for et stort Onde, som man omhyggelig maatte söge at undgaae. Denne Lære findes ingensteds i denne Dialog. Som Exempel paa, at Menneskenes Önsker ofte ere ufornuftige, anföres S. 141 D. — 142 B., at Mange, der af Ærgjerrighed tragtede efter de höieste Æresposter i Staten, kun ere blevne ulykkelige ved at erholde disse, da de enten bleve straffede med Landsforviisning, eller endog maatte böde med Livet. At her ikke tales om de udmærkede Mænd, der, for at udföre en stor Idee, have været beredte til at opoffre Livet, viser hele Sammenhængen, og navnlig den som Exempel anförte Fortælling om Archelaos's Yndling, der af Herskesyge dræbte sin Herre, og efter nogle faa Dages Forlöb ligeledes blev efterstræbt og dræbt af Andre, ligesom det ogsaa tydelig nok tilkjendegives ved de i Slutningen fremförte Ord:

Og förte disse Farer og Möisommeligheder til et nyttigt Maal, var det dog Noget, men nu finde vi ganske det Modsatte. — Da derfor Schleiermacher, som det synes, har grundet sin Paastand, at Dialogen i sit Indhold er uplatonisk, paa enkelte uplatoniske Lærdomme, som den ikke indeholder, anseer jeg det passende, her at hensætte de ægte platoniske Lærdomme, der, foruden de allerede anförte, virkelig findes i den. Disse ere: 1) at al Uvidenhed og Uforstand kan betragtes som en Slags Afsindighed, eller, at denne er Uforstandighedens höieste Grad; man sammenligne Alkibiades 140 med Sophisten 228 C. D. og Tim. 86 C. 2) at Erkjendelsen af det Bedste er den samme, som Erkjendelsen af det Nyttige, eller, at sand Klogskab maa lede til Dyd; hvilken Sandhed indtil Evidenz udvikles i Protagoras, og 3) at enhver Enkelt befordrer sit eget sande Vel ved at befordre Statens, og omvendt. Desuden fortjener det at bemærkes, at denne Dialog först gjör os bekjendt med den særdeles skjönne Bön af en unævnt Digter, der i indholdsriig Korthed udtrykker, baade hvorom og hvorledes Menneskene skulle bede.

Med Hensyn til Dialogens Form bemærker Schleiermacher, at Forbindelsen imellem

Læren om Bönnen og Læren om Erkjendelsen af det Gode er al for lös og vilkaarlig, saa at det endog er vanskeligt at bestemme Dialogens Hovedindhold. Men at Forbindelsen imellem disse Ideer ikke er vilkaarlig, men logisk nödvendig, troer jeg at være klart af det Foregaaende. Grunden, hvorfor Menneskene ikke bede paa den rigtige Maade, er fordi de mangle Erkjendelsen af det sande Gode. Kun den beder paa den sande Maade, der stedse lever i denne Erkjendelse. Dette sidste fremstilles altsaa som en nödvendig Betingelse for det förste. At imidlertid den sidste Undersögelse under Samtalens Gang er bleven saa lang og vidtlöftig, at den staaer i Misforhold til Læren om Bönnen, kan man ikke negte, men denne formeentlige Ufuldkommenhed ved Formen er saa ægte platonisk, at den snarere synes at tale for end imod denne Dialogs Ægthed. Til den platoniske Dialogs Egenheder hörer det unegtelig, at de enkelte Undersögelser under Samtalens Gang ofte blive saa vidtlöftige, at Hovedsynspunktet tabes af Sigte, da de Samtalende komme paa Sideveie, hvorfra de först efter længere Tids Forlöb vende tilbage til det Punkt, hvorfra de gik ud. Endskjöndt herved en fleersidig Undersögelse af Sandhederne bliver mulig, opstaaer dog tillige den

Vanskelighed i at bestemme Dialogernes Hovedindhold, der saameget har beskjæftiget Fortolkerne og fremkaldt de forskjelligste Anskuelser. Overalt tör man vel antage, at, naar man undtager Theætet, Phædon, Sophisten og Politikos, vil det være vanskeligt at finde mange platoniske Dialoger, hvori Hovedtanken bestemt er angiven. — Schleiermachers Bemærkning, at Alkibiades i denne Dialog ikke er characteriseret, er af mindre Vigtighed. Hvor fuldkommen end Characteertegningen er i Platons större Dialoger, er dog den Person, der i de mindre indföres samtalende med Sokrates, sædvanlig kun et Vehikel for Begrebernes Udvikling. At desuden Alkibiades's Personlighed ikke her kunde blive saa fremtrædende, som i Symposion, hvor han ikke alene fremstilles talende, men handlende, er en Följe af Sagens Natur selv. — Heller ikke synes den Anachronisme, der forekommer S. 141. D., at fortjene den Vigtighed, som Schleiermacher tillægger den. Den er ikke betydeligere, end de, der findes i Symposion, Menexenos og andre Dialoger, hvis Ægthed ikke omtvivles. Overalt ere vel Anachronismer ligesaa begribelige og tilgivelige hos Platon, som hos andre, saavel ældre som nyere, geniale Forfattere.

Imidlertid kan man ikke negte, at man, fornemmelig med Hensyn til Compositionen, möder Enkeltheder i denne Dialog, der kunne vække Tvivl imod dens Ægthed. Hertil henregner jeg i Særdeleshed det Sted, hvor der tales om, at en vis Slags Uvidenhed kan for visse Mennesker, under visse Omstændigheder, være et Gode. Thi endskjöndt den Tanke er rigtig, at Kundskab om en enkelt Ting eller Begivenhed kan for Mennesker i en vis Aandsstemning (f. Ex. de Lidenskabelige) være mere skadelig, end gavnlig, er den dog paa dette Sted aldeles ikke motiveret, og staaer desuden kun i en lös Forbindelse med det Följende, hvor det udvikles, at, foruden Kundskaben om det Bedste, maae Menneskene besidde en Mængde specielle Kundskaber, for i Livets enkelte Forhold at kunne anvende hiin höieste Kundskab paa den rigtige Maade. Ligeledes vil heller ikke den sophistiske Maade, hvorpaa Ordene af det homeriske Digt Margites forklares, tiltale mig som platonisk.

Men betragter man tillige, at Dialogens Sprog er, som Schleiermacher selv tilstaaer, platonisk, og at den indeholder saamange skjönne, med de christelige saa nöie overeensstemmende, Forestillinger, og en ligesaa bestemt Hentydning til Christendommen, som Phædon

(85 D.), troer jeg dog ikke, at man, paa Grund af hine Enkeltheder, er berettiget til med Schleiermacher at sætte den i Klasse med Minos, Hipparchos og de andre med Rette omtvivlede Dialoger, der, saavel med Hensyn til Tanker som Fremstilling, maae ansees Platon uværdige.

Ast har ligeledes i sit Skrift: Platons Leben und Schriften, erklæret denne Dialog for uægte. Men uagtet dette Skrift indeholder mange dybsindige Bemærkninger, der vidne om et grundigt Bekjendtskab med Platonismen, fremstiller det dog et aldeles vilkaarligt Princip for Bedömmelsen af de platoniske Værker, og da ifölge dette endog flere af de större og fortrinligere, som Lovene, Menon, Apologien, forkastes, er det ikke forunderligt, at alle de mindre Dialoger maae friste samme Skjebne. De vigtigste Indvendinger, forsaavidt de ikke ere de samme, som de af Schleiermacher fremförte, ville vi omtale i Anmærkningerne.

S. 160. L. 17. *Troer Du da, at Afsindighed er det Modsatte* o. s. v. Jeg följer Læsemaaden: φρονεῖν istedetfor: σωφρονεῖν, da i det Följende μανία modsættes φρόνησις, ligesom ἄφρονες φρόνιμοι. Overalt er hos Pla-

ton ἀκολασία altid det Modsatte af σωφροσύνη, og ikke μανία, som hos Xenophon (s. Memorab. Socratis I. 1. 16).

S. 164. L. 12. *ville vi maaskee* o. s. v. Hentydning til Iliaden, X. 224, 226, hvor Diomedes, beredt til at udforske Troernes Leir, udbeder sig Odysseus's Selskab og siger:

Tvende, der vandre tilsammen, bemærke, nu een, nu en anden,
Snarest hvad gavnligt er.

S. 165. L. 14. *Saaledes have ogsaa Menneskene* o. s. v. Ast bemærker, at da den i det Foregaaende anförte Sætning, at Ufornuft og Afsindighed ere eet, her bliver gjendreven, er den hele Udvikling uden Öiemeed, med mindre man vil antage, at Forfatteren just har villet gjendrive dem, der havde denne Mening. — Men denne Bemærkning er ugrundet, thi paa dette Sted bliver hiin Sætning ikke gjendreven, men kun nöiere forklaret og oplyst ved Exempler. Ligesom der gives forskjellige Arter af og Grader i legemlig Sygdom, saaledes ogsaa i Ufornuft; de, der have faaet den störste Part, kaldes afsindige, de andre kaldes indbildske, overspændte, dumme o. s. v. — Den Maade, hvorpaa her det Enkelte henföres under det Almindelige, er aldeles platonisk.

S. 165. L. 23. *og de ere kun saaledes*

forskjellige o. s. v. At her, som Ast bemærker, Arter og Grader ere forvexlede med hinanden, behöver man ikke at antage, da de forskjellige Slags Sygdomme og Kunster, der ere anförte, ogsaa kunne betegne en graduel Forskjel.

S. 168. L. 14. *hvad der i disse Dage er hændet, at Archelaos* o. s. v. Det er vanskeligt at indsee, hvorfor dette Sted skal være en slet Efterligning af Gorgias, 470 D. paa Grund af det homeriske Udtryk: χθιζὰ καὶ πρώϊζα. — Fortællingen om Archelaos anföres her som et passende Exempel.

S. 170. L. 7. *jeg troer derfor* o. s. v. Platon indklæder her atter sine Tanker i homeriske Udtryk. Versene ere de bekjendte af Odysseen I, 32, 33, hvor Zeus siger i Gudernes Forsamling:

> Thi fra os man siger, at Ondt oprinder, dog selv de
> Skabe ved fræk Bedrift, mod Skjebnens Villie, Sorger.
> *(P. Möllers Overs.)*

Ugrundet er Asts Paastand, at det er uplatonisk, at indflette homeriske Vers i Foredraget. Vi finde i alle hans Dialoger, at han paa denne Maade benytter Vers saavel af lyriske og dramatiske som episke Digtere.

S. 175. L. 1. *som om den hele Skat af andre Kundskaber* o. s. v. Naar Ast, i Anledning af hvad her siges om Erkjendelsen af det Bedste og dens Forhold til de andre Erkjendelser, kalder det en aldeles uplatonisk Tanke: das Gute der Erkenntniss so entgegenzusetzen, er det vanskeligt at forstaae, hvad han mener. Den samme Tanke er udtrykt i de Rep. VI. 505, Charmides 174, og paa mange andre Steder i de platoniske Dialoger. — Hans Citater (Phædr. 232 A. Gorgias 436. A. Phædon. 410. Tim. 48. A.) ere urigtige og skjödeslöse, da disse Steder deels intet indeholde om *ἐπιστήμη τοῦ βελτίστου* og deels ikke findes efter det angivne Sidetal hos Steph.

S. 175. L. 3. *uden tillige at være i Besiddelse af Erkjendelsen af det Bedste.* Jeg læser med Schleiermacher: *ἄνευ τῆς* (sc. *ἐπιστήμης*) *τοῦ βελτίστου* istedetfor: *ανευ τοῦ βελτίστου.*

S. 175. L. 22. *om det lykkes mig at udföre dem.* Naar Ordene: *ἂν δυνηθῶ* tænkes sagte med Eftertryk, synes de, som Ullrich bemærker, ikke at have nogen Vanskelighed. At sætte dem, som et Svar for sig, som Heusde vil, torde være uden Exempel. Buttmann bemærker urigtigt, at Ficin har udeladt dem i

sin Oversættelse, da denne oversætter: si fieri potest.

S. 178. L. 14. *som den vigtigste* o. s. v. Hentydning til et Sted i Euripides's Antiope, der i en lignende Forbindelse, men udförligere findes i Gorgias 484 E. Enhver roser den Forretning, som den bedste, hvorved han selv kan udmærke sig, men dadler den, hvortil han mangler Dygtighed. Han roser hiin, som Platon anförer i Gorgias, af Selvkjærlighed, fordi han derved troer at rose sig selv. — *αὑτοῦ* maa forbindes med *κράτιστος*, s. Matthiæ Gram. §. 460. — Hvorledes Schleiermacher kan kalde Anvendelsen af dette Sted *ziemlich verschroben*, indseer jeg ikke.

S. 178. L. 17. *thi Statens og sit eget sande Bedste forfeiler han som oftest, fordi — Mening.* Et i Tanker og Udtryk aldeles platonisk Sted. *δόξα* er her brugt paa den Platon eiendommelige Maade i Modsætning til *ἐπιστήμη*, den höiere Erkjendelse.

S. 179. L. 5. *og tillige er i Besiddelse* o. s. v. Jeg har oversat efter Buttmanns Conjectur: *παρέπηται δὲ ἡ τοῦ βελτίστου ἐπιστήμη* &c., der ogsaa bekræftes ved Ficins Oversættelse. Den almindelige Læsemaade: *παρέπεται δὴ τὸ* &c. er aabenbar falsk, da den

ganske udtrykker det Modsatte af hvad der forhen er sagt.

S. 180. L. 23. *Thi uden denne Kundskab* o. s. v. Jeg har ved dette vanskelige Sted fulgt Schneiders heldige Emendation, uden dog at udslette πρότερον efter ὅσῳπερ ἄν.

S. 181. L. 7. *hvori han efter ikke lang Tid* o. s. v. χρόνον οὐ μακρὸν βίον θέων; disse Ord ere formodentlig et Fragment af en Digter. — Schleiermacher kalder dette Afsnit det bedste og meest platoniserende i den hele Dialog, og beklager, at det ikke er kommen til os i en mere feilfri Text. Men at det ikke blot er platoniserende, men ægte platonisk, maa vistnok enhver med Platon fortrolig bekjendt Læser erkjende.

S. 181. L. 9. *hiin Digters Ord.* Disse Ord ere af det tabte homeriske Digt: Margites.

S. 182. L. 24. *Thi Du omtumles til alle Sider og finder ingensteds Hvile.* μεταβαλλόμενος ἄνω καὶ κάτω, et Udtryk, der hos Platon ofte forekommer om Ubestandighed og indre Uro. S. Anm. til Phædon. S. 213.

S. 183. L. 11. *thi det synes mig at være en mislig Sag.* Da μάργον paa dette Sted ingen Mening giver, har jeg oversat efter Heindorfs Conjectur: μέρμερον, et Ord, der oftere forekommer hos Platon og her ganske pas-

ser i Sammenhængen. S. Heindorf til Hipp. major, S. 290 E. og Ruhnken til Tim. 178.

S. 183. L. 24. *Paa en lignende Maade bede ogsaa Lakedæmonierne* o. s. v. Aldeles ugrundet er Asts Paastand, at Lakedæmonierne i Platons Dialoger altid kun roses paa en ironisk og aldrig paa en saa directe Maade, som her. I Protagoros (342. C. D.) og i Kriton (52 og 53), hvor de roses i Modsætning, deels til de snaksomme Sophister og deels til de usædelige Thessalier, finder ingen Ironie Sted. S. Anm. til Kriton S. 236.

S. 186. L. 4. *thi han siger om Troerne.* Ilias, VIII. 548 følg.

S. 188. L. 12. *Men ligesom Homer fortæller* o. s. v. Ilias, V. 127. Diomedes vil atter gaae i Kampen, hvori selv Guder strede for Troerne. Athene lover ham at forjage den Taage, der omgav hans Öine, for at han kunde skjelne imellem Guder og Mennesker. — Her gjöres en smuk Anvendelse af dette Sted. Fordommenes Taage maa först adspredes, förend Sandheden kan lyse for Menneskene.

S. 189. L. 14. *Ligesom Kreon siger hos Euripides.* Phoeniss. 865.

384 – Fornöjt.

280 Naturkunnighet. – 106 Om Jordens Hvilopunkt.

107 Atheren; – Jordens Hv. – 111 flg: Undersökandena.

108

(175. –

books2ebooks.eu

www.books2ebooks.eu

books2ebooks.eu

UiT The Arctic University of Norway
University library